

III

(Jiné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ PROSTOR

Veřejná verze ⁽¹⁾

ROZHODNUTÍ KONTROLNÍHO ÚŘADU ESVO

č. 244/12/COL

ze dne 27. června 2012

o podpoře na restrukturalizaci poskytnuté Íslandsbanki (Island)

Kontrolní úřad ESVO (dále jen „Kontrolní úřad“),

S OHLEDEM na Dohodu o Evropském hospodářském prostoru (dále jen „Dohoda o EHP“), a zejména na čl. 61 odst. 3 písm. b) a protokol 26 této dohody,

S OHLEDEM na Dohodu mezi státy ESVO o zřízení Kontrolního úřadu a Soudního dvora (dále jen „Dohoda o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru“), a zejména na článek 24 této dohody,

S OHLEDEM na protokol 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru (dále jen „protokol 3“), a zejména na čl. 1 odst. 3 části I, čl. 7 odst. 3 části II a článek 13 části II,

vzhledem k těmto důvodům:

I. SKUTEČNOSTI

1. POSTUP

- (1) Po neoficiální korespondenci v říjnu 2008 a poté, co byl dne 6. října islandským parlamentem (Althingi) schválen zákon č. 125/2008 o orgánu zmocněném k čerpání ze státní pokladny v důsledku neobvyklých okolností na finančním trhu atd. (dále jen „mimořádný zákon“), který svěřil islandskému státu široké pravomoci k zásahům do bankovního sektoru, zaslal předseda Kontrolního úřadu dne 10. října 2008 islandským orgánům dopis a požádal je, aby byla opatření státní podpory, která byla přijata na základě mimořádného zákona, oznámena Kontrolnímu úřadu. Poté následovaly další pravidelné kontakty a korespondence, zejména včetně dopisu, který byl Kontrolním úřadem zaslán dne 18. června 2009 a který islandským orgánům připomenul potřebu oznámit případná opatření státní podpory a rovněž ustanovení o pozastavení v článku 3 protokolu 3. Po další korespondenci nakonec islandské orgány dne 15. září 2010 oznámily se zpětným účinkem státní podporu poskytnutou v rámci obnovy určitých operací banky Glitnir a založení a kapitalizace New Glitnir Bank hf (nyní pod jménem „Íslandsbanki“) ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Tento dokument je zpřístupněn pouze pro informaci. V této veřejné verzi byly některé informace vynechány, aby nebyly prozrazeny důvěrné údaje. Vynechávky jsou označeny [...] nebo rozpětím uvedeným v hranatých závorkách, jež udává přibližnou hodnotu příslušného číselného údaje, která není důvěrná.

⁽²⁾ Podrobnější popis postupu viz rozhodnutí o zahájení řízení uvedené v pozn. pod čarou č. 3.

- (2) Dopisem ze dne 15. prosince 2010 ⁽³⁾ Kontrolní úřad ESVO (dále jen „Kontrolní úřad“) islandské orgány informoval, že se s ohledem na opatření, která islandský stát provedl v rámci obnovení určitých operací (bývalé) Glitnir Bank hf a založení a kapitalizace New Glitnir Bank hf (nyní pod jménem Íslandsbanki), rozhodl zahájit řízení podle čl. 1 odst. 2 části I protokolu 3 (dále jen „rozhodnutí o zahájení řízení“) ⁽⁴⁾. Kontrolní úřad rovněž požádal, aby byl do šesti měsíců předložen podrobný plán restrukturalizace Íslandsbanki.
- (3) E-mailem ze dne 24. března 2011 ⁽⁵⁾ obdržel Kontrolní úřad od zúčastněných stran jednu připomínku, která byla dne 25. května 2011 předána islandským orgánům. Islandské orgány na tuto připomínku nereagovaly.
- (4) Dopisem ze dne 31. března 2011 předložily islandské orgány plán restrukturalizace Íslandsbanki. Po nabytí společnosti Byr v listopadu 2011 poskytly islandské orgány dne 22. února 2012 nový plán restrukturalizace Íslandsbanki ⁽⁶⁾.
- (5) Kontrolní úřad si dne 11. července 2011 a 13. února 2012 vyžádal informace ohledně plánu restrukturalizace. Na žádost o informace odpověděly islandské orgány dne 17. října 2011 a 13. března 2012. Konečné verze závazků byly předloženy dne 16. května 2012 a 6. června 2012 ⁽⁷⁾.
- (6) Dne 7. června 2011 a 27. a 28. února 2012 se Kontrolní úřad sešel s islandskými orgány.

2. SOUVISLOSTI

- (7) V tomto oddíle popíše Kontrolní úřad události, skutečnosti a vývoj v hospodářské, politické a právní oblasti související se zhroutilím a restrukturalizací islandského finančního systému v období od října 2008 až do doby, která se jeví jako nezbytná pro objasnění kontextu, v němž byla dotyčná opatření podpory posouzena. Předtím připomene v časovém sledu okolností pádu banky Glitnir.

2.1 Úpadek banky Glitnir

- (8) V září 2008 začala mít řada významných světových finančních institucí vážné problémy. Uprostřed otřesů na světových finančních trzích a po pádu Lehman Brothers v září 2008 čelily tři největší islandské komerční banky, které v předchozích letech zaznamenaly mimořádný růst, obtížím při refinancování svých krátkodobých závazků a hromadnému výběru vkladů. Dne 15. září požádala společnost Lehman Brothers o ochranu před úpadkem a téhož dne bylo oznámeno, že Bank of America má převzít společnost Merrill Lynch.
- (9) Jedna z největších bank Spojeného království, HBOS, měla být převzata společností Lloyds TSB. Mezitím se banka Glitnir potýkala s velkými problémy při financování svých činností. Emise dluhopisů musela být zrušena kvůli nedostatečnému zájmu, prodej aktiv se neuskutečnil a německá banka odmítla poskytnout dvě půjčky v odhadované výši 150 milionů EUR. Po pádu Lehman Brothers se rovněž výrazně zhoršily podmínky na trhu.

⁽³⁾ Rozhodnutí Kontrolního úřadu č. 494/10/KOL o zahájení formálního vyšetřovacího řízení ohledně státní podpory týkající se obnovení určitých operací (bývalé) Glitnir Bank hf a založení a kapitalizace New Glitnir Bank hf (nyní pod jménem Íslandsbanki), Úř. věst. C 41, 10.2.2011, s. 51 a dodatek EHP k Úřednímu věstníku č. 7, 10.2.2011, s. 50.

⁽⁴⁾ Další informace o postupu vedoucím k rozhodnutí Kontrolního úřadu č. 494/10/KOL jsou uvedeny v části tohoto rozhodnutí týkající se postupu.

⁽⁵⁾ Zúčastněnými stranami opraven dne 25. května 2012.

⁽⁶⁾ Viz rozhodnutí Kontrolního úřadu č. 325/11/KOL o nákupu podniku Byr hf ze strany Íslandsbanki a prodloužení dočasného schválení podřízené půjčky poskytnuté podniku Byr hf, Úř. věst. C 16, 19.1.2012, s. 10 a dodatek EHP k Úřednímu věstníku č. 3, 19.1.2012, s. 1.

⁽⁷⁾ Co se týká situace v oblasti hospodářské soutěže v islandském bankovním sektoru a možných nápravných opatření v oblasti hospodářské soutěže, Kontrolní úřad spolupracoval s islandským orgánem pro hospodářskou soutěž.

- (10) Dne 25. září 2008 se předseda správní rady banky Glitnir obrátil na islandskou centrální banku a informoval ji, že kvůli půjčkám, které musí být splaceny v říjnu, vykazuje banka bezprostřední schodek ve výši 600 milionů EUR. Dne 29. září bylo oznámeno, že islandská vláda poskytne bance Glitnir 600 milionů EUR výměnou za 75 % jejího vlastního kapitálu. Skutečnost, že částka ve výši 600 milionů EUR představovala téměř čtvrtinu islandských devizových rezerv a že banka Glitnir měla potíže s refinancováním po nějakou dobu a podle veřejně dostupných údajů se její dluh splatný během příštích šesti měsíců odhadoval na 1,4 miliardy EUR, však naznačovala, že návrh není věrohodný⁽⁸⁾. Jak se ukázalo, hodnota vydaných akcií banky Glitnir klesla během jednoho dne z více než 200 miliard ISK na 26 miliard ISK.
- (11) Islandské banky zaznamenaly masivní výběry hotovosti nejen v zahraničí, nýbrž rovněž na Islandu. Domácí výběry byly tak velké, že v jedné fázi islandské banky a centrální banka téměř neměly dostatek hotovosti. Dne 30. září 2008 snížila ratingová agentura Moody's úvěrový rating banky Glitnir, což vedlo k povinnému splacení dalších půjček. Následovaly další výzvy k doplnění zajištění ve výši více než jedné miliardy EUR. Dne 7. října 2008 musela banka Glitnir požádat islandský orgán finančního dohledu (FME), aby nad ní převzal kontrolu⁽⁹⁾.

2.2 Finanční krize a hlavní příčiny úpadku islandských bank

- (12) V oznámení o podpoře poskytnuté New Glitnir Bank (posléze Íslandsbanki) islandské orgány uvedly, že důvody zhroutení islandského bankovního sektoru a nutnost zásahu byly velmi podrobně objasněny ve zprávě, kterou vypracovala zvláštní vyšetřovací komise (dále jen „vyšetřovací komise“), kterou zřídil islandský parlament⁽¹⁰⁾ a jejímž úkolem bylo prošetřit a analyzovat procesy vedoucí k úpadku tří hlavních bank. Níže Kontrolní úřad shrne závěry komise týkající se příčin úpadku, které byly nejdůležitější pro zánik Glitnir Bank. Informace pocházejí z kapitoly 2 (Shrnutí) a kapitoly 21 (Příčiny úpadku islandských bank – odpovědnost, chyby a nedbalost) ve zprávě vyšetřovací komise.
- (13) Celkové snižování likvidity na finančních trzích, které začalo v roce 2007, nakonec vedlo k úpadku tří hlavních islandských bank, jejichž obchodní operace byly v rostoucí míře závislé na získávání finančních prostředků na mezinárodních trzích. Důvody zániku islandských bank však byly složité a četné. Vyšetřovací komise přezkoumala důvody, které vedly k úpadku hlavních bank, a stojí za pozornost, že většina závěrů platila pro všechny tři banky a že mnoho z nich spolu vzájemně souviselo. Níže jsou stručně shrnuty příčiny úpadku související s činností bank.

Nadměrný a neudržitelný růst

- (14) Vyšetřovací komise dospěla k závěru, že v letech před úpadkem zvyšovaly banky své bilanční sumy a úvěrová portfolia nad rámec svých provozních a řídicích schopností. Společná aktiva tří bank rostla exponenciálně z 1,4 bilionu ISK⁽¹¹⁾ v roce 2003 na 14,4 bilionu ISK na konci druhého čtvrtletí roku 2008. Co je důležité, velká část růstu těchto tří bank připadala na úvěry pro zahraniční strany, které během roku 2007 významně vzrostly⁽¹²⁾, zejména po vypuknutí mezinárodní krize likvidity. To vedlo vyšetřovací komisi k závěru, že velká

⁽⁸⁾ Viz zpráva zvláštní vyšetřovací komise pro islandský parlament, kapitola 2: Shrnutí hlavních závěrů zprávy, s. 13, k dispozici na adrese <http://sic.althingi.is/pdf/RNAvef-Kafla2Emska.pdf>

⁽⁹⁾ Téhož dne byla uvalena nucená správa na Landsbanki a Kaupthing Bank následovala o dva dny později, tj. 9.10.2008.

⁽¹⁰⁾ Členy vyšetřovací komise byl soudce Nejvyššího soudu, pan Páll Hreinsson; islandský parlamentní ombudsman, pan Tryggvi Gunnarsson, a paní Sigríður Benediktisdóttir Ph.D., přednášející a zástupkyně vedoucího katedry na univerzitě Yale v USA. Zpráva v celém znění je k dispozici v islandštině na adrese: <http://rna.althingi.is/> a části přeložené do angličtiny (včetně shrnutí a kapitoly o příčinách úpadku bank) jsou k dispozici na adrese: <http://sic.althingi.is/>

⁽¹¹⁾ Islandsky *króna*.

⁽¹²⁾ Půjčky poskytnuté zahraničním stranám vzrostly za šest měsíců o 11,4 miliardy EUR, a to z 9,3 miliardy EUR na 20,7 miliardy EUR.

část tohoto růstu úvěrů připadala na úvěry poskytnuté podnikům, kterým jiné instituce odmítly úvěr poskytnout. Ve zprávě je uveden rovněž závěr, že stále větší část činnosti bank připadala na přirozeně rizikovější investiční bankovníctví a že tento růst přispěl k problémům.

Snížení financování dostupného na mezinárodních trzích

- (15) Velká část růstu bank byla usnadněna přístupem na mezinárodní finanční trhy s využitím dobrých úvěrových ratingů a přístupem na evropské trhy na základě Dohody o EHP. Islandské banky si v roce 2005 vypůjčily na zahraničních trzích dluhových cenných papírů za relativně příznivých podmínek částku ve výši 14 miliard EUR. Když přístup na evropské trhy dluhových cenných papírů začal být omezenější, financovaly banky své činnosti na trzích USA, přičemž islandské dluhové cenné papíry byly součástí zajištěných dluhových obligací. V době před úpadkem se banky stále více spoléhaly na krátkodobé půjčky, což mělo za následek velká (a podle vyšetřovací komise) předvídatelná rizika refinancování.

Výpůjčky vlastníků bank

- (16) V případě každé z velkých islandských bank patřili hlavní vlastníci k největším dlužníkům⁽¹³⁾. Půjčky banky Glitnir poskytnuté velkým akcionářům Baugur Group a spřízněným stranám, zejména FL Group, byly značné. Na jaře 2007 byla jmenována nová správní rada banky Glitnir poté, co Baugur Group a FL Group významně navýšily své podíly v bance. V druhé části roku 2007 a na počátku roku 2008 se půjčky pro Baugur Group a společnosti spřízněné s touto skupinou téměř zdvojnásobily a v době, kdy dosáhly svého maxima, představovaly úvěry poskytnuté této skupině 80 % vlastního kapitálu banky⁽¹⁴⁾. K tomuto nárůstu úvěrů poskytnutých velkým akcionářům došlo navzdory skutečnosti, že se banka Glitnir začala potýkat s problémy s likviditou a refinancováním. Vyšetřovací komise zastávala názor, že někteří akcionáři měli mimořádně snadný přístup k půjčkám bank jakožto jejich vlastníci. Dospěla rovněž k závěru, že existovaly silné náznaky, že se Baugur Group a FL Group pokoušely vykonávat nepatřičný vliv na vedení banky a že hranice mezi zájmy největších akcionářů a zájmy banky nebyly zřejmé. Důraz na velké akcionáře proto poškodil ostatní akcionáře a věřitele. Při pádu banky činily její nesplacené úvěry poskytnuté Baugur Group a spřízněným společnostem přibližně 2 miliardy EUR, tj. zhruba 70 % jejího vlastního kapitálu. Vyšetřovací komise zpochybnila rovněž činnost fondů peněžního trhu, které spravovaly dceřiné společnosti bank, jež investovaly značné částky do cenných papírů spojených s vlastníky bank. Glitnir Funds, dceřiná společnost banky Glitnir, půjčila Baugur Group a FL Group částku ve výši přibližně 300 milionů EUR, a to investováním 20 % svého celkového kapitálu do jejich cenných papírů.

Koncentrace rizika

- (17) S ohledem na otázku mimořádné expozice vůči velkým akcionářům dospěla vyšetřovací komise k závěru, že portfolia aktiv bank nebyla dostatečně diverzifikována. Vyšetřovací komise se domnívala, že evropská pravidla týkající se velké expozice byla vykládána úzce, zejména v případě akcionářů, a že se banky snažily pravidla obejít.

Nedostatečný vlastní kapitál

- (18) Ačkoli kapitálový poměr banky Glitnir a dalších dvou velkých islandských bank byl vždy vykazován jako o něco vyšší než zákonné minimum, vyšetřovací komise dospěla k závěru, že kapitálové poměry neodrážely přesně finanční sílu bank. Důvodem byla expozice vůči riziku vlastních akcií bank prostřednictvím primárních kolaterálů a forwardových smluv týkajících se akcií. Akciový kapitál financovaný samotnými společnostmi, jež vyšetřovací komise označila za „nedostatečný vlastní kapitál“⁽¹⁵⁾, představoval více než 25 % kapitálových základů bank (nebo více než 50 % při posouzení na základě kmenového kapitálu, tj. vlastního kapitálu akcionářů bez nehmotných aktiv). Kromě toho bylo příčinou problémů riziko, kterému byly banky vystaveny v důsledku vzájemné držby akcií. V polovině roku 2008 činilo přímé financování vlastních akcií ze strany bank a rovněž křížové

⁽¹³⁾ Bod 21.2.1.2 (s. 6) zprávy.

⁽¹⁴⁾ Situace se dále zhoršila poté, co zahraniční věřitelé největších islandských investičních společností požádali o doplnění zajištění v důsledku nižších hodnot kolaterálu a tři hlavní banky převzaly financování, takže zahraniční banky mohly být vyplaceny.

⁽¹⁵⁾ Bod 21.2.1.4 zprávy.

financování akcií druhých dvou bank přibližně 400 miliard ISK, tj. zhruba 70 % kmenového kapitálu. Vyšetřovací komise se domnívala, že rozsah financování vlastního kapitálu akcionářů půjčkami od samotného systému byl takový, že byla ohrožena stabilita systému. Banky držely značné množství svých vlastních akcií jako kolaterál za poskytnuté úvěry, a proto jakmile ceny akcií klesly, snížila se kvalita jejich úvěrových portfolií. To mělo nepříznivý dopad na výsledky bank a zároveň to vyvíjelo další tlak na snižování cen jejich akcií; v reakci na to (jak se vyšetřovací komise domnívala na základě informací, které měla k dispozici) se banky pokoušely vytvořit uměle mimořádnou poptávku po svých vlastních akciích.

Velikost bank

- (19) V roce 2001 činily bilanční sumy tří hlavních bank (společně) o něco více než roční hrubý domácí produkt (HDP) Islandu. Do konce roku 2007 se banky staly mezinárodními a držely aktiva v hodnotě devítinásobku islandského HDP. Ve zprávě vyšetřovací Komise se uvádí, že v roce 2006 pozorovatelé upozornili, že bankovní systém přerostl kapacitu islandské centrální banky, a pochybovali, zda tato může plnit úlohu půjčovatele poslední instance. Koncem roku 2007 byly islandské krátkodobé závazky (vzniklé především kvůli financování bank) patnáctkrát vyšší než devizové rezervy a zahraniční vklady ve třech bankách byly osmkrát vyšší než devizové rezervy. Záruční fond pro vkladatele a investory držel v porovnání se vklady v bankách, za něž měl ručit, minimální prostředky. Tyto faktory vedly podle závěru vyšetřovací komise k náchylnosti Islandu k bankovní panice.

Náhlý růst bank v porovnání s regulační a finanční infrastrukturou

- (20) Vyšetřovací komise dospěla k závěru, že příslušným islandským orgánům dohledu chyběla věrohodnost, která byla nezbytná v případě neexistence půjčovatele poslední instance s dostatečnými zdroji. Zpráva obsahuje závěr, že FME a islandská centrální banka postrádaly odborné znalosti a zkušenosti potřebné k regulaci bank v hospodářsky složité době, mohly však přijmout opatření k snížení úrovně rizika, kterému byly banky vystaveny. FME například nerostl stejným tempem jako banky a postupy regulačního orgánu nedržely krok s rychlým rozvojem operací bank. Zpráva se kriticky vyjadřuje rovněž k vládě a vyvozuje závěr, že orgány měly přijmout opatření k snížení možného dopadu bank na hospodářství, a to omezením jejich velikosti nebo požadováním, aby jedna či více bank přesunulo své ústředí do zahraničí⁽¹⁶⁾.

Nerovnováha a nadměrný růst celého islandského hospodářství

- (21) Ve zprávě vyšetřovací komise se odkazuje na události týkající se širší ekonomiky, které měly rovněž dopad na rychlý růst bank a přispěly k nerovnováze mezi odvětvím finančních služeb a ostatními částmi hospodářství, pokud jde o velikost a vliv. Ve zprávě je vyvozen závěr, že vládní politiky (zejména daňová politika) s největší pravděpodobností přispěly k nadměrnému růstu a nerovnováze a že měnová politika islandské centrální banky nebyla dostatečně restriktivní. Zpráva odkazuje rovněž na uvolňování úvěrových pravidel islandského fondu pro financování bydlení jako na „jeden z největších omylů v řízení měnové a daňové politiky, k němuž došlo v období před úpadkem bank“⁽¹⁷⁾. Zpráva se vyjadřuje kriticky rovněž k lehkosti, s jakou si mohly banky půjčovat od centrální islandské banky, kdy objem krátkodobých zajištěných úvěrů islandské centrální banky vzrostl z 30 miliard ISK na podzim 2005 na 500 miliard ISK na začátku října 2008.

⁽¹⁶⁾ Tehdejší koaliční vláda se ve skutečnosti snažila podporovat větší růst a motivovat banky k tomu, aby ponechaly své ústředí na Islandu.

⁽¹⁷⁾ Kapitola 2, s. 5 zprávy.

Islandská koruna, vnější nerovnováhy a rozpětí swapů úvěrového selhání

- (22) Ve zprávě se uvádí, že v roce 2006 byla hodnota islandské koruny neudržitelně vysoká, schodek islandského běžného účtu převyšoval 16 % HDP a závazky v cizích měnách po odečtení aktiv se blížily celkovému ročnímu HDP. Byly vytvořeny předpoklady pro finanční krizi. Na konci roku 2007 došlo k znehodnocení islandské koruny a rozpětí swapů úvěrového selhání (dále jen „rozpětí CDS“) Islandu a jednotlivých bank se exponenciálně zvýšilo.

2.3 Opatření, která byla přijata za účelem restrukturalizace bankovního sektoru

- (23) Po úpadku tří největších komerčních bank v říjnu 2008 (včetně banky Glitnir) čelily islandské orgány nevídanému problému spojenému se zachováním bankovních operací na Islandu ⁽¹⁸⁾. Politika, kterou islandská vláda sledovala, je stanovena především v mimořádném zákonu ⁽¹⁹⁾, jenž islandský parlament přijal dne 6. října 2008. Zákon uděluje FME mimořádné pravomoci k převzetí kontroly nad finančními společnostmi a k odprodeji jejich aktiv a závazků v případě potřeby. Ministr financí mohl jménem státní pokladny vyplatit finanční prostředky za účelem založení nových finančních společností. V konkurzních řízeních týkajících se jednotlivých finančních společností byla mimoto vkladům udělena priorita před ostatními pohledávkami. Vláda prohlásila, že vklady v domácích komerčních bankách a spořitelnách a jejich pobočkách na Islandu jsou v plné výši chráněny.
- (24) Politické priority se zpočátku zaměřily na zajištění základního fungování domácího bankovního, platebního a vypořádacího systému. V prvních týdnech po zhroutilí vypracovala islandská vláda ve spolupráci s Mezinárodním měnovým fondem (dále jen „MMF“) rovněž hospodářský program, na jehož základě byla dne 20. listopadu 2008 schválena žádost Islandu o dvouletou dohodu o pohotovostním úvěru MMF, která zahrnovala úvěr MMF ve výši 2,1 miliardy USD, jenž měl posílit islandské devizové rezervy. Další úvěry až do výše 3 miliard USD byly zajištěny u ostatních severovýchodních zemí a rovněž některých dalších obchodních partnerů. Z úvěru MMF byla okamžitě k dispozici částka ve výši 827 milionů USD, zatímco zbývající částka byla vyplacena v osmi stejných splátkách podmíněných úspěšnými čtvrtletními přezkumy programu.
- (25) Program MMF byl široce pojatým programem stabilizace, který se zaměřoval na tři hlavní cíle. Za prvé, stabilizovat a obnovit důvěru v islandskou korunu, aby se omezily negativní dopady krize na hospodářství. K příslušným opatřením patřilo zavedení kontrol kapitálu, jež měly zastavit únik kapitálu. Program za druhé obsahoval komplexní strategii restrukturalizace bank, která byla zaměřena na obnovení životaschopného finančního systému na Islandu a rovněž zajištění mezinárodních finančních vztahů země. K vedlejším cílům patřilo zajištění řádného ocenění aktiv bank, maximalizace zpětně získané hodnoty aktiv a posílení postupů v oblasti dohledu. Program měl za třetí zajistit udržitelné veřejné finance, a to omezením socializace ztrát ve zkrachovalých bankách a provedením střednědobého programu fiskální konsolidace.
- (26) Islandské orgány zdůraznily, že kvůli mimořádným okolnostem souvisejícím se značnou velikostí bankovního systému v poměru k finanční kapacitě státní pokladny byly možnosti politiky, které měly orgány k dispozici, omezené. Použitá řešení se proto v mnoha ohledech lišila od opatření, která přijaly vlády jiných zemí, jež čelily ohrožení finanční stability.

⁽¹⁸⁾ Pokud jde o další obecné informace o opatřeních přijatých islandskými orgány, viz zpráva ministra financí pro parlament o obnovení komerčních bank z května 2011 (Skýrsla fjármálaráðherra um endurreisn viðskiptabankanna), k dispozici na adrese <http://www.althingi.is/altext/139/s/pdf/1213.pdf>

⁽¹⁹⁾ Zákon č. 125/2008 o orgánu zmocněném k čerpání ze státní pokladny v důsledku neobvyklých okolností na finančním trhu atd.

- (27) Na základě mimořádného zákona byly tři velké komerční banky, Glitnir Bank, Landsbanki Íslands a Kaupthing Bank, rozděleny na „bývalé“ a „nové“ banky. Ministr financí založil tři společnosti s ručením omezeným, které měly převzít domácí operace bývalých bank, a jmenoval členy jejich správních rad. FME převzal kontrolu nad bývalými bankami, v zásadě přidělil jejich domácí aktiva a závazky (vklady) novým bankám, které pokračovaly v bankovních operacích na Islandu, zatímco bývalé banky byly umístěny pod dohled příslušných výborů pro řešení problémů⁽²⁰⁾. Zahraniční aktiva a závazky byly umístěny především do bývalých bank, jež byly později předmětem likvidačního řízení a nakonec veškeré zahraniční operace ukončily⁽²¹⁾.
- (28) V předběžné počáteční rozvaze tří nových bank ze dne 14. listopadu 2008 se odhadovalo, že celková společná aktiva bank činí 2 886 miliard ISK, přičemž stát poskytne vlastní kapitál ve výši 385 miliard ISK. Celková výše dluhopisů, jež měly nové banky vydat ve prospěch bývalých bank jako úhradu za hodnotu převedených aktiv, která převyšovala závazky, se odhadovala na 1 153 miliard ISK. FME jmenoval společnost Deloitte LLP, aby stanovila hodnotu převedených aktiv a závazků. V tomto procesu se ukázalo, že nezávislé ocenění nepovede k pevně stanoveným hodnotám převedených čistých aktiv, nýbrž k ocenění v určitém rozpětí. Ukázalo se rovněž, že věřitelé bank s procesem ocenění nesouhlasí, jelikož se domnívali, že nebude nestranný, a stěžovali si, že nemohli chránit své zájmy. Tyto komplikace vedly ke změně politiky týkající se vypořádání účtů mezi bývalými a novými bankami, což znamenalo, že místo spoléhání se na ocenění provedené nezávislým znalcem se strany pokusí dospět k dohodě o hodnotě převedených čistých aktiv prostřednictvím jednání.
- (29) Bylo zřejmé, že pro strany bude obtížné dosáhnout dohody ohledně ocenění, jelikož to zjevně podléhalo četným předpokladům, na nichž se strany pravděpodobně neshodnou. Stát se pokoušel dospět k dohodě o základním ocenění, jež by poskytlo pevný základ pro počáteční kapitalizaci nových bank. Cenu aktiv převyšující základní ocenění by bylo možno připsat věřitelům ve formě podmíněných dluhopisů nebo navýšení hodnoty akciového kapitálu bank, jelikož při jednáních vyšlo najevo, že výbory pro řešení problémů Glitnir a Kaupthing Bank a většina jejich věřitelů by mohli mít zájem o získání podílů v nových bankách, a mohli by mít tudíž prospěch z případného navýšení hodnoty převedených aktiv.
- (30) Úplná kapitalizace tří nových bank a základ dohod s věřiteli bývalých bank byly oznámeny dne 20. července 2009. Vláda jako jediný vlastník tří nových bank dospěla s výbory pro řešení problémů bývalých bank k návrhu dohod ohledně toho, jak bude dosaženo odškodnění za převod čistých aktiv do nových bank a jak bude toto odškodnění uhrazeno. Co se týká dvou nových bank, Íslandsbanki a New Kaupthing Bank (později přejmenované na Arion Bank), toto zahrnovalo podmíněné dohody týkající se úpisu většinových podílů na vlastním kapitálu nových bank ze strany bývalých bank.
- (31) Na základě výše uvedených předběžných dohod se výbory pro řešení problémů bývalých bank v říjnu 2009 (Glitnir) a prosinci 2009 (Kaupthing Bank a Landsbanki Íslands) rozhodly uplatnit dohodnuté možnosti a upsat akcie v nových bankách. Dne 18. prosince 2009 vláda oznámila, že restrukturalizace bank byla ukončena a že mezi islandskými orgány a novými bankami na straně jedné a výbory pro řešení problémů Glitnir Bank, Landsbanki Íslands a Kaupthing Bank jménem jejich věřitelů na straně druhé bylo dosaženo dohod o vypořádání s ohledem na aktiva, která byla převedena z bývalých bank na nové banky, a že nové banky jsou plně financovány.

⁽²⁰⁾ Viz rovněž výroční zpráva FME pro rok 2009 (červenec 2008–červen 2009), k dispozici na adrese <http://en.fme.is/media/utgefild-efni/FME-Annual-Report-2009.pdf>

⁽²¹⁾ Následovat měla další převzetí finančních společností. V březnu 2009 převzal FME kontrolu nad operacemi tří finančních společností, Straumur-Burdaras, Reykjavik Savings Bank (SPRON) a Sparisjodabanki Íslands (Icebank), a rozhodl o odprodeji aktiv a závazků těchto společností. Zatímco s věřiteli společnosti Straumur byla později schválena dohoda o vyrovnání, SPRON a Sparisjodabanki byly předmětem likvidačního řízení. Úpadkem tří hlavních komerčních bank a nejistotou na finančních trzích byly vážně postiženy i jiné finanční společnosti a v roce 2010 byla uvalena nucená správa na další finanční společnosti. V březnu 2010 jmenoval FME prozatímní správní radu pro VBS Investment Bank. V dubnu 2010 převzal FME kontrolu nad Keflavík Savings Bank a Byr Savings Bank a rozhodl, že jejich operace převezmou nové finanční společnosti, SpKef Savings Bank resp. Byr hf. Jelikož se ukázalo, že finanční situace těchto nových společností je horší, než se původně očekávalo, spojila se SpKef později s Landsbankinn podle rozhodnutí FME a společnost Byr hf. se spojila s Íslandsbanki na základě nabídkového řízení na akcie společnosti Byr. Islandské orgány se mimoto musely v roce 2009 zabývat finančními problémy Saga Capital Investment Bank a v roce 2011 problémy fondu pro financování bydlení.

- (32) Jak se ukázalo, příspěvek státní pokladny k vlastnímu kapitálu nových bank byl podstatně snížen, a to z 385 miliard ISK, jak se předpokládalo původně, na 135 miliard ISK ve formě akciového kapitálu a v případě dvou ze tří bank, Íslandsbanki a Arion Bank, přibližně 55 miliard ISK kapitálu tier 2 v podobě podřízených půjček, tj. celkem 190 miliard ISK. Státní pokladna mimoto poskytla Íslandsbanki a Arion Bank určité likvidní facility. Akciový kapitál, který novým bankám poskytly bývalé banky, činil celkem přibližně 156 miliard ISK. Celková kapitalizace nových bank proto činila zhruba 346 miliard ISK. Místo zachování úplného vlastnictví tří bank vedly tudíž dohody k snížení podílů státu na přibližně 5 % v případě Íslandsbanki, 13 % v případě Arion Bank a 81 % v případě Landsbankinn.
- (33) Ačkoliv toto převzetí dvou ze tří bank věřiteli bývalých bank vyřešilo významné problémy při obnově finančního odvětví a vytvořilo pevnější kapitálový základ pro nové banky, přetrvávaly četné nedostatky, kterými bylo třeba se zabývat. Od podzimu 2009 soustředily banky své úsilí především na vnitřní záležitosti, což určovalo celkovou strategii pro jejich operace, a zejména restrukturalizaci jejich úvěrových portfolií, která představovala největší rizikový faktor pro jejich operace a dlouhodobou životaschopnost. Proces restrukturalizace byl složitý kvůli různým komplikujícím faktorům, včetně rozsudků Nejvyššího soudu o protiprávnosti úvěrů poskytnutých v ISK, které však byly indexovány na cizí měny. Co se týká Íslandsbanki, tyto záležitosti jsou projednány níže, pokud jsou důležité pro její restrukturalizaci.

Makroekonomické prostředí

- (34) Po zhroucení bankovního systému v říjnu 2008 následovaly velké hospodářské otřesy. Potíže v islandském finančním systému byly spojeny se zhroucením důvěry v jeho měnu. V prvním čtvrtletí roku 2008 došlo k výraznému znehodnocení islandské koruny a poté znovu na podzim, před pádem tří komerčních bank i posléze. Navzdory kontrolám kapitálu, které byly zavedeny na podzim roku 2008, měna v průběhu roku 2009 většinou kolísala ⁽²²⁾. Tyto otřesy vedly k vážné recesi v islandském hospodářství s poklesem HDP v roce 2009 o 6,8 % a v roce 2010 o 4 %.
- (35) K důsledkům hospodářské krize patřilo náhlé zvýšení nezaměstnanosti z 1,6 % v roce 2008 na 8 % v roce 2009, prudký růst inflace a pokles reálných mezd. Mimoto došlo k výraznému zvýšení zadlužení podniků a domácností a podílu nesplácených půjček v úvěrových portfoliích bank a rovněž k rozsáhlému přebírání podniků ve finančních obtížích novými bankami. Vysoké fiskální náklady na restrukturalizaci bankovního systému současně vedly k významnému růstu fiskálního schodku a velkému zvýšení zadlužení veřejného sektoru.
- (36) Po hluboké recesi naznačují předběžné údaje islandského statistického úřadu obrat ve druhém pololetí roku 2011 a za celý rok růst HDP v porovnání s předchozím rokem o 3,1 %.
- (37) Hospodářský růst v roce 2011 byl zapříčiněn především růstem domácí poptávky, zejména 4 % zvýšením spotřeby soukromých domácností. To bylo podpořeno růstem mezd a sociálních dávek a rovněž určitými politickými iniciativami, které byly přijaty s cílem zmírnit zátěž spojenou se splácením dluhů domácností, včetně dočasných subvencí na úhradu úroků, zmrazení splátek úvěrů a předčasného vyplacení prostředků z penzijního spoření. Předběžné údaje za rok 2011 naznačují rovněž pomalý růst investic, avšak z obzvláště nízké úrovně ⁽²³⁾. Veřejná spotřeba zůstala během posledních tří let na slabé úrovni.
- (38) Celkové makroekonomické údaje zastírají významnější odvětvové rozdíly. Kromě zhroucení ve finančním sektoru došlo k významnému poklesu ve stavebnictví i v mnoha jiných domácích činnostech v oblasti výroby a služeb. V některých vývozních odvětvích došlo na druhou stranu k růstu. Kvůli nízkému směnnému kurzu islandské koruny a poměrně stálým cenám v cizí měně u mořských produktů a výrobků z hliníku po vypuknutí hospodářské krize příjmy z vývozu rostly, a to rovněž v případě cestovního ruchu a vývozu jiných služeb. Současně

⁽²²⁾ K doložení rozsahu významného znehodnocení se uvádí, že průměrný měsíční směnný kurz mezi eurem a islandskou korunou vzrostl z 90,71 ISK v prosinci 2007 na 184,64 ISK v listopadu 2009.

⁽²³⁾ V letech 2009–2011 činil podíl investic na HDP pouze 13–14 %.

prudce klesl dovoz, což v roce 2010 vedlo k dočasnému přebytku obchodní bilance ⁽²⁴⁾ ve výši přibližně 10 % HDP. S vyšší domácí poptávkou v roce 2011 však začal dovoz opět růst, což mělo za následek celkově menší obchodní přebytek ve výši 8,2 % HDP.

- (39) Prognóza islandského statistického úřadu na období 2012–2017 předpokládá, že v roce 2012 bude pokračovat postupné hospodářské oživení s růstem ve výši 2,6 %. Podobné tempo růstu se očekává v celém období, jehož se prognóza týká. Tato prognóza však podléhá řadě nejistot. Plánované rozsáhlé průmyslové investice mohou být opět odloženy. Obchodní podmínky na Islandu by byly negativně ovlivněny přetrvávající recesí v zemích, které jsou jeho hlavními obchodními partnery, což by znamenalo nižší tempo růstu na Islandu. Pomalejší pokrok oproti předpokladům při řešení dluhové zátěže domácností a podniků by dále omezoval domácí poptávku a vyhlídka na růst hospodářství. Růst by mohla ohrozit rovněž pokračující cenová nestabilita spojená s kolísáním měny v souvislosti se zrušením kontrol kapitálu.

2.4 Finanční dohled a zlepšení právního rámce

- (40) Po počáteční práci FME spojené se založením nových bank a stanovením hodnoty čistých aktiv převedených z bývalých bank provedl FME na jaře roku 2009 audit nových bank a jejich obchodních plánů, finanční síly a kapitálových požadavků v rámci tzv. projektu schválení. Tento audit se uskutečnil s pomocí mezinárodní společnosti Oliver Wyman poskytující poradenské služby v oblasti řízení.
- (41) Po ukončení výše uvedeného procesu udělil FME bankám provozní licence s výhradou řady podmínek. Vzhledem ke kvalitě portfolií aktiv a předpokládané hospodářské nejistotě se považovalo za nezbytné uložit třem bankám vyšší kapitálové požadavky, než je zákonné minimum. FME proto stanovil pro tři banky minimální ukazatel kapitálové přiměřenosti ve výši 16 %, z toho poměr kapitálu tier 1 minimálně 12 %. Požadavky platily po dobu nejméně tří let, pokud je FME nereviduje. Byly stanoveny rovněž podmínky týkající se likvidity, které vyžadovaly, aby dostupné likvidní prostředky v kterémkoli okamžiku činily minimálně 20 % vkladů a aby hotovost nebo peněžní ekvivalenty činily nejméně 5 % vkladů. Požadavky byly uloženy i s ohledem na jiné záležitosti, jako je restrukturalizace úvěrových portfolií, posuzování rizik, správa a řízení společností a vlastnictví. FME zavedl srovnatelné kapitálové požadavky i s ohledem na ostatní finanční společnosti.
- (42) Program hospodářské stabilizace, který byl zaveden po konzultaci s MMF, zajistil přezkum celého právního rámce finančních služeb a dohledu s cílem zlepšit obranu proti budoucí finanční krizi. Vláda vyzvala bývalého generálního ředitele finského orgánu finančního dohledu, pana Kaarla Jännäriho, aby posoudil stávající právní rámec a postupy v oblasti dohledu. Ke zlepšením, která pan Jännäri navrhl, patřilo zřízení národního úvěrového registru při FME s cílem snížit úvěrová rizika v systému. V jeho zprávě se navrhovalo rovněž stanovení tvrdších pravidel a přísnějších postupů v případě velkých expozic a úvěrů pro propojené strany a rovněž provádění více inspekcí na místě s cílem ověřit externí dohled a zprávy, zejména úvěrové riziko, riziko likvidity a měnové riziko. Bylo rovněž doporučeno přezkoumat a zlepšit systém pojištění vkladů, a to v úzkém souladu s vývojem v EU.
- (43) Poté předložila vláda parlamentu návrh zákona, který byl založen mimo jiné na návrzích pana Jännäriho a rovněž na změnách právních předpisů EHP v oblasti finančních činností od roku 2009 a který byl přijat a vstoupil v platnost dne 1. července 2010, a to jako zákon č. 75/2010. Tímto novým právním předpisem byly zavedeny rozsáhlé změny zákona o finančních společnostech. Později byla provedena řada dalších změn zákona o finančních společnostech a rovněž změn v oblasti regulace a dohledu nad finančními službami. Tyto změny právních předpisů jsou podrobněji posouzeny v příloze.

⁽²⁴⁾ Obchodní bilance odkazuje na rozdíl v příjmech z vývozu a dovozu zboží a služeb. Nezahrnuje saldo prvotních důchodů ze zahraničí, které bylo v minulých letech záporné, zejména v roce 2008. To znamená, že navzdory přebytku obchodní bilance byl celkový běžný účet Islandu v minulých letech záporný, ačkoli se od roku 2009 výrazně snižuje.

2.5 Hlavní budoucí výzvy ⁽²⁵⁾

- (44) Navzdory významným úspěchům při obnově finančního odvětví se Island nadále potýká s důsledky finanční a měnové krize, která začala na podzim roku 2008. Finanční krize ukázala různé slabé stránky a nedostatky finančního systému, které je třeba odstranit, má-li být obnovena důvěra veřejnosti. Je zřejmé, že Island (stejně jako mnoho jiných zemí tvrdě zasažených finanční krizí) čelí mnoha problémům při přizpůsobování právního a provozního prostředí finančních služeb s cílem podpořit životaschopný a účinný finanční systém v budoucnu a co nejvíce snížit riziko opakování dalších systémových šoků.
- (45) Nejakutnější problémy, jimž islandské finanční společnosti v současnosti čelí, jsou spojeny se skutečností, že banky působí v chráněném prostředí s kontrolami kapitálu a paušální zárukou za vklady. Banky se nyní musí připravit na působení v exponovanějším prostředí, kdy jsou kontroly kapitálu zrušeny a pojištění vkladů se navrátí k mechanismu stanovenému v příslušných směrniciích EU/EHP ⁽²⁶⁾. Islandské orgány zdůraznily, že při zavádění nových pravidel v tomto ohledu je třeba postupovat mimořádně obezřetně.
- (46) Dalším velkým problémem je nutnost dále přizpůsobit právní a regulační rámec na podporu stabilního a účinného finančního systému, který je v souladu s rovněž vývojem právních předpisů EHP a mezinárodního práva ⁽²⁷⁾.

2.6 Stav hospodářské soutěže v islandském finančním odvětví

- (47) Podle nejnovějších informací islandských orgánů ⁽²⁸⁾ se hospodářská soutěž na finančním trhu od zhroutení bankovního sektoru významně změnila. Počet finančních společností se snížil, jelikož řada spořitelů, komerčních bank a specializovaných úvěrových společností byla buď zlikvidována, nebo se spojila s jinými podniky ⁽²⁹⁾. Počet finančních společností nadále klesá, naposledy po spojení Landsbankinn a SpKef v březnu 2011, spojení Íslandsbanki a Byr v prosinci 2011 a spojení Landsbankinn a Svarfdaelir Savings Bank, které Kontrolní úřad schválil dne 20. června 2012 v rozhodnutí č. 226/12/COL. Se snížením počtu finančních společností a převzetím vkladů

⁽²⁵⁾ Ohledně této záležitosti viz například zpráva ministra hospodářství pro parlament z března 2012 s názvem *Budoucí struktura islandského finančního systému (Future Structure of the Icelandic Financial System)*. Podle ministerstva se tato zpráva považuje za podnět k informované diskusi o tomto důležitém tématu, jelikož nepředkládá plně vypracované návrhy, nýbrž objasňuje hlavní problémy a výhled s odkazem na mezinárodní vývoj. Zpráva je k dispozici na adrese <http://eng.efnahagsraduneyti.is/media/Acrobat/Future-Structure.pdf>

⁽²⁶⁾ Navrácení situace v oblasti pojištění vkladů k běžným podmínkám nesouvisí pouze se zrušením státní podpory pro záruky za vklady, nýbrž rovněž s přezkumem ustanovení v mimořádném zákoně, podle nichž mají vklady, které požívají záruku za vklady, při likvidaci finanční společnosti ze zákona přednost. To představuje pro vkladatele významnou záruku, v neposlední řadě kvůli tomu, že úpadek bank v roce 2008 je dosud v živé paměti. Toto ustanovení představuje na druhou stranu pravděpodobně překážku pro to, aby banky diverzifikovaly svá opatření k financování.

⁽²⁷⁾ Viz kapitola 9 zprávy ministra hospodářství uvedená v pozn. pod čarou č. 25. Při předložení této zprávy jmenoval ministr hospodářství rovněž skupinu bankovních expertů, jíž se zúčastnili i zahraniční odborníci, aby vypracovala návrhy komplexního právního a regulačního rámce pro finanční trh na Islandu. Podle téže zprávy plánují islandské orgány rovněž přezkoumání jiných budoucích možností, včetně případného oddělení investičních a obchodních bankovních činností, přijetí právních předpisů o finanční stabilitě a případné změny v rozdělení povinností regulačních orgánů pro finanční služby. Z prohlášení islandských orgánů je také zřejmé, že na pořadu jednání zůstává přezkum rámce měnové politiky, a to jak s možností, že se Island stane členem Evropské unie, tak bez této možnosti, jakož i jiné možné způsoby, jak zlepšit ekonomické řízení a zajistit, aby se nestalo, že regulační orgány „nevidí pro stromy les“, a aby tyto orgány účinně uplatňovaly nejhodnější makrobezpečnostní nástroje.

⁽²⁸⁾ Viz kapitola 6 zprávy ministra hospodářství pro parlament s názvem *Budoucí struktura islandského finančního systému*, k dispozici na adrese <http://eng.efnahagsraduneyti.is/publications/news/nr/3559>

⁽²⁹⁾ Od podzimu 2008 zmizelo z trhu několik finančních společností (kromě „bývalých“ velkých komerčních bank, Glitnir, Kaupthing a Landsbanki): Sparisjóðabanki Íslands (bývalá Icebank), Reykjavik Savings Bank (SPRON), Sparisjóður Mýrasýslu (Myrasysla Savings Bank, SPM), VBS Investment Bank a Askar Capital Investment Bank. Významně byly omezeny rovněž operace Straumur-Burdaras Investment Bank a Saga Capital Investment Bank.

z uzavíraných bank většími bankami se koncentrace na domácím trhu zvýšila. Celková přítomnost nových bank na finančních trzích EHP je na druhé straně mnohem menší než přítomnost jejich předchůdkyň, jelikož mezinárodní bankovní operace jsou ukončovány.

- (48) Domácí trh se mimoto významně zmenšil, jelikož určité dílčí trhy zanikly, nebo jsou do značné míry utlumeny. Takřka úplný zánik trhu cenných papírů a zavedení kontrol kapitálu omezily operace na trhu cenných papírů a na měnovém trhu a měly za následek omezené investiční možnosti. Při historicky nízké úrovni investic v hospodářství a celkově vysokém zadlužení domácností a podniků je poptávka po úvěrech nízká. Od zhroutení zaměřují banky své úsilí na vnitřní záležitosti a restrukturalizaci svých úvěrových portfolií a rovněž na restrukturalizaci některých velkých korporátních klientů.
- (49) Před finanční krizí připadal na spořitelny společně podíl na trhu ve výši přibližně 20–25 % vkladů. Ten se nyní snížil na zhruba 2–4 %. Podíly na trhu, o které přišly spořitelny a komerční banky opouštějící trh, získaly tři velké komerční banky, Arion Bank, Íslandsbanki a Landsbanki. Na tyto tři banky nyní připadá společně přibližně 90–95 % trhu namísto dřívějších 60–75 %, přičemž podíl Landsbankinn na trhu je největší. Kromě 10 regionálních spořitel, na něž v současnosti připadá přibližně 2–4 % trhu, je jediným dalším účastníkem trhu restrukturalizovaná MP Bank ⁽³⁰⁾ s podílem na trhu ve výši zhruba 1–5 %.
- (50) Islandský finanční trh je tudíž jednoznačně oligopolní a tři největší společnosti by na něm mohly společně získat dominantní postavení. Podle islandského orgánu pro hospodářskou soutěž, který Kontrolní úřad požádal o názory na stav hospodářské soutěže na Islandu a možná nápravná opatření, existují na islandském bankovním trhu významné překážky pro vstup na tento trh. To poškozují hospodářskou soutěž. Existují rovněž určité překážky, které spotřebitelům brání ve změně banky. Islandské orgány také potvrdily, že hospodářskou soutěž dále omezila měnová rizika spojená s islandskou malou a neobchodovanou měnou, islandskou korunou, a že tato rizika odrážejí zahraniční banky a společnosti od vstupu na islandský trh.
- (51) Islandský orgán pro hospodářskou soutěž se v poslední době zaměřil na zvláštní otázku týkající se infrastruktury informačních technologií pro operace bank a spolupráci bank v tomto ohledu. To souvisí s poskytovatelem služeb informačních technologií, který je ve společném vlastnictví finančních institucí, Reiknistofa bankanna (datové centrum islandských bank; dále jen „datové centrum“). Tato záležitost je důležitá pro posouzení dotyčného případu a patřila k otázkám, které Kontrolní úřad projednával s islandskými orgány a bankami.
- (52) Datové centrum společně vlastní tři hlavní islandské banky, dvě spořitelny, islandská asociace spořitel a tři hlavní zpracovatelé platebních karet na Islandu. Landsbankinn vlastní 36,84 % akcií datového centra, Íslandsbanki 29,48 % a Arion Bank 18,7 %. Společně tyto tři komerční banky vlastní 85,02 % akcií datového centra. Klienty datového centra jsou vlastníci, islandská centrální banka a ostatní finanční instituce a rovněž vláda a veřejné subjekty. Spolupráce bank v této oblasti je rozsáhlá, jelikož datové centrum vyvinulo systém zúčtování a vypořádání plateb na Islandu. Datové centrum poskytuje rovněž řadu základních bankovních řešení, která jsou řešeními určenými pro více subjektů a která používá většina islandských bank. Datové centrum dále provozuje systém elektronické fakturace a elektronických plateb pro společnosti a spotřebitele.
- (53) Podle islandského orgánu pro hospodářskou soutěž vedlo zhroutení v roce 2008 k obzvláštní zranitelnosti menších bank a spořitel. U menších finančních společností mají potřebné služby informačních služeb zásadní význam, jelikož je lze považovat za jednu z překážek vstupu nových účastníků na trh. Platformu pro služby

⁽³⁰⁾ Dne 11. dubna 2011 byla na valné hromadě akcionářů banky schválena smlouva o prodeji operací (bývalé) MP Bank na Islandu a v Litvě, kdy více než 40 nových akcionářů investovalo do nových akcií banky částku ve výši 5,5 miliardy ISK. Ostatní operace bývalé banky zůstaly dřívějším vlastníkům a byly převedeny na nový právní subjekt, EA fjárfestingarfélag hf. Pokud jde o další informace, viz tiskové zprávy MP Bank ze dne 11. dubna 2011, k dispozici na adrese <https://www.mp.is/um-mp-banka/utgefíd-efni/frettir/nr/1511> a <https://www.mp.is/um-mp-banka/utgefíd-efni/frettir/nr/1510>

informačních technologií poskytovalo pro větší finanční společnosti ve značném rozsahu datové centrum, a co se týká spořitelů a menších účastníků trhu, společnost Teris. Po uzavření mnoha menších finančních společností v minulých letech přišla společnost Teris o značnou část svého příjmu, což v lednu 2012 vedlo k prodeji některých jejích řešení v oblasti informačních technologií datovému centru. Podle datového centra a společnosti Teris bylo cílem této transakce mimo jiné zajistit další poskytování služeb informačních technologií menším finančním společnostem.

- (54) Islandský orgán pro hospodářskou soutěž prověřoval dva případy týkající se datového centra. Za prvé, zda by se společné vlastnictví a spolupráce bank a ostatních finančních společností ve fóru datového centra měly považovat za porušení zákazu restriktivních praktik podle § 10 islandského zákona o hospodářské soutěži. Za druhé byla posuzována lučitelnost nákupu významných aktiv společností Teris ze strany datového centra podle ustanovení téhož zákona týkajících se spojování podniků. V květnu 2012 však byly po uzavření dohody o vyrovnání mezi datovým centrem a jeho vlastníky na straně jedné a orgánem pro hospodářskou soutěž na straně druhé oba případy ukončeny ⁽³¹⁾.
- (55) Kromě výše uvedených obav, které přímo souvisí s islandským finančním trhem, poukázal islandský orgán pro hospodářskou soutěž zejména na nutnost dokončení prodeje a restrukturalizace provozních společností ⁽³²⁾ bez zbytečných prodlev. Mnoho provozních společností bylo bankami (jakožto věřiteli těchto společností) převzato kvůli nadměrné zadluženosti po hospodářském krachu v roce 2008. Podle islandského orgánu pro hospodářskou soutěž to může vést ke střetu zájmů, pokud banky poskytují společnostem finanční služby a současně tyto společnosti vlastní. Islandský orgán pro hospodářskou soutěž zastává názor, že přímé a nepřímé vlastnictví ⁽³³⁾ ze strany bank představuje po finanční krizi nejrozšířenější a nejnebezpečnější problém v oblasti hospodářské soutěže, jelikož má dopad na téměř každou společnost a výrobní odvětví na Islandu. Podle názoru islandského orgánu pro hospodářskou soutěž by rychlejší restrukturalizace společností zlepšila hospodářskou soutěž na finančním trhu. Pokud účast bank na restrukturalizaci jejich korporátních klientů podléhá oznamovací povinnosti v rámci vnitrostátní kontroly spojování podniků, stanoví islandský orgán pro hospodářskou soutěž v tomto ohledu často podmínky týkající se vlastnictví bank. Komplexní řešení tohoto problému se však jeví jako obtížné, jelikož v zásadě souvisí s vysokým zadlužením islandské podnikové sféry.
- (56) Ve svém podání pro Kontrolní úřad tři komerční banky, Arion Bank, Íslandsbanki a Landsbankinn, vyjádřily názor, že v podmínkách hospodářské soutěže na islandském finančním trhu nedošlo od podzimu roku 2008 k žádným významným změnám, které by vyvolávaly obavy. Na trhu panuje účinná hospodářská soutěž, aniž by existovaly důkazy o koluzním jednání tří největších hráčů. Při zkoumání podmínek hospodářské soutěže na trhu přehlédl islandský orgán pro hospodářskou soutěž některé klíčové faktory, například skutečnost, že zahraniční banky dlouho a aktivně soutěží s islandskými bankami v oblasti poskytování finančních služeb největším klientům, jako jsou podniky vykonávající činnost založenou na vývozu (rybolov, energeticky náročná výrobní odvětví atd.) a rovněž stát a obce.
- (57) Tento názor je však v rozporu s názorem uvedeným v podání islandských orgánů, jak je uvedeno ve výše zmíněné zprávě ministra hospodářství pro parlament, a názory islandského orgánu pro hospodářskou soutěž. Jak bude objasněno níže, Íslandsbanki se navzdory určitým výhradám týkajícím se analýzy podmínek hospodářské soutěže rozhodla poskytnout určité závazky, které mají omezit narušení hospodářské soutěže spojené s dotyčnými opatřeními podpory. Tyto závazky jsou uvedeny v příloze.

⁽³¹⁾ Podle dohody o vyrovnání se datové centrum a jeho vlastníci dohodli na řadě závazků, které mají zamezit narušení hospodářské soutěže vyplývajícím z činnosti datového centra a spolupráce jeho vlastníků. Závazky mimo jiné vyžadují, aby bylo datové centrum provozováno za obvyklých obchodních podmínek nezávisle na vlastnících a aby se většina správní rady datového centra skládala z odborníků, kteří nejsou závislí na vlastnících, aby byl přístup k systémům a službám datového centra poskytován na nediskriminačním základě a aby byly podmínky služeb poskytovaných datovým centrem stejné bez ohledu na to, zda je klient akcionářem datového centra, či nikoli. Stávající vlastníci datového centra se zavázali, že budou pravidelně nabízet k prodeji část svých podílů v datovém centru s cílem usnadnit nefinančním podnikům získání vlastnictví v datovém centru. Tyto výzvy budou zveřejňovány nejméně každý druhý rok, dokud nebude alespoň třetina celkových podílů v datovém centru prodána jiným stranám, než jsou stávající akcionáři, nebo nabídnuta k prodeji v rámci nabídky akcií.

⁽³²⁾ Islandský orgán pro hospodářskou soutěž používá pojem „provozní společnosti“ pro podíly bank v obvykle nefinančních podnicích, které banky získaly v rámci restrukturalizace úvěrových portfolií prostřednictvím kapitalizace pohledávek či jiným způsobem. Kontrolní úřad používá obdobně pojem „provozní společnost“ pro podnik v reálné ekonomice, který nepatří do hlavní oblasti podnikání bank na finančních trzích.

⁽³³⁾ V tomto kontextu má Kontrolní úřad za to, že nepřímé vlastnictví odkazuje na možný vliv bank a kontrolu nad podniky kvůli jejich vysoké zadluženosti vůči bance.

3. POPIS OPATŘENÍ

3.1 Příjemce

- (58) Jak bylo popsáno výše, banka Glitnir vyhlásila v roce 2008 úpadek stejně jako další dvě velké islandské komerční banky. Aby bylo zajištěno další fungování domácího bankovního sektoru, provedly islandské orgány jistá opatření s cílem obnovit určité operace (bývalé) Glitnir Bank hf, včetně založení a rekapitalizace New Glitnir Bank hf (nyní pod jménem Íslandsbanki).

3.1.1 Glitnir Bank

- (59) Před finanční krizí v roce 2008 byla Glitnir Bank třetí největší bankou na Islandu. Těsně před svým pádem, na konci června roku 2008, činila její bilanční suma 3 862 miliard ISK. Hlavní trhy banky se nacházely na Islandu a v Norsku, kde banka nabízela celou škálu finančních služeb, včetně korporátního bankovníctví, investičního bankovníctví, kapitálových trhů, správy investic a retailového bankovníctví. Banka Glitnir vykonávala činnost rovněž ve Finsku, Švédsku, Dánsku, Spojeném království, Lucembursku, USA, Kanadě, Číně a Rusku. Měla řadu dceřiných společností, z nichž nejvýznamnější byly tyto: Glitnir AB (Švédsko); Glitnir Bank Oyi (Finsko); Glitnir Bank ASA (Norsko); Glitnir Bank Luxembourg SA a Glitnir Asset Management Luxembourg. Rozšiřování činnosti banky na mezinárodní úrovni bylo založeno na dvou specializovaných odvětvích, a to mořských produktech a udržitelné energetice ⁽³⁴⁾. Akcie banky byly kotovány na islandské burze OMX.

3.1.2 Íslandsbanki

- (60) Nástupkyně banky Glitnir, Íslandsbanki, je univerzální banka, která jednotlivcům, domácnostem, podnikům a profesionálním investorům na Islandu nabízí komplexní soubor finančních služeb a zaměřuje se na dvě odvětví, a to mořské produkty a geotermální energii. Po spojení se společností Byr činí aktiva banky v současnosti přibližně 800 miliard ISK. Banka má přibližně 1 100 zaměstnanců a z hlediska celkových aktiv je třetí největší bankou na Islandu. Bankovní produkty a služby spadají do čtyř divizí: retailové bankovníctví, korporátní bankovníctví, trhy a správa majetku. Podle Íslandsbanki je její podíl na trhu ve všech těchto obchodních segmentech v rozmezí od [20] do [40] %.

3.1.2.1 Retailové bankovníctví – Island

- (61) Divize retailového bankovníctví poskytuje bankovní služby jednotlivcům, domácnostem a malým až středním podnikům. Divize zahrnuje síť poboček Íslandsbanki, divizi banky pro financování zajištěné aktivity a nezávisle působící dceřinou společností, Kreditkort, předního vydavatele kreditních karet na Islandu.
- (62) Podle nejnovějších dostupných údajů má Íslandsbanki v oblasti retailového bankovníctví podíl na trhu ve výši [> 30] %.

3.1.2.2 Korporátní bankovníctví – Island

- (63) Divize korporátního bankovníctví poskytuje půjčky a jiné úvěrové služby středním a velkým podnikům na Islandu, obvykle nazývaným „největších 300“. Oddělení pro podniková řešení v rámci divize korporátního bankovníctví řídí a vede restrukturalizaci portfolia velkých podniků v obtížích.
- (64) Podle nejnovějších dostupných údajů má Íslandsbanki v oblasti korporátního bankovníctví podíl na trhu ve výši [> 30] %.

⁽³⁴⁾ Výroční zpráva banky Glitnir za rok 2007, s. 40. Zpráva je k dispozici na adrese: http://tools.euroland.com/ar/html/is-isb/2007/ar_eng_2007/ Konsolidovaná účetní závěrka banky Glitnir za rok 2007 je k dispozici na adrese: http://en.sff.is/media/auglysingar/Glitnir_-_Annual_Report_2007.pdf

3.1.2.3. T r h y

- (65) Divize trhů nabízí celou škálu služeb v oblasti podnikových financí, cenných papírů a devizových produktů a produktů peněžního trhu na Islandu a rovněž poradenství v oblasti podnikových financí v odvětví geotermální energie a mořských produktů v USA.
- (66) Podle nejnovějších dostupných údajů má Íslandsbanki podíl na trhu ve výši [> 5] % akciového trhu ⁽³⁵⁾, [> 20] % trhu s dluhopisy, [> 30] % devizového trhu a přibližně [$35-45$] % trhu v oblasti podnikových financí ⁽³⁶⁾.

3.1.2.4. S p r á v a m a j e t k u – V Í B

- (67) Divize správy majetku poskytuje klientům všech velikostí služby v oblasti institucionálního prodeje, soukromého bankovníctví (movití klienti) a soukromého investování (retailového) a fondů třetích stran. VÍB nabízí rovněž řízení a správu fondů prostřednictvím své nezávisle řízené a fungující dceřiné společnosti Íslandssjóðir hf.
- (68) Podle nejnovějších dostupných údajů má Íslandsbanki v oblasti korporátního a institucionálního prodeje podíl na trhu ve výši [> 30] %, v oblasti retailových investičních služeb [> 30] %, v oblasti soukromého bankovníctví [> 25] %, v oblasti správy podílových fondů [> 35] % a v oblasti soukromého penzijního připojištění [> 15] % ⁽³⁷⁾.

3.2. Srovnání bývalé a nové banky

3.2.1. Srovnání banky Glitnir a Íslandsbanki (2008)

Tabulka 1

Počáteční rozvaha Íslandsbanki ve srovnání s rozvahou banky Glitnir v prvním pololetí roku 2008

	Íslandsbanki hf.	Glitnir banki hf.	
(ISK m)	15.10.2008	30.6.2008	Δ %
Cash and balances with Central Bank	53 829	37 550	43 %
Derivatives	0	278 404	- 100 %
Bonds and debt instruments	3 762	217 873	- 98 %
Shares and equity instruments	3 944	71 767	- 95 %
Securities used for hedging	0	162 332	- 100 %
Loans to banks	10 597	328 027	- 97 %
Loans to customers	482 536	2 548 164	- 81 %
Investments in associates	296	540	- 45 %
Investment property	1 589	5 539	- 71 %
Property and equipment	1 773	4 897	- 64 %
Intangible assets	107	63 218	- 100 %
Deferred tax assets	34	2 018	- 96 %
Non-current assets held for sale	1 894	908	109 %

⁽³⁵⁾ Podle údajů o obratu za rok 2011 má Íslandsbanki druhý největší podíl na trhu s pevným výnosem NASDAQ OMX ICE.

⁽³⁶⁾ Jelikož však většina transakcí, které určují podíl banky na trhu v tomto obchodním segmentu, není veřejně oznamována, jedná se pouze o nejlepší odhady, které poskytly islandské orgány.

⁽³⁷⁾ Jelikož však většina transakcí, které určují podíl banky na trhu v tomto obchodním segmentu, není veřejně oznamována, jedná se pouze o nejlepší odhady, které poskytly islandské orgány.

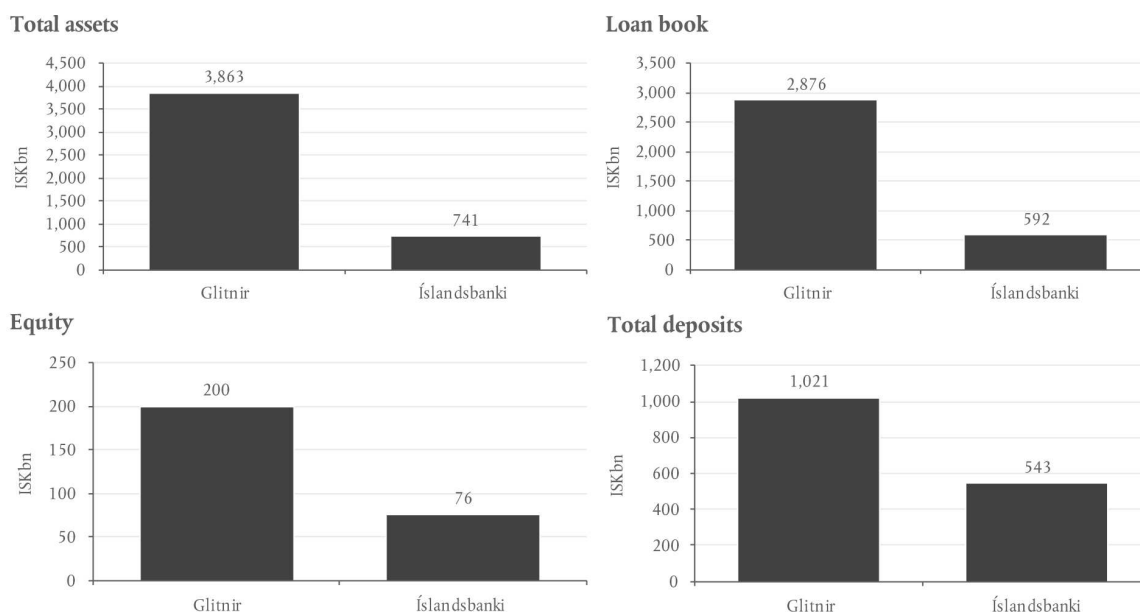
	Íslandsbanki hf.	Glitnir banki hf.	
(ISK m)	15.10.2008	30.6.2008	Δ %
Share subscription	64 225	0	100 %
Other assets	5 279	141 560	- 96 %
Total Assets	630 965	3 862 797	- 84 %
Short positions	0	23 312	- 100 %
Derivatives	0	109 903	- 100 %
Deposits from Central Bank & banks	134 303	311 775	- 57 %
Deposits from customers	361 302	709 584	- 49 %
Debt issued and other borrowed funds	53 808	2 241 976	- 98 %
Subordinated loans	103	145 902	- 100 %
Post-employment obligations	0	696	- 100 %
Current tax liabilities	34	812	- 96 %
Deferred tax liabilities	0	4 937	- 100 %
Non-current liabilities held for sale	1 285	0	100 %
Other liabilities	14 471	113 465	- 87 %
Total Liabilities and Equity	565 306	3 662 362	- 85 %
Share capital	10 000	14 547	- 32 %
Share premium	55 000	53 174	3 %
Other reserves		37 143	- 100 %
Retained earnings		94 744	- 100 %
Minority interest	660	727	- 9 %
Total Equity	68 030	200 435	- 66 %
Total Liabilities and Equity	630 965	3 862 797	- 84 %

- (69) Mezi novou a bývalou bankou existují významné rozdíly, co se týká jejich operací i rozsahu. Íslandsbanki je převážně domácí bankou bez povolených bankovních operací v zahraničí, zatímco banka Glitnir byla mezinárodní bankou s činnostmi v jedenácti zemích. Íslandsbanki má čtyři obchodní segmenty: obchodní/retailové bankovníctví, správa majetku, korporátní a investiční bankovníctví a pokladna a kapitálové trhy, přičemž všechny se zaměřují na domácí trh. Zejména rozsah operací Íslandsbanki je podstatně menší než v případě banky Glitnir; bilanční suma bývalé banky ve výši 3 862 miliard ISK v porovnání s bilanční sumou nové banky ve výši 631 miliard ISK představuje snížení o 84 %. Srovnání rozvahy bývalé banky z června 2008 a počáteční rozvahy nové banky je uvedeno v tabulce 1.

- (70) Banka Glitnir měla rozmanitou kombinaci financování a byla velkým emitentem dluhopisů prodávaných po celém světě. Íslandsbanki se na druhou stranu spoléhá při financování především na vklady. To společně s pravděpodobnou nemožností banky získat přístup k podobným zdrojům financování, jaké měla její předchůdkyně (přínejmenším v krátkodobém horizontu), omezuje schopnost banky růst. Srovnání hlavních ukazatelů obou bank v grafu 1 ukazuje značné rozdíly ⁽³⁸⁾:

Graf 1

Íslandsbanki při založení v porovnání s bankou Glitnir v roce 2008 (druhé čtvrtletí), vybrané údaje

- (71) Nová banka má rovněž podstatně méně zaměstnanců. Průměrný počet zaměstnanců s plným pracovním úvazkem v bance Glitnir v prvním pololetí roku 2008 činil 2 174 v porovnání s 1 110 v Íslandsbanki (včetně dceřiných společností) v prvním pololetí roku 2009, což představuje 49 % rozdíl. Údaje pro stejná období týkající se domácích operací ukazují, že nová banka zaměstnávala o 242 méně pracovníků než banka Glitnir.

3.3. Vnitrostátní právní základ opatření podpory

— *Zákon č. 125/2008 o orgánu zmocněném k čerpání ze státní pokladny v důsledku neobvyklých okolností na finančním trhu atd., na nějž se obvykle odkazuje jako na mimořádný zákon*

- (72) Mimořádný zákon udělil FME pravomoc v „mimořádné situaci“ zasáhnout a převzít pravo> moci valných hromad akcionářů a zasedání správních rad finančních institucí a rozhodovat o odprodeji jejich aktiv a závazků. FME byla udělena rovněž pravomoc jmenovat pro převzaté finanční společnosti výbory pro řešení problémů, které měly pravomoci valné hromady akcionářů. Při likvidaci institucí zákon upřednostňuje pohledávky vkladatelů a systémy pojištění vkladů. Zákon rovněž zmocnil islandské ministerstvo financí založit nové banky. Mimořádný zákon zahrnuje změny zákona č. 161/2002 o finančních společnostech, zákona č. 87/1998 o oficiálním dohledu nad finančními činnostmi, zákona č. 98/1999 o systému pojištění vkladů a systému odškodnění investorů a zákona č. 44/1998 o otázkách bydlení.

— *Doplňující zákon o státním rozpočtu na rok 2008 (§ 4)*

— *Zákon o státním rozpočtu na rok 2009 (§ 6)*

⁽³⁸⁾ Grafy vycházejí z údajů pro banku Glitnir v prvním pololetí roku 2008 a pro Íslandsbanki v prvním pololetí roku 2009.

3.4. Opatření podpory

- (73) Zásah islandských orgánů po pádu Glitnir Bank byl popsán výše a podrobněji byl objasněn v rozhodnutí o zahájení řízení. Podstatu zásahů lze shrnout takto: dne 7. října 2008 převzal FME kontrolu nad bankou Glitnir a domácí závazky a domácí aktiva (jejich větší část) byly převedeny na New Glitnir. Bývalá banka/její věřitelé měli získat za tento převod náhradu, a to v podobě obdržení částky rozdílu mezi hodnotou aktiv a závazků. Jelikož se ukázalo, že stanovení tohoto rozdílu je obtížné a časově náročné, poskytl stát určitý počáteční kapitál a přijal závazek poskytnout v případě potřeby další kapitál. Nato banku kapitalizoval ještě předtím, než bylo v říjnu mezi státem a věřiteli bývalé banky dosaženo konečné dohody, která měla za následek, že se podíl státu v bance snížil ze 100 % na 5 %. Kontrolní úřad považuje toto datum – 15. října 2009 – za mezník vyznačující začátek pětiletého období restrukturalizace, které tudíž potrvá do dne 15. října 2014.
- (74) Následující oddíl je omezen na popis těch aspektů zásahu státu, které představují opatření podpory, jež jsou důležité pro posouzení podle článku 61 Dohody o EHP.

3.4.1. Kapitál tier 1

- (75) Stát poskytl kapitál tier 1 dvakrát – poprvé, když byla založena New Glitnir Bank, a podruhé, když banku plně kapitalizoval (se zpětným účinkem); načež následovala dohoda s věřiteli bývalé banky, podle níž si stát ponechal v bance 5 % podíl.

3.4.1.1. Počáteční kapitál

- (76) Po založení nové banky, Íslandsbanki, poskytl stát nové bance částku v hotovosti ve výši 775 milionů ISK jako počáteční kapitál a mimoto přijal závazek, že nové bance poskytne celkem až 110 miliard ISK výměnou za veškerý její vlastní kapitál. První údaj odpovídá minimálnímu kapitálu vyžadovanému podle islandských právních předpisů při založení banky. Druhý údaj byl vypočítán jako 10 % počátečního vyhodnocení pravděpodobné velikosti objemu rizikově vážených aktiv banky a tato částka byla zahrnuta do státního rozpočtu na rok 2009 jako částka přidělená ze státních prostředků za účelem řešení mimořádné situace na finančních trzích. Tento přidělený kapitál měl poskytnout přiměřenou záruku provozuschopnosti banky, dokud nebudou vyřešeny problémy spojené s její konečnou rekapitalizací, včetně velikosti jejich počátečních rozvah na základě stanovené výše odškodnění splatného bývalé banky za převedená aktiva.

3.4.1.2. Kapitálový vklad a podržení 5 % podílu v rámci vypořádání s věřiteli bývalé banky

- (77) Dne 20. července 2009 islandská vláda a výbor pro řešení problémů banky Glitnir uzavřely dohodu o prvotní kapitalizaci Íslandsbanki a základu pro odškodnění splatného věřitelům banky Glitnir výměnou za převod převážně domácích aktiv a vkladů z banky Glitnir⁽³⁹⁾. Na základě této dohody se stát dne 14. srpna 2009 zavázal, že Íslandsbanki poskytne další vlastní kapitál ve výši 64,2 miliardy ISK, takže celkový vlastní kapitál banky bude činit 65 miliard ISK, což bylo zapotřebí k splnění požadavku FME týkajícího se poměru kapitálu tier 1 ve výši 12 %. Dohoda obsahovala dvě potenciální možnosti, pokud jde o platbu za převedená čistá aktiva a podíl na vlastním kapitálu; buď banka Glitnir upíše většinu akcií v Íslandsbanki a za převedená aktiva obdrží platbu ve formě akcií nové banky, nebo v případě, že tento úpis nebude proveden, zůstane zachována kapitalizace ze strany státu a Íslandsbanki bude nadále vlastnit stát. Bance Glitnir byla poskytnuta lhůta do dne 30. září 2009, aby se rozhodla, kterou možnost si zvolí; tato lhůta byla později prodloužena do dne 15. října 2009. Dne 15. října 2009 bylo oznámeno, že se výbor pro řešení problémů banky Glitnir jménem jejich věřitelů rozhodl, že jako odškodnění za aktiva, která byla převedena z bývalé banky na novou banku, převezme 95 % akciového kapitálu Íslandsbanki. Stát si ponechal zbývajících 5 %.

⁽³⁹⁾ Dne 31. července 2009, 14. srpna 2009 a 4. září 2009 byly provedeny menší změny této dohody a konečná dohoda byla podepsána dne 13. září 2009.

- (78) V rámci transakce bylo dohodnuto, že výbor pro řešení problémů (věřitelé) zaplatí státu celkové narostlé úroky z investice za období, kdy banku držel stát, a to ve výši 8,3 miliardy ISK. To představovalo výnos ve výši 12,8 % a roční výnos ve výši 13,9 % a tím bylo ukončeno vypořádání týkající se aktiv převedených z banky Glitnir na Íslandsbanki po pádu bank v říjnu 2008.

3.4.2. Příspěvek ke kapitálu tier 2

- (79) Dne 15. října 2009 poskytl stát bance rovněž podřízenou půjčku s cílem posílit její vlastní kapitál a likvidní pozici, aby dodržela kapitálové požadavky FME. Podřízená půjčka je k dispozici v eurech a představuje kapitál tier 2 ve výši 25 miliard ISK ve formě nástroje, který Íslandsbanki umožňuje vydat nezajištěné podřízené dluhopisy. Doba splatnosti těchto dluhopisů činí deset let ode dne 30. prosince 2009. Nástroj obsahoval pobídky k odchodu ve formě navýšení úroků po pěti letech. Podle dohody činí roční úroková sazba v prvních pěti letech 400 bazických bodů nad sazbou EURIBOR⁽⁴⁰⁾ a v období mezi pátým až desátým rokem od uzavření dohody činí roční úroková sazba 500 bazických bodů nad sazbou EURIBOR.
- (80) Ve spojení s výše popsanými opatřeními týkajícími se kapitálu tier 1 příspěvek ke kapitálu tier 2 zajistil, že Íslandsbanki splňovala dne 15. října 2009 požadavek FME na kapitálovou přiměřenost ve výši 16 %.

3.4.3. Pojištění vkladů

- (81) S cílem dodržet směrnici Evropského parlamentu a Rady 97/9/ES ze dne 3. března 1997 o systémech pro odškodnění investorů⁽⁴¹⁾ a směrnici Evropského parlamentu a Rady 94/19/ES ze dne 30. května 1994 o systémech pojištění vkladů⁽⁴²⁾ přijal Island zákon č. 98/1999 o systému pojištění vkladů a systému pro odškodnění investorů a zřídil tzv. záruční fond pro vkladatele a investory, který je financován ročními příspěvky bank, jež jsou vypočteny ve vztahu k celkovým vkladům v těchto bankách.
- (82) Podle islandských orgánů zahrnovala opatření islandské vlády na záchranu bank na podzim roku 2008 rovněž dodatečnou státní podporu pro vklady v domácích komerčních bankách a spořitelnách mimo oblast působnosti zákona č. 98/1999 k provedení směrnice 94/19/ES o pojištění vkladů a směrnice 97/9/ES o odškodnění investorů s cílem ujistit v době vypuknutí krize širokou veřejnost o bezpečnosti vkladů.
- (83) V oznámení úřadu předsedy vlády ze dne 6. října 2008 se uvádělo, že „islandská vláda zdůrazňuje, že vklady v domácích komerčních bankách a spořitelnách a jejich pobočkách na Islandu budou kryty v plné výši“⁽⁴³⁾. Toto oznámení poté úřad stávajícího předsedy vlády zopakoval v únoru a prosinci 2009⁽⁴⁴⁾. Mimoto se na ně odkazovalo i v prohlášení o úmyslu, které islandská vláda zaslala Mezinárodnímu měnovému fondu (a které bylo zveřejněno na internetových stránkách ministerstva hospodářství a MMF) dne 7. dubna 2010 (a znovu v dalším prohlášení o úmyslu ze dne 13. září 2010). V prohlášení (které podepsali islandský předseda vlády, ministr financí,

⁽⁴⁰⁾ Euro Interbank Offered Rate.

⁽⁴¹⁾ Úř. věst. L 84, 26.3.1997, s. 22.

⁽⁴²⁾ Úř. věst. L 135, 31.5.1994, s. 5.

⁽⁴³⁾ Anglický překlad oznámení je k dispozici na adrese: <http://eng.forsaetisraduneyti.is/news-and-articles/nr/3033>

⁽⁴⁴⁾ <http://www.efnahagsraduneyti.is/frettir/frettatilkynningar/nr/2842>

<http://www.efnahagsraduneyti.is/frettir/frettatilkynningar/nr/3001>. Ministr hospodářství na ně odkázal v rozhovoru s Viðskiptablaðið dne 2.12.2010, s. 8: „[Prohlášení] bude v příhodné době zrušeno. Nemáme v úmyslu zachovat neomezenou záruku za vklady navždy. Otázka, kdy bude zrušena, však závisí na tom, kdy vstoupí v platnost alternativní a účinný systém pojištění vkladů a kdy finanční systém vyřeší zcela své problémy“ (překlad Kontrolního úřadu).

ministr hospodářství a guvernér islandské centrální banky) se uvádí, že „v současnosti jsme odhodláni vkladatele plně chránit, jakmile však bude zajištěna finanční stabilita, hodláme tuto paušální záruku postupně zrušit“⁽⁴⁵⁾. V oddíle návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2011 týkajícím se státních záruk se v poznámce pod čarou odkazuje na prohlášení islandské vlády, že vklady v islandských bankách požívají státní záruky⁽⁴⁶⁾.

- (84) Výše uvedené skutečnosti dokládá nejnovější prohlášení stávajícího ministra hospodářství a bývalého ministra financí (2009–2011), pana Steingrímura Sigfússona, v diskusi v islandském parlamentu ohledně nákladů státu spojených s převzetím vkladů SpKef ze strany Landsbankinn. Podle ministra je třeba mít v této souvislosti na paměti prohlášení státu z podzimu roku 2008, že všechny vklady ve spořitelnách a komerčních bankách jsou bezpečné a chráněné. „Od té doby byla práce ve všech případech založena na tomto (tj. prohlášení) a je bohužel pravda, že toto (tj. platby splatné SpKef) budou představovat jeden z větších účtů hrazených přímo státem, jelikož náklady na zajištění vkladů všech obyvatel Suðurnes ... a všech klientů SpKef v oblasti Západních fjordů a na západě a severozápadě ... Nepředpokládám, že si někdo myslel, že se s vkladateli v těchto oblastech bude zacházet jinak než s ostatními obyvateli, takže stát nemá v této záležitosti příliš na výběr“⁽⁴⁷⁾.
- (85) Podle islandské vlády bude dodatečná záruka za vklady zrušena dříve, než budou zcela zrušeny kontroly kapitálu, což je podle islandských orgánů v současnosti naplánováno na konec roku 2013.

3.4.4. Zvláštní likvidní facilita

- (86) Jako podmínku pro převzetí vlastního kapitálu nové banky ze strany věřitelů mimoto islandská vláda uzavřela dne 11. září 2009 s Íslandsbanki další dohodu, která by vstoupila v platnost v případě, že by se výbor pro řešení problémů banky Glitnir rozhodl uplatnit možnost stát se většinovým vlastníkem banky⁽⁴⁸⁾. Na základě této dohody se ministerstvo financí zavazuje půjčit za podmínek stanovených v dohodě státní dluhopisy s možností zpětného odkupu výměnou za konkrétně vymezená aktiva, a to v hodnotě až 25 miliard ISK.
- (87) Hlavní podmínky dohody o poskytnutí likvidity jsou tyto:

Maximální výše půjčky: 25 miliard ISK

Lhůta: do září 2012

Odměna: 3,0 % u prvních 8 miliard ISK; 3,5 % u dalších 8 miliard ISK; 4,0 % u částek přesahujících 16 miliard ISK

Poplatek: Íslandsbanki musí při každém poskytnutí nových cenných papírů zaplatit 0,5 % z částky půjčky.

Protizáruka: Íslandsbanki musí za půjčku cenných papírů státní pokladny poskytnout protizáruku, kterou mohou být finanční aktiva v různých formách.

⁽⁴⁵⁾ Příslušný odstavec je uveden v oddíle 16 (s. 6) dopisu: http://www.efnahagsraduneyti.is/media/Acrobat/Letter_of_Intent_2nd_review_-_o.pdf

⁽⁴⁶⁾ http://hamar.stjr.is/Fjarlagavefur-Hluti-II/Greinargerdir/Raedur/Fjarlagafrumvarp/2011/Seinni_hluti/Kafl_8.htm [Mbl 10.6.2012].

⁽⁴⁷⁾ Neoficiální překlad prohlášení uvedeného v Morgunblaðið (www.mbl.is) dne 10. června 2012, který provedl Kontrolní úřad.

⁽⁴⁸⁾ Dodatek byl podepsán dne 13.1.2010 a nová dohoda byla uzavřena dne 19.7.2010 v reakci na určité připomínky předložené FME.

- (88) Podle islandských orgánů je tato likvidní facilita nezbytná, jelikož rozhodnutí věřitelů převzít vlastnictví Íslandsbanki významně snížilo držení aktiv s možností zpětného odkupu ze strany banky a ohrozilo její schopnost dodržet požadavky orgánů dohledu týkající se likvidních rezerv⁽⁴⁹⁾. Podle islandských orgánů má být facilita dodatečným opatřením, které bude použito pouze v případě, nebudou-li postačovat ostatní zdroje likvidity. Cena a podmínky facility obsahují pobídky, které odrazují od jejího využití, pokud jsou k dispozici jiné možnosti. Tato facilita nebyla dosud využita.

3.4.5. Dohoda o půjčce cenných papírů týkající se banky Straumur

- (89) Dne 9. března 2009 převzal FME s využitím pravomocí na základě mimořádného zákona pravomocí akcionářů Straumur–Burdaras Investment Bank hf. (dále jen „Straumur“) a jmenoval výbor pro řešení problémů, který nahradil správní radu⁽⁵⁰⁾. Po konzultacích s výborem pro řešení problémů, věřiteli, islandskou centrální bankou a ministerstvem financí převedl FME dne 17. března 2009 závazky plynoucí z vkladů banky Straumur na Íslandsbanki⁽⁵¹⁾. Oplátkou vydala banka Straumur jako platbu za převzetí závazků plynoucích z vkladů dluhopis zajištěný jejími aktivy. Dluhopis byl vydán dne 3. dubna 2009 na částku ve výši 43 679 014 232 ISK s lhůtou splatnosti dne 31. března 2013. Dluhopis nesl v prvních dvanácti měsících úroky ve výši REIBOR⁽⁵²⁾ plus 190 bazických bodů, načež se až do doby splatnosti snížil na REIBOR plus 100 bazických bodů. Íslandsbanki a ministerstvo financí současně uzavřely dohodu o půjčce cenných papírů, v níž vláda přislíbila jako záruku za pohledávku za bankou Straumur státní dluhopisy s možností zpětného odkupu, výměnou za něž může Íslandsbanki získat od islandské centrální banky likviditu, pokud je tato likvidita nezbytná v důsledku toho, že Íslandsbanki převzala závazky plynoucí z vkladů u banky Straumur.
- (90) V dohodě se Íslandsbanki zavázala vrátit státu objem státních dluhopisů, který se rovná platbám, jež banka obdrží na základě dluhopisu vydaného bankou Straumur. Strany se rovněž dohodly, že v případě, že Íslandsbanki neobdrží platbu na základě dluhopisu v plné výši, a v případě, že stát nesplatil zbývající dluh, ponechá si Íslandsbanki nesplacené státní dluhopisy. Íslandsbanki proto v podstatě převzala závazky plynoucí z vkladů u banky Straumur výměnou za odpovídající objem aktiv se státní zárukou.
- (91) Jak bylo uvedeno výše, dluhopis banky Straumur byl splatný dne 31. března 2013. Dluhopis byl však mezitím v plné výši splacen, aniž by musel zasáhnout islandský stát.

3.4.6. Kapitalizace a akvizice společnosti Byr a podřízená půjčka poskytnutá společnosti Byr

- (92) Jak je podrobně popsáno v rozhodnutí č. 126/11/KOL ze dne 13. dubna 2011 (dále jen „rozhodnutí týkající se společnosti Byr“), islandská vláda poskytla státní podporu ve formě kapitálu a podřízenou půjčku k založení společnosti Byr, která pokračovala v operacích své předchůdkyně, Byr savings bank (dále jen „bývalá společnost Byr“). V tomto procesu se věřitelé bývalé společnosti Byr stali akcionáři (nové) společnosti Byr společně s islandským státem, který poskytl kapitál na založení nové společnosti.
- (93) Když bylo dne 13. dubna 2011 přijato rozhodnutí týkající se společnosti Byr, nebyla ještě k dispozici roční účetní závěrka za rok 2010. V té době však bylo vedení společnosti Byr přesvědčeno o tom, že opatření na záchranu, která byla dočasně schválena Kontrolním úřadem v rozhodnutí týkající se společnosti Byr, budou postačovat k zajištění operací banky přinejmenším do doby, než bude možno předložit Kontrolnímu úřadu plán restrukturalizace obnovení dlouhodobou životaschopnost společnosti. V průběhu auditu účetní závěrky banky za první pololetí roku 2011 vyšlo najevo, že je nezbytné další snížení hodnoty aktiv společnosti Byr, což vedlo k snížení ukazatele kapitálové přiměřenosti banky.

⁽⁴⁹⁾ Jak bylo uvedeno výše, jednou z podmínek požadovaných FME je, že by hotovost nebo aktiva podobná hotovosti měla činit 5 % vkladů na požádání a že by banky měly být schopny zvládnout okamžitý odliv 20 % vkladů.

⁽⁵⁰⁾ Rozhodnutí je k dispozici v angličtině na adrese: <http://fme.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=6055>

⁽⁵¹⁾ Rozhodnutí je k dispozici v angličtině na adrese: <http://fme.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=6077>

⁽⁵²⁾ REIBOR označuje Reykjavík Interbank Offered Rate a představuje mezibankovní tržní sazbu u krátkodobých půjček islandských komerčních bank a spořitelen. Přístup je podobný způsobu, jakým mnoho zemí používá jako základní sazbu u půjček s pohyblivou úrokovou sazbou sazbu LIBOR, islandské banky však jako základ při poskytování půjček s pohyblivou úrokovou sazbou v islandské měně króna používají REIBOR (plus prémii).

- (94) Jak je podrobně popsáno v rozhodnutí č. 325/11/KOL ze dne 19. října 2011 (dále jen „druhé rozhodnutí týkající se společnosti Byr“), z toho plynoucí nedostatek kapitálu nebylo možno napravit a společnost Byr byla dána do prodeje. Následná akvizice, zejména možné využití státní podpory za tímto účelem ze strany Íslandsbanki, byla Kontrolním úřadem schválena ve druhém rozhodnutí týkajícím se společnosti Byr, aniž by tím bylo dotčeno formální vyšetřovací řízení Kontrolního úřadu týkající se toho, zda je podpora, která byla poskytnuta Íslandsbanki, slučitelná s Dohodou o EHP, což je předmětem posouzení v tomto rozhodnutí.
- (95) Kontrolní úřad mimoto posoudil další dostupnost podřízené půjčky během přechodného období do doby, než dojde k oficiálnímu spojení společnosti Byr a Íslandsbanki, tj. po dobu, kdy společnost Byr existuje jako samostatný právní subjekt podle vnitrostátních právních předpisů, pokud jde o slučitelnost s fungováním Dohody o EHP. Podle islandských orgánů společnost Byr ani Íslandsbanki podřízenou půjčku nevyužily.
- (96) Kontrolní úřad uvedl, že výsledek konečného posouzení těchto opatření závisí na informacích uvedených v plánu restrukturalizace subjektu vzniklého spojením Íslandsbanki a společnosti Byr, který se islandská vláda zavázala předložit nejpozději do tří měsíců od provedení plánovaného spojení. Jak bylo popsáno výše, plán restrukturalizace subjektu vzniklého spojením byl předložen včas a Kontrolní úřad jej posoudí níže.

Plán restrukturalizace

- (97) Dne 31. března 2011 předložily islandské orgány plán restrukturalizace Íslandsbanki. Po nabytí společnosti Byr byl plán pozměněn, aktualizován a islandskými orgány znovu předložen dne 22. února 2012 (dále jen „plán restrukturalizace“). K plánu restrukturalizace byl připojen pětiletý obchodní plán ze dne 14. ledna 2012 ⁽⁵³⁾ a zpráva o interním procesu vyhodnocení kapitálové přiměřenosti (dále jen „zpráva o kapitálové přiměřenosti“) (která byla dne 1. dubna 2012 předložena FME).
- (98) Plán restrukturalizace se společně s pětiletým obchodním plánem zabývá podstatnými otázkami životaschopnosti, sdílení nákladů a omezení narušení hospodářské soutěže. Podle plánu restrukturalizace se Íslandsbanki zaměří na svou hlavní podnikatelskou činnost a restrukturalizaci portfolií úvěrů pro domácnosti a podniky.
- (99) Islandské orgány mimoto předložily zprávu o kapitálové přiměřenosti pro rok 2012 s cílem prokázat schopnost Íslandsbanki zvládnout zátěžovou situaci.
- (100) Jak bylo uvedeno výše, Kontrolní úřad má za to, že období restrukturalizace potrvá do dne 15. října 2014.

3.4.7. Popis plánu restrukturalizace

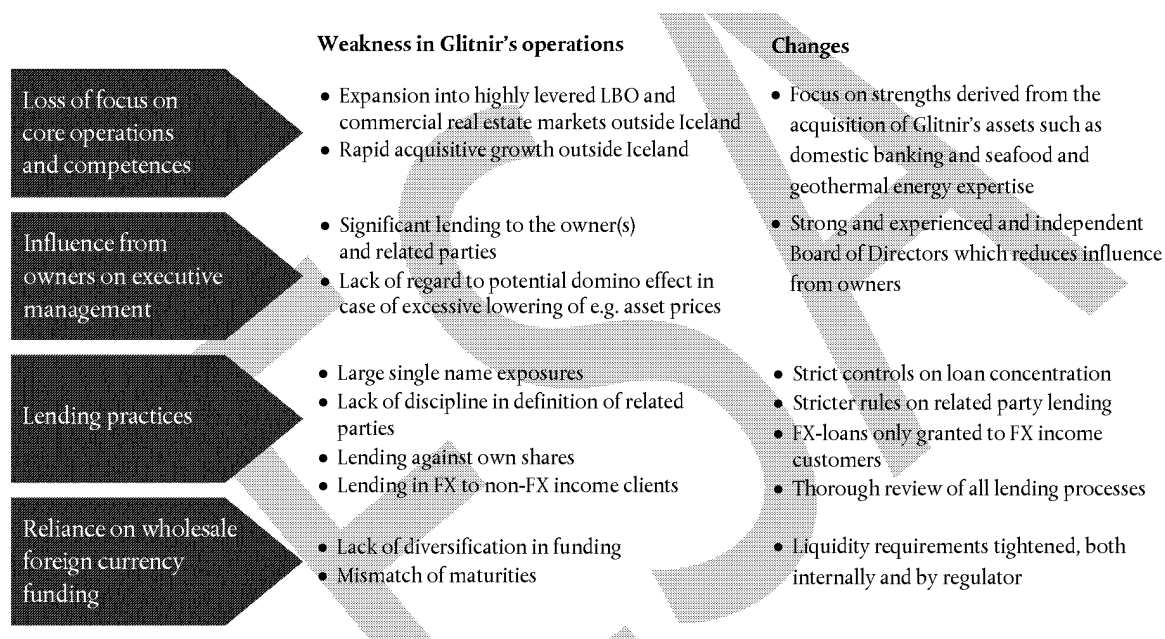
- (101) Islandské orgány a banka se domnívají, že restrukturalizace Íslandsbanki zajistí její návrat k stabilní, náležitě financované bance s odpovídajícími kapitálovými poměry, takže banka může zachovat svou úlohu poskytovatele úvěrů reálné ekonomice. Bylo uvedeno, že toho bude dosaženo prostřednictvím těchto kroků:
- i) snížení dluhů v rozvaze likvidací bývalé banky a založením nové banky
 - ii) vytvoření a udržování silné pozice s ohledem na kapitálový poměr
 - iii) dosažení uspokojivé ziskovosti
 - iv) vytvoření a udržování silné likvidní pozice
 - v) restrukturalizace úvěrového portfolia, a to u domácností i podniků

⁽⁵³⁾ Pětiletý obchodní plán byl doplněn prezentací týkající se hlavních změn pětiletého obchodního plánu, která byla připravena pro zasedání správní rady dne 27. března 2012 a která se odráží ve zprávě o kapitálové přiměřenosti.

- vi) zlepšení strategie financování
- vii) dosažení nákladové efektivity
- viii) zlepšení správy a řízení společnosti.
- (102) Před podrobnějším popisem jednotlivých výše uvedených bodů je stručně uveden názor banky na to, jak se plán restrukturalizace Íslandsbanki zabývá nedostatky, které přispěly k zániku banky Glitnir. Zdůrazňuje se, že ačkoli je činnost Íslandsbanki založena na domácích operacích banky Glitnir, jedná se o jinou banku. Uvádí se rovněž, že byly provedeny podstatné změny s cílem odstranit nedostatky, o nichž se usuzovalo, že přispěly k pádu její předchůdkyně. K nejdůležitějším změnám patří změny pravidel týkajících se poskytování půjček spřízněným stranám, zrušení půjček s akciemi jako kolaterálem a poskytování devizových úvěrů ⁽⁵⁴⁾ klientům, kteří nemají příjmy v cizí měně, a další zpřísnění kázně při schvalování úvěrů. Ačkoli Íslandsbanki stejně jako banka Glitnir hodlá poskytovat na islandském trhu širokou škálu finančních služeb, rozdíl mezi bankovníctvím před krizí a po ní je u Íslandsbanki patrnější spíše v tom, „jak“ banka podniká (procesy, postupy, dokumentace, pravidla a regulace), než v tom, „jaké“ služby a sortiment produktů nabízí. Názory Íslandsbanki na tuto záležitost jsou shrnuty v grafu 2:

Graf 2

Minulé nedostatky a změny k odstranění těchto nedostatků

- (103) Plán restrukturalizace i pětiletý obchodní plán vychází ze souboru obecných a ekonomických předpokladů ⁽⁵⁵⁾. Tyto předpoklady představují ekonomickou oporu základního scénáře, jak je uvedeno níže.

- (104) Obecné předpoklady zahrnují toto:

— restrukturalizace bude v oblasti korporátního bankovníctví dokončena do konce roku [...] a v oblasti retailového bankovníctví [...]. Úprava úroků u hypoték bude dokončena na konci roku [...]. Odpis slevy (jak bude podrobněji popsáno níže) u portfolia získaného od banky Glitnir bude odpovídajícím způsobem rozložen,

⁽⁵⁴⁾ Devizovými úvěry se rozumí úvěry v cizí měně. Tento pojem se obvykle vztahuje na úvěry denominované v jiné měně, než je měna domovské země dlužníka.

⁽⁵⁵⁾ Ekonomické předpoklady, na nichž jsou odhady založeny, vypracovalo výzkumné oddělení banky. Obecné předpoklady sestavili příslušní vedoucí oddělení a vrcholoví pracovníci a schválila je výkonná řídící rada banky.

- banka bude mít dodatečný příjem ve výši [...] miliard ISK z [...],
- kontroly kapitálu budou rušeny postupně,
- nebudou existovat žádná omezení týkající se financování založeného na úvěrech v ISK. Nepředpokládá se, že v roce 2012 financování založené na úvěrech v cizí měně překročí splátky v současnosti nesplacených úvěrů denominovaných v cizí měně; přístup k financování v cizí měně má být podle předpokladů od roku 2012 snazší.

(105) Správní rada Íslandsbanki mimoto předložila soubor finančních cílů:

- návratnost vlastního kapitálu: bezriziková úroková sazba + [...] %. Má se za to, že bezrizikovou úrokovou sazbou je sazba centrální banky u běžných účtů (3,75 % v prosinci 2011). Cíl předpokládá poměr kapitálu tier 1 ve výši [...] %,
- ukazatel kapitálové přiměřenosti: [...] % [...],
- poměr kapitálu tier 1: [...] % [...].

(106) Makroekonomické předpoklady zahrnují toto:

- V roce 2012 a v dalším období bude pokračovat hospodářský růst, ačkoli pomalejším tempem, než se předpokládalo dříve. Domácnosti se budou nacházet v lepší ekonomické situaci, jelikož kupní síla se bude s klesající nezaměstnaností zvyšovat.
- Inlace zůstane těsně nad cílem islandské centrální banky, tj. těsně pod 3 % počínaje od roku 2013. To se zakládá na stálém směnném kurzu ISK (s mírným posilováním na začátku období), vyváženém trhu práce s mírným růstem mezd a postupným zvyšováním cen domů a bytů.

Meziroční změna (v %)	2012	2013	2014	2015	2016
Růst HDP	2,2	2,1	3,4	2,3	3,0
Nezaměstnanost	6,6	6,0	5,4	5,0	4,4
Inflace	4,4	2,9	2,8	2,7	2,6
Mzdy	6,7	4,7	4,8	5,0	4,8

Krátkodobé úrokové sazby se nezmění a v roce 2012 zůstanou ve výši přibližně 5 %⁽⁵⁶⁾, postupně se však budou zvyšovat s tím, jak bude docházet k oživení hospodářství.

- Ačkoli se podmínky na trhu práce zlepší, nezaměstnanost přesto zůstane o něco vyšší než před finanční krizí. Růst mezd se bude s klesající mírou nezaměstnanosti zvyšovat.
- Předpokládá se rovněž, že během celého období restrukturalizace bude islandskou měnou i nadále ISK. Měnové kontroly budou počínaje od roku 2012 postupně rušeny. Některá omezení týkající se kapitálových toků zůstanou během celého desetiletí zachována.

i) Snížení dluhů v rozvaze likvidací bývalé banky a založením nové banky

(107) Jak bylo uvedeno výše, většina domácích aktiv a závazků banky Glitnir byla během října 2008 převedena na Íslandsbanki. V důsledku tohoto procesu zůstala většina velkoobchodních dluhů v konkurzní podstatě banky Glitnir, a Íslandsbanki tudíž nebyla nikdy zadlužena stejně jako banka Glitnir. Podle plánu restrukturalizace to znamená, že otázka snížení dluhů v rozvaze banky byla v podstatě vyřešena již v říjnu 2008.

⁽⁵⁶⁾ Ode dne 16.5.2012 činila sedmidenní úroková sazba islandské centrální banky u zajištěných půjček 5,5 %.

- ii) Vytvoření a udržování silné pozice s ohledem na kapitálový poměr
- (108) V důsledku výše popsaných kapitalizačních opatření a vývoje od doby založení banky, zejména přecenění aktiv (jak je podrobněji popsáno níže), měla Íslandsbanki kapitálové poměry značně přesahující kapitálové požadavky FME, jak je uvedeno v tabulce 2:

Tabulka 2

Kapitálové poměry v období 2008–2011, částky v milionech ISK

	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011 (*)
Kapitál tier 1	68 030	91 996	120 993	120 530
Kapitál tier 2	—	24 843	21 251	21 937
Kapitál celkem	68 030	116 839	142 244	142 234
Rizikově vážená aktiva	656 713	589 819	534 431	629 419
Poměr kapitálu tier 1	10,4 %	15,6 %	22,6 %	19,1 %
Ukazatel kapitálové přiměřenosti	10,4 %	19,8 %	26,6 %	22,6 %

(*) V době předložení plánu restrukturalizace nebyly dosud vyhotoveny finanční výkazy za rok 2011 a v konečném plánu restrukturalizace byly použity údaje ze dne 30.9.2011. Po zveřejnění účetní závěrky Íslandsbanki za rok 2011 Kontrolní úřad údaje aktualizoval.

- (109) Podle zprávy o kapitálové přiměřenosti, která byla předložena společně s plánem restrukturalizace, předpokládá Íslandsbanki v období od roku 2012 do roku 2016 tyto kapitálové poměry uvedené v tabulce 3:

Tabulka 3

Předpokládané kapitálové poměry v období 2012–2016 a rizikově vážená aktiva, částky v miliardách ISK

(%)

	2012	2013	2014	2015	2016
Rizikově vážená aktiva	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Poměr kapitálu tier 1	[20–25]	[15–20]	[10–20]	[10–15]	[10–15]
Ukazatel kapitálové přiměřenosti	[20–30]	[15–25]	[15–20]	[10–20]	[10–15]

- (110) Podle těchto údajů Íslandsbanki předpokládá, že v období restrukturalizace i posléze bude značně překračovat kapitálové požadavky FME. [...]

iii) Dosažení uspokojivé ziskovosti

- (111) Podle plánu restrukturalizace (a jak je uvedeno níže v tabulce 4) byla návratnost vlastního kapitálu Íslandsbanki od založení banky v roce 2008 zdravá (kromě roku 2011) ⁽⁵⁷⁾.

⁽⁵⁷⁾ Uvedeným důvodem snížení návratnosti vlastního kapitálu v roce 2011 byl rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.2.2012 týkající se úvěrů v cizí měně a snížení hodnoty goodwillu po spojení se společností Byr.

Tabulka 4

Minulá návratnost vlastního kapitálu

	2008	2009	2010	2011
Návratnost vlastního kapitálu	17,2	30,0	28,5	1,5

Plán restrukturalizace mimoto během období restrukturalizace a posléze předpokládá tuto návratnost kapitálu (tabulka 5).

Tabulka 5

Odhad návratnosti vlastního kapitálu

	2012	2013	2014	2015	2016
Návratnost vlastního kapitálu	[5–15]	[10–20]	[5–15]	[5–15]	[5–15]

- (112) Tento odhad je výsledkem podrobnějšího finančního plánování v plánu restrukturalizace, přičemž nejdůležitější aspekty jsou tyto:
- Očekává se, že zisk z nejdůležitějších obchodních segmentů bude [...]; důvodem je zejména zvýšení nákladů financování a neexistence „příjmů ze snížení hodnoty“ od roku 2014.
 - Zisk u obchodního segmentu „trhy“ se má do roku 2016 podle předpokladů zvýšit z [...] na [...] ISK, především kvůli vyšším výnosům z provizí a poplatků.
 - Čisté úrokové rozpětí má v roce 2014 podle očekávání činit [...] a poté má zůstat stálé.
 - Počet zaměstnanců se má podle očekávání snížit o [...].
 - Poměr mezi náklady a výnosy se má podle předpokladů snížit ze 75 % v roce 2011 na [...] % v roce 2014.
- (113) Podle islandských orgánů jsou velmi dobré výsledky Íslandsbanki od jejího založení zapříčiněny do jisté míry skutečností, že úvěrové portfolio získala banka od banky Glitnir s vysokou slevou ⁽⁵⁸⁾. Sleva byla a bude důležitou součástí příjmů banky, zatímco bude úvěrové portfolio restrukturalizováno. Podle odhadů však bude sleva plně odepsána při dokončení restrukturalizace.
- (114) Na podporu tohoto názoru předložily islandské orgány výpočet (tabulka 6), který uvádí, jaké by byly roční výsledky bez slevy a jiných „mimořádných položek“, jako je snížení hodnoty goodwillu vyplývající ze spojení se společností Byr.

Tabulka 6

Zisky po odečtení mimořádných položek

	Roční zisk	„mimořádné položky“	Zisk po odečtení „mimořádných položek“
2008	2 366	– 1 543	14 909
2009	23 982	801	23 181

⁽⁵⁸⁾ „Velká sleva“ byla podle islandských orgánů dvojnásobná a spočívala ve znehodnocení a snížení hodnoty. Znehodnocení se odráží v rozdílu mezi hodnotou pohledávky a odhadovaným zpětným získáním poskytnutých úvěrů. Nabyté úvěrové portfolio nebylo mimoto oceněno tržními sazbami a sleva odráží rozdíl mezi smluvními úrokovými sazbami a tržními sazbami.

(v milionech ISK)

	Roční zisk	„mimořádné položky“	Zisk po odečtení „mimořádných položek“
2010	29 369	14 507	14 862
2011	9 613	- 11 074	20 687
2012	(...)	(...)	(...)
2013	(...)	(...)	(...)
2014	(...)	—	(...)
2015	(...)	—	(...)
2016	(...)	—	(...)

(115) Podle těchto údajů by banka dosahovala a v období restrukturalizace bude dosahovat zisků i při neexistenci slevy ⁽⁵⁹⁾. Není však jasné, zda se v těchto údajích projevují oba aspekty výše zmíněné „velké slevy“.

iv) Vytvoření a udržování silné likvidní pozice

(116) Co se týká likvidity, FME vyžaduje, aby hotovost a aktiva podobná hotovosti činila 5 % vkladů na požádání a banky by měly být s to zvládnout okamžitý odliv 20 % vkladů. Rovněž islandská centrální banka stanoví pravidla týkající se likvidity úvěrových institucí ⁽⁶⁰⁾, podle nichž jsou likvidní aktiva a závazky úvěrových institucí klasifikovány podle typu a splatnosti a v závislosti na riziku jim jsou přiděleny různé váhy. Úvěrové instituce musí mít likvidní aktiva převyšující závazky splatné během příštích tří měsíců. Pravidla zahrnují rovněž určitý zátěžový test, kdy se na různé složky vlastního kapitálu vztahuje snížení hodnoty, na straně jedné se však předpokládá, že veškeré závazky musí být uhrazeny v době splatnosti, a na straně druhé, že část ostatních závazků, jako jsou vklady, musí být splacena v krátké době či okamžitě.

(117) Jak prokazuje obr. A a B, Íslandsbanki udržovala v roce 2009, 2010 a 2011 likvidní rezervy v mezích požadavků orgánů dohledu.

Obrázky A a B

Dodržování požadavků orgánů dohledu na likviditu ze strany Íslandsbanki

Central Bank liquidity ratios if government liquidity facility is excluded			
Requirement to be above 100 % for 0-1 and 0-3 months			
	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011
ON - 1 m	2,34	2,73	1,32
0-3 m	2,41	2,73	1,31
A change in classification results in a significant drop in the ratios between year-end 2010 and 2011			

FME liquidity ratios if government liquidity facility is excluded			
Requirement to be above 20 % in liquid assets ratio and above 5 % in the cash ratio			
	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011
Liquid assets ratio	N/A	33 %	31 %
Cash ratio	N/A	17 %	12 %
Not implemented until after year-end 2009			

⁽⁵⁹⁾ Zpráva ISFI pro rok 2011 (o činnosti bank v roce 2010) dospívá k podobnému závěru; „ziskovost v hlavní podnikatelské činnosti“ Íslandsbanki je podle této zprávy dokonce ještě vyšší. Viz http://www.bankasysla.is/files/SkyrslaBR_2011_net_74617143.pdf

⁽⁶⁰⁾ Viz pravidla islandské centrální banky č. 317 týkající se ukazatelů likvidity ze dne 25. dubna 2006, k dispozici na adrese <http://www.sedlabanki.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=4713>

- (118) Jak prokazuje obr. C, Íslandsbanki vykazovala v roce 2010 a 2011 u závazků splatných v období od tří do šesti měsíců zlepšující se ukazatele likvidity, zatímco u závazků splatných do dvanácti měsíců ukazatel likvidity více stagnuje.

(...)

[Graf udávající ukazatele likvidity Íslandsbanki

Hodnoty nejsou zveřejněny z důvodu zachování profesního tajemství]

Obr. C:

Historické ukazatele likvidity:

- Ukazatel likvidity A ukazuje pokrytí závazků splatných během příštích tří měsíců
 - Ukazatel likvidity B ukazuje pokrytí závazků splatných během příštích šesti měsíců
 - Ukazatel likvidity C ukazuje pokrytí závazků splatných během příštích dvanácti měsíců
- (119) Očekávaný vývoj likvidní pozice Íslandsbanki, zejména v případě zátěžové situace, je podrobněji projednán níže.
- v) Dokončení restrukturalizace úvěrového portfolia, a to u domácností i podniků
- (120) Před finanční krizí v roce 2008 se soukromí zákazníci banky i zákazníci z řad podniků velmi zadlužili. Když začal v důsledku krize hospodářský pokles, a zejména pokles cen nemovitostí, náhle nadměrně zadlužení zákazníci často nebyli schopni své dluhy splácet a jejich majetek vykazoval zápornou hodnotu. Kromě obecného ohrožení hospodářského blahobytu na Islandu se náhlé zhoršení úvěrového portfolia banky stalo významným rizikem pro budoucí životaschopnost banky. Z tohoto důvodu se prioritou pro Íslandsbanki stala restrukturalizace portfolií soukromých a podnikových úvěrů (snižování zadlužení), jak se odráží v plánu restrukturalizace.
- (121) Podle islandských orgánů vypracovala Íslandsbanki zvláštní programy odpuštění dluhu a spolupracovala se státem a ostatními bankami na obecných opatřeních k odpuštění dluhů (např. úprava jistiny hypoték na 110 %) ⁽⁶¹⁾.
- (122) Íslandsbanki předložila Kontrolnímu úřadu nástin metod restrukturalizace, které používá, a to na základě informací sestavených v listopadu roku 2010. Tyto metody rozlišují mezi restrukturalizací dluhů podniků a dluhů domácností a jednotlivců. Pro větší společnosti jsou navržena řešení upravená na míru, zatímco malým a středním podnikům je nabízena úprava jistiny a/nebo úprava nesplaceného dluhu/úroku podle hodnoty aktiv v podniku nebo volných peněžních prostředků.
- (123) Domácnostem a jednotlivcům je nabízena celá škála možností restrukturalizace, například platební prázdniny, prodloužení splatnosti a programy flexibilního splácení.
- (124) Za účelem monitorování a zajištění pokroku při restrukturalizaci vyvinula Íslandsbanki rovněž tzv. „přehled ukazatelů restrukturalizace“, který byl předložen Kontrolnímu úřadu.
- (125) Podle islandských orgánů dokončí Íslandsbanki navzdory některým neočekávaným událostem, jako je nedávný rozsudek Nejvyššího soudu týkající se úvěrů v cizí měně, restrukturalizaci portfolia úvěrů pro podniky do konce roku 2012 a restrukturalizaci v oblasti retailového bankovníctví v roce 2013. Úprava úrokových sazeb u hypoték má být podle očekávání dokončena na konci roku 2014.

⁽⁶¹⁾ Hlavní islandské banky souhlasily s tím, že všem nadměrně zadluženým klientům nabídnou úpravu hypotéky na 110 %, tj. že jistina hypoték bude stanovena na 110 % zaregistrované hodnoty nemovitosti.

vi) Zlepšení strategie financování

- (126) Vkladová základna Íslandsbanki byla od jejího založení poměrně stabilní ve výši 400 miliard ISK a na konci roku 2011 se zvýšila na 535 miliard ISK kvůli spojení Íslandsbanki se společností Byr. Vklady v současnosti představují téměř 80 % celkových závazků.
- (127) Poměr vkladů a úvěrů banky činil v roce 2010 a 2011 zhruba 80 % a více. Íslandsbanki předpokládá, že stávající nízké sazby u vkladů podnítí investory přesunout část finančních prostředků na výnosnější investice s tím, jak bude v hospodářství docházet k oživení a jak se bude zvyšovat ochota riskovat. Banka proto předpokládá, že se poměr vkladů a úvěrů může do roku 2016 snížit přibližně na [...] %. Mimoto se očekává, že vklady v cizí měně [...]. Íslandsbanki usiluje o postupnou diverzifikaci kombinace financování.
- (128) [...]. ⁽⁶²⁾
- (129) Co se týká finančních potřeb v ISK, [...]. Íslandsbanki byla na druhou stranu první islandskou bankou, která vydala kryté dluhopisy. K první emisi došlo v prosinci 2011 a vydány byly dluhopisy v hodnotě 4 miliard ISK vázané na CPI ⁽⁶³⁾. Emise byla institucionálními investory dobře přijata a poptávka převýšila nabídku. Íslandsbanki očekává, že bude v roce 2012 schopna vydat krátkodobé cenné papíry a rovněž zvýšit stávající emisi krytých dluhopisů ve výši 10 miliard ISK ročně. [...].
- (130) Podle plánu restrukturalizace zvýší změna kombinace financování náklady financování během plánovaného období. Náklady půjčování budou u kombinace dluhopisů banky vázaných na CPI podle očekávání činit přibližně [...] bazických bodů nad základní sazbou a u neindexovaných dluhopisů [...] bazických bodů, zatímco náklady na vklady činí přibližně [...] bazických bodů nad základní sazbou.

vii) Nákladová efektivnost

- (131) Podle plánu restrukturalizace se Íslandsbanki zaměřuje na efektivní a racionalizované operace s cílem čelit vyšším nákladům na infrastrukturu v důsledku přísnějších regulačních kontrol a vyšších daní. Banka uvádí, že v roce 2011 byla provedena významná práce k zvýšení nákladové efektivnosti, zdůrazňuje však, že se jedná o dlouhodobý projekt, který vyžaduje změny procesů a průběžnou analýzu. Podle plánu restrukturalizace bude v roce 2012 pokračovat zaměřením se na informovanost o nákladech a rovněž na snižování nákladů a jejich analýzu, během níž budou přezkoumány a v případě potřeby zdokonaleny vnitřní postupy banky. Jak bylo uvedeno výše, tato opatření a rovněž snížení počtu zaměstnanců mají podle očekávání vést k snížení poměru mezi náklady a výnosy ze 75 % v roce 2011 na [...] % v roce 2014.

viii) Zlepšení správy a řízení společnosti a řízení rizik

- (132) Íslandsbanki Kontrolní úřad informovala, že jednou z jejích priorit je zajistit soulad jejich struktur a procesů v oblasti správy a řízení společnosti s vnitrostátními a mezinárodními osvědčenými postupy. V této souvislosti zřídila Íslandsbanki divizi pro řízení rizik a řízení úvěrů. Divize dohlíží na otázky řízení rizik a řízení úvěrů, což je práce, která je spojena s každodenními procesy v každé divizi banky. V roce 2011 zveřejnila Íslandsbanki poprvé komplexní knihu rizik ⁽⁶⁴⁾ společně s výroční zprávou. Kniha rizik, která bude zveřejňována každý rok, poskytuje dodatečné informace o rámci pro řízení rizik v bance, struktuře kapitálu a kapitálové přiměřenosti, expozicích vůči významnému riziku a procesech posuzování rizik.

⁽⁶²⁾ Íslandsbanki zdůraznila, že prioritou týkající se vkladů omezuje na Islandu schopnost vydávat nezajištěné dluhové nástroje [...].

⁽⁶³⁾ Index spotřebitelských cen.

⁽⁶⁴⁾ Kniha rizik je k dispozici na internetových stránkách banky na adrese www.Íslandsbanki.is/riskbook

3.4.8. Možnost dosažení životaschopnosti podle základního a zátěžového scénáře

- (133) V plánu restrukturalizace předložily islandské orgány s odkazem na zprávu o kapitálové přiměřenosti pro Íslandsbanki zátěžový scénář, který má prokázat schopnost Íslandsbanki dosáhnout dlouhodobé životaschopnosti.

3.4.8.1. Z á k l a d n í s c é n á ř

- (134) Základní scénář představuje výše popsaný plán restrukturalizace včetně předpokladů, na nichž je založen.

3.4.8.2. Z á t ě ž o v ý s c é n á ř

- (135) V bodě 5.9.3 plánu restrukturalizace odkázala Íslandsbanki na zátěžový scénář uvedený ve zprávě o kapitálové přiměřenosti, která byla dne 1. dubna 2012 předložena islandskému orgánu finančního dohledu.
- (136) K hlavním zjištěním zprávy o kapitálové přiměřenosti pro rok 2012 patří to, že kapitalizace Íslandsbanki značně překračuje interní i externí minimální požadavky a to, co lze považovat za dlouhodobý cíl u banky působící za „běžných“ obchodních podmínek. Interní minimální kapitálové požadavky a výsledky zátěžových testů provedených v rámci stávajícího interního procesu vyhodnocení kapitálové přiměřenosti podle zprávy naznačují, že se předpokládané výplaty dividend v pětiletém obchodním plánu jeví jako přiměřené.
- (137) Podle zprávy o kapitálové přiměřenosti by měla být rozhodnutí o každoroční výplatě dividend založena na aktuální analýze kapitálové přiměřenosti a měla by přihlížet rovněž k likvidní pozici banky.
- (138) Podle zprávy o kapitálové přiměřenosti je minimální kapitálový poměr banky v rozmezí [...] % – [...] % rizikově vážených aktiv. Na konci roku 2012 se minimální výše potřebného kapitálu odhadovala na [...] miliard ISK, přičemž částka ve výši [...] miliard ISK je zapotřebí na základě pilíře 2a kvůli rizikovým faktorům, které nejsou zahrnuty do pilíře 1 nebo které jsou v pilíři 1 podceněny. Ve skutečnosti však kapitálový poměr banky na konci roku 2011 činil 22,6 %. Výsledky zátěžových testů ukazují, že část nadměrného kapitálu je zapotřebí k zvládnutí možných nepříznivých dopadů na operace banky, avšak postupné vyplacení nadměrného kapitálu ve formě dividend je přiměřené. Kapitál, který je podle odhadů zapotřebí k zvládnutí zátěžových situací, na počátku roku 2012 činil [...] miliard ISK a nadměrný kapitál na konci roku 2012 činí [...] miliard ISK, jak ukazuje tabulka 7:

Tabulka 7

Přehled zprávy o kapitálové přiměřenosti

(Miliardy ISK)

	Pilíř 1 (*)	Pilíř 2a (**)	Pilíř 2b	Požadovaná kapitálová přiměřenost
	Minimální požadavek	Navýšení	Zátěžové testy	Všechny úrovně společně
Úvěrové riziko	(...)	(...)		(...)
Tržní riziko	(...)	(...)		(...)
Provozní riziko	(...)			(...)

(Miliardy ISK)

	Pilíř 1 (*)	Pilíř 2a (**)	Pilíř 2b	Požadovaná kapitálová přiměřenost
	Minimální požadavek	Navýšení	Zátěžové testy	Všechny úrovně společně
Riziko koncentrace		(...)		(...)
Minimální kapitál potřebný podle pilíře (1 a 2a)	(...)	(...)		(...)
Zátěžové testy			(...)	(...)
Požadovaná kapitálová přiměřenost	(...)	(...)	(...)	(...)
Kapitálová přiměřenost (na konci roku 2012)				(...)
Přebytek kapitálu				(...)

(*) První krok při posuzování kapitálových požadavků je založen na výpočtech podle pilíře 1.

(**) Podle zprávy o kapitálové přiměřenosti se dodatečné kapitálové požadavky podle pilíře 2 (pilíř 2a a 2b) odhadují takto:

- Ostatní druhy rizik a riziko, které není zcela zahrnuto v pilíři 1: kromě minimálního kapitálu potřebného podle pilíře 1 může být podle pilíře 2a zapotřebí další kapitál kvůli jiným rizikovým faktorům nebo kvůli podhodnocení rizikových faktorů v pilíři 1. Kapitálové požadavky podle pilíře 1 a pilíře 2a představují pro banku základní kapitálový požadavek.
- Snížení dostupného kapitálu v důsledku zátěžových testů a ke strategickým účelům: základní kapitálový požadavek se odhaduje na základě „běžných obchodních podmínek“. Banka se však musí ujistit, že tento kapitál postačuje k podpoře činnosti za obtížných podmínek na trhu a že podporuje obchodní strategii banky v nadcházejících letech. Banka proto musí případně držet kapitálovou rezervu, aby byla schopna čelit obtížným podmínkám na trhu a podporovat zamýšlený růst. Za účelem odhadu velikosti potřebné kapitálové rezervy je obchodní plán banky podroben zátěžovým testům, a to na základě různých předpokladů, které jsou důležité pro rizikový profil a obchodní strategii banky.

(139) Ve zprávě o kapitálové přiměřenosti posoudila Íslandsbanki možné souhrnné ztráty v důsledku úvěrového rizika, tržního rizika (v obchodním portfoliu a bankovním portfoliu), provozního rizika, obchodního rizika (dopad vyšších nákladů financování a menšího snížení provozních nákladů a dopad [...] % menšího růstu tržních výnosů), jakož i právních a politických rizik (např. dopad nedávného rozsudku Nejvyššího soudu o úvěrech v cizí měně, žádné další zpětné získání úvěrů u portfolia podnikových úvěrů (mořské produkty) a jiné právní a politické rizikové faktory.

(140) Íslandsbanki mimoto provedla zátěžové testy týkající se ukazatele likvidity banky. Íslandsbanki použila jeden základní zátěžový scénář ⁽⁶⁵⁾ a závažnější zátěžový scénář, při němž byly jednotlivé zdroje přílivu a odlivu hotovosti podrobeny v různé míře zátěži. Výsledek naznačuje, že banka je schopna čelit neočekávanému narušení likvidity.

3.4.9. Strategie odchodu/vyplacení státu

(141) Jak již bylo popsáno výše, příspěvek ke kapitálu tier 2 je poskytnut na dobu deseti let od prosince 2009. Co se týká odměny, existuje ustanovení o navýšení po pěti letech (tj. v roce 2014) ze 400 bazických bodů na 500 bazických bodů nad sazbou EURIBOR. Podle íslandských orgánů by toto navýšení mělo působit jako pobídka k tomu, aby banka splácela kapitál od tohoto okamžiku.

⁽⁶⁵⁾ Interní ukazatel likvidity banky představuje spíše zátěžovou situaci než běžné obchodní podmínky.

- (142) Pokud jde o 5 % podíl na vlastním kapitálu, který si stát ponechá v Íslandsbanki, státní podíly ve finančních společnostech spravuje společnost Icelandic State Financial Investments (ISFI) ⁽⁶⁶⁾. Podle státního rozpočtu na rok 2012 byla vláda zmocněna prodat podíly, které v současnosti drží ve spořitelnách, dosud však nebylo vydáno rozhodnutí ohledně prodeje státních podílů ve třech velkých komerčních bankách. Příslušní ministři však zřídili pracovní skupinu s cílem přezkoumat možné způsoby odprodeje podílů v komerčních bankách. Vláda uvedla, že ačkoli nemá v úmyslu snížit své podíly v Landsbankinn pod dvě třetiny akciového kapitálu banky, podíly v Íslandsbanki a Arion Bank by mohly být brzy nabídnuty k prodeji nebo prodány s celými bankami, pokud se jejich většinoví vlastníci rozhodnou je prodat, s výhradou vyřešení určitých předpokladů ⁽⁶⁷⁾.
- (143) Zvláštní likvidní facilitata je k dispozici pouze do září 2012 a nebyla nikdy využita. Íslandské orgány předpokládají, že v blízké budoucnosti bude zrušeno prohlášení vlády o paušální záruce za vklady, a to před zrušením kontrol kapitálu.
- (144) Pokud jde o dohodu týkající se banky Straumur, ačkoli byl dluhopis splatný do konce března 2013, ve skutečnosti jej banka Straumur splatila v plné výši počátkem roku 2012. Od tohoto okamžiku bylo ukončeno převzetí rizika za dostatek podkladových aktiv ze strany státu.

4. DŮVODY PRO ZAHÁJENÍ FORMÁLNÍHO VYŠETŘOVACÍHO ŘÍZENÍ A OPATŘENÍ SCHVÁLENÁ DOČASNĚ V ROZHODNUTÍ TÝKAJÍCÍM SE SPOLEČNOSTI BYR

- (145) V rozhodnutí o zahájení řízení dospěl Kontrolní úřad k předběžnému závěru, že opatření, která provedl íslandský stát za účelem kapitalizace Íslandsbanki, a rovněž likvidní facilitata představují státní podporu podle článku 61 Dohody o EHP. Kontrolní úřad nemohl dále vyloučit, že státní podpora je přítomna i v záruce za vklady a dohodě týkající se banky Straumur. Rozhodnutí o zahájení řízení se nevztahovalo na opatření podpory spojená s nabytím společnosti Byr, která byla Kontrolním úřadem dočasně schválena v rozhodnutích týkajících se společnosti Byr. Kontrolní úřad dospěje k definitivnímu názoru na tato opatření, která souvisí s dotyčným posouzením, v tomto rozhodnutí.
- (146) Co se týká slučitelnosti opatření, která byla posuzována v rozhodnutí o zahájení řízení, Kontrolní úřad se domníval, že k definitivnímu závěru lze dospět teprve na základě plánu restrukturalizace, který nebyl ke dni 15. prosince 2010, kdy Kontrolní úřad zahájil formální vyšetřovací řízení, dosud předložen. Zejména vzhledem k neexistenci plánu restrukturalizace více než jeden rok po založení Íslandsbanki vyslovil Kontrolní úřad pochybnosti ohledně slučitelnosti podpory.

4.1. Přípomínky zúčastněných stran

- (147) Kontrolní úřad obdržel prohlášení jménem věřitelů bývalé banky, v němž tito zdůraznili, že by se měli považovat za zúčastněné strany, a uvedli, že v pozdější fázi případně podají další připomínky.

4.2. Přípomínky íslandských orgánů

- (148) Íslandské orgány uznávají, že opatření provedená při založení New Glitnir Bank, nyní Íslandsbanki, představují státní podporu. Podle názoru íslandských orgánů jsou však tato opatření slučitelná s fungováním Dohody o EHP na základě čl. 61 odst. 3 písm. b) této dohody, jelikož jsou nezbytná, přiměřená a vhodná k nápravě vážné poruchy v íslandském hospodářství. Podle názoru íslandských orgánů jsou přijatá opatření ve všech aspektech v souladu se zásadami uvedenými v pokynech Kontrolního úřadu v oblasti státních podpor a íslandské orgány uvedly, že podpora je nutná a je omezena na nezbytné minimum.

⁽⁶⁶⁾ Společnost ISFI je státní subjekt s nezávislou správnou radou odpovědnou ministru financí, který byl zřízen zákonem č. 88/2009 a začal fungovat v srpnu 2009. Společnost ISFI musí splnit své povinnosti nejpozději do pěti let od svého založení. Společnost ISFI spravuje podíly v souladu s právními předpisy, zásadami řádného řízení a osvědčenými obchodními postupy a politikou týkající se státního vlastnictví. Jejím cílem je obnova a restrukturalizace dynamického domácího finančního trhu při současné podpoře účinné hospodářské soutěže na trhu a zaručení transparentnosti ve všech rozhodnutích o účasti státu na finančních činnostech.

⁽⁶⁷⁾ Tyto předpoklady se týkají zejména nejistot vyplývajících z nedávného rozsudku Nejvyššího soudu o úvěrech denominovaných v cizí měně a skutečnosti, že aktiva z předlužených konkurzních podstat bývalých bank byla uspokojivě zlikvidována. Viz oddíl 9.7 zprávy o budoucí struktuře íslandského finančního systému, k dispozici na adrese <http://eng.efnahagsraduneyti.is/media/Acrobat/Future-Structure.pdf>

- (149) Islandské orgány mimoto zdůraznily, že bývalí akcionáři Glitnir Bank přišli o veškeré své akcie a neobdrželi od státu žádnou náhradu, že podpora je náležitě navržena tak, aby byly negativní vedlejší účinky na konkurenty omezeny na minimum, a že podmínky půjček (kapitál tier 2) jsou srovnatelné s tržními sazbami.
- (150) Islandské orgány se nedomnívají, že záruka za vklady zahrnuje státní podporu.

4.3. Závazky islandských orgánů

- (151) Islandské orgány předložily řadu závazků, z nichž většina souvisela s narušením hospodářské soutěže způsobeným posuzovanou podporou a které jsou uvedeny v příloze.

II. POSOUZENÍ

1. EXISTENCE STÁTNÍ PODPORY

- (152) V čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP se uvádí:

„Nestanoví-li tato dohoda jinak, podpory poskytované v jakékoli formě členskými státy ES, státy ESVO nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi smluvními stranami, neslučitelné s fungováním této dohody.“

- (153) Kontrolní úřad posoudí tato opatření ⁽⁶⁸⁾:

- počáteční provozní kapitál, který islandský stát poskytl nové bance,
- (dočasnou) plnou kapitalizaci nové banky ze strany státu,
- podržení 5 % akciového kapitálu ze strany státu po převedení 95 % akciového kapitálu nové banky na věřitele banky Glitnir a
- poskytnutí kapitálu tier 2 nové bance ze strany státu ve formě podřízené půjčky.

Na výše uvedená opatření se dále odkazuje společně jako na „kapitalizační opatření“. Kontrolní úřad mimoto posoudí:

- dohodu o zvláštní likvidní facilitě,
- prohlášení islandské vlády, kterým se v plné výši zaručila za domácí vklady ve všech islandských bankách, a
- dohodu týkající se banky Straumur.

- (154) Kontrolní úřad rovněž připomíná, že ve druhém rozhodnutí týkajícím se společností Byr určil Íslandsbanki jako možného příjemce podpory poskytnuté společnosti Byr, zejména podřízené půjčky, která byla ponechána k dispozici, dokud se nebude moci společnost Byr spojit s Íslandsbanki. Kontrolní úřad mimoto opakuje, že dočasně schválená opatření na záchranu společnosti Byr, která se nyní spojila s Íslandsbanki, představují státní podporu a konečná slučitelnost této podpory závisí na plánu restrukturalizace subjektu vzniklého spojením.

1.1. Přítomnost státních prostředků

- (155) Jak již Kontrolní úřad vyvodil předběžně v rozhodnutí o zahájení řízení, je zřejmé, že kapitalizační opatření jsou financována ze státních prostředků, které poskytla islandská státní pokladna. Státní prostředky jsou zjevně přítomny i v likvidní facilitě, která byla poskytnuta Íslandsbanki. Pokud jde o dohodu týkající se banky Straumur, stát převzal riziko, že aktiva banky Straumur nebudou postačovat k uhrazení převedených závazků (vkladů) banky Straumur. V podstatě se zaručil za odstranění případného schodku, což znamená (potenciální) převod státních prostředků.

⁽⁶⁸⁾ Podrobně popsáno v kapitole 3 tohoto rozhodnutí.

- (156) Co se týká záruky za vklady, Kontrolní úřad na samém začátku zdůrazňuje, že jeho posouzení je omezeno na výše popsanou dodatečnou záruku za vklady, která v zásadě spočívala v prohlášeních islandské vlády, kterými se v plné výši zaručila za vklady v domácích komerčních bankách a spořitelnách a jejich pobočkách na Islandu.
- (157) Tímto posouzením není dotčen názor Kontrolního úřadu na slučitelnost zákona č. 98/1999 a opatření islandské vlády a záručního fondu pro vkladatele a investory, která byla přijata během finanční krize, s právními předpisy EHP, zejména směrnici 94/19/ES. Co se týká provedení směrnic 97/9/ES a 94/19/ES, Kontrolní úřad zastává názor, že nakolik tato opatření představují státní podporu, nevyvolává použití státních prostředků ke splnění povinností podle právních předpisů EHP obvykle obavy na základě článku 61 Dohody o EHP. Toto rozhodnutí se proto těmito opatřeními nezabývá.
- (158) Kontrolní úřad v rozhodnutí o zahájení řízení uvedl, že blíže prověří, zda jsou výše uvedená prohlášení islandského státu dostatečně přesná, pevná, nepodmíněná a právně závazná, aby představovala závazek poskytnout státní prostředky⁽⁶⁹⁾. V rámci posuzování splnění těchto kritérií Kontrolní úřad podotýká, že prohlášení znamenala neodvolatelný závazek poskytnout veřejné prostředky, jak prokazuje skutečnost, že islandský stát učinil pro ochranu vkladatelů vše, co bylo v jeho silách: nejenže změnil prioritu vkladatelů v případě předlužené konkurzní podstaty (což samo o sobě neznamená použití státních prostředků), nýbrž rovněž objasnil, že nepřipustí, aby vkladatelům vznikly jakékoli ztráty. Paušální záruka vlády za všechny vklady v domácích komerčních bankách a spořitelnách se dále liší od jakéhokoli systému pojištění vkladů založeného na právních předpisech EHP kvůli skutečnosti, že ochrana je neomezená, pokud jde o částku, a banky, které mají z opatření prospěch, neposkytnou žádný finanční příspěvek.
- (159) To, jak islandská vláda chápala své prohlášení, ilustrují zásahy státu ve finančním odvětví, k nimž došlo od října 2008 a které byly odůvodněny záměrem dostat tomuto prohlášení. Tyto zásahy zahrnovaly opatření k pokrytí vkladů ve finančních společnostech, jako je zřízení tří komerčních bank, převod vkladů banky SPRON na Arion Bank, převod vkladů banky Straumur na Íslandsbanki, převzetí vkladů pěti spořitelen v Sparisjóðabanki Íslands islandskou centrální bankou, převod vkladů v Byr Savings Bank na společnost Byr hf, převod vkladů z Keflavík Savings Bank na společnost SpKef a odpovědnost státu za vklady v SpKef po nuceném spojení s Landsbankinn.
- (160) Islandské orgány v několika případech státní podpory, které Kontrolní úřad v současnosti prověřuje a z nichž některé byly zmíněny výše, tvrdily, že zvolené opatření bylo pro islandský stát finančně nejméně nákladnou možností, jak dodržet závazek plně chránit vkladatele.
- (161) Na základě výše uvedených skutečností se Kontrolní úřad domnívá, že existuje právně závazné, přesné, nepodmíněné a pevné opatření. Kontrolní úřad proto vyvozuje závěr, že prohlášení islandského státu, jimiž se v plné výši zaručil za vklady, představuje závazek poskytnout státní prostředky ve smyslu článku 61 Dohody o EHP.

1.2. Zvýhodnění určitých podniků nebo určitých odvětví výroby

1.2.1. Výhoda

- (162) Opatření podpory musí za prvé poskytnout nové bance výhody, které ji zbavují poplatků, jež by musela obvykle hradit ze svého rozpočtu. V souladu s předběžným závěrem uvedeným v rozhodnutí o zahájení řízení zastává Kontrolní úřad i nadále názor, že každé kapitalizační opatření poskytuje nové bance výhodu, jelikož bez zásahu státu by banka neměla poskytnutý kapitál k dispozici.

⁽⁶⁹⁾ V této souvislosti viz rozsudek Tribunálu ve spojených věcech Francie a další v. Komise, T-425/04, T-444/04, T-450/04 a T-456/04, Sb. rozh. 2010, s. II-02099, bod 283 (proti němuž byl podán opravný prostředek).

- (163) Při určování, zda investice do podniku, například prostřednictvím kapitálového vkladu, poskytuje výhodu, používá Kontrolní úřad zásadu investora v tržním hospodářství a posuzuje, zda by soukromý investor, jehož velikost je srovnatelná s velikostí veřejnoprávního subjektu a který působí v běžných tržních podmínkách, uskutečnil takovouto investici ⁽⁷⁰⁾. Co se týká kapitalizačních opatření ve prospěch bank v obtížích, od začátku finanční krize byl přístup, který přijala jak Evropská komise (v četných případech od vypuknutí finanční krize ⁽⁷¹⁾), tak Kontrolní úřad ⁽⁷²⁾ obecně takový, že rekapitalizace bank ze strany státu představuje státní podporu, která byla poskytnuta v době otřesů a nejistoty, jimiž se finanční trhy vyznačují od podzimu roku 2008. Tato obecná úvaha platí zejména pro islandské finanční trhy v roce 2008 a 2009, kdy se celý systém zhroutil. Kontrolní úřad má tudíž za to, že kapitalizační opatření poskytují Íslandsbanki výhodu bez ohledu na případný převod 95 % kapitálu nové banky na věřitele (převážně ze soukromého sektoru). Účast soukromého sektoru na kapitalizaci Íslandsbanki zajišťovali zcela věřitelé bývalé banky, kteří se pouze snažili minimalizovat své ztráty ⁽⁷³⁾.
- (164) Obdobná úvaha platí, co se týká zvláštní likvidní facility, která byla sjednána jako součást balíčku opatření státní podpory, který má obnovit operace zkrachovalé banky v nově zřízené bance a podpořit podíl na vlastním kapitálu nové banky ze strany věřitelů zkrachovalé banky. Je zjevné, že stát zasáhl, jelikož nebylo jasné, zda by mohla Íslandsbanki získat dostatečnou likviditu na trhu. Stát proto místo toho, aby jednal jako soukromý investor, zastoupil soukromé účastníky trhu, kteří se vyhýbali poskytování půjček finančním společnostem. Kontrolní úřad proto potvrzuje předběžný závěr, k němuž dospěl v rozhodnutí o zahájení řízení, a má za to, že zvláštní likvidní facility poskytla Íslandsbanki výhodu.
- (165) Pokud jde o převod aktiv a závazků z banky Straumur (dohoda týkající se banky Straumur), úřad hodnotí kladně, že cílem celé transakce je poskytnout Íslandsbanki náhradu, která se rovná pouze částce převedených závazků. Celkové riziko, že aktiva banky Straumur budou mít menší hodnotu než převedené vklady, a povinnost odstranit případný schodek, jsou však přiděleny státu. Zdá se tudíž, že Íslandsbanki může kromě obdržení určitých příjmů (ve formě zaplacených úroků z dluhopisu) získat goodwill a dodatečné podíly na trhu, aniž by podstoupila jakékoli riziko. Kontrolní úřad vyvozuje závěr, že to představuje výhodu.
- (166) Kontrolní úřad musí rovněž posoudit, zda Íslandsbanki a islandské banky obecně zvýhodnila dodatečná záruka za vklady. V této souvislosti Kontrolní úřad podotýká, že když islandské orgány vydaly první prohlášení, jímž se zaručily za vklady, nebylo zcela jasné, jak bude tato záruka fungovat v praxi, zejména to, jaký dopad bude mít takovýto zásah na banku, která nemohla dostát svým finančním závazkům vůči vkladatelům. Zatím se zdá, že by takováto banka mohla vyhlásit úpadek, islandský stát by však zajistil (například převedením vkladů na jinou banku a odstraněním nedostatku aktiv), že by vklady mohly být vyplaceny v plné výši a že by vkladatelé neztratili přístup k celé částce svých vkladů.
- (167) Kontrolní úřad se domnívá, že je vedlejší, jak konkrétně by stát jednal při dodržení neomezené záruky za domácí vklady. Důležité je, že převzal povinnost zakročit, pokud by banka nevyplatila vklady, a to v neomezeném rozsahu.

⁽⁷⁰⁾ Viz např. věc WestLB, T-228/99, Sb. rozh. 2003, s. 435.

⁽⁷¹⁾ Viz např. rozhodnutí Komise ze dne 10. října 2008 ve věci NN 51/2008 Systém záruk pro banky v Dánsku, bod 32 a rozhodnutí Komise ze dne 21. října 2008 ve věci C 10/2008 IKB, bod 74.

⁽⁷²⁾ Viz rozhodnutí Kontrolního úřadu ze dne 8.5.2009 o systému dočasné rekapitalizace v zásadě zdravých bank za účelem posílení finanční stability a úvěrových toků do reálné ekonomiky v Norsku (205/09/KOL), k dispozici na adrese: <http://www.eftasurv.int/?1=1&showLinkID=16694&1=1>

⁽⁷³⁾ V této souvislosti viz podobné odůvodnění, které přijala Evropská komise s ohledem na investice, které uskutečnili dodavatelé podniku v obtížích, v rozhodnutí Komise C 4/10 (ex NN 64/09) – Podpora ve prospěch podniku Trèves (Francie).

- (168) Tato neomezená záruka poskytla podle názoru Kontrolního úřadu Íslandsbanki výhodu: a to za prvé kvůli tomu, že poskytuje cennou konkurenční výhodu – neomezenou státní záruku, a tudíž významnou záchrannou síť – v porovnání s jinými investičními možnostmi a poskytovateli. To dokládá například nejnovější zpráva ministra hospodářství, v níž se uvádí, že „islandské finanční společnosti v současnosti působí v chráněném prostředí s kontrolami kapitálu a paušální zárukou za vklady. Za těchto podmínek jsou bankovní vklady pro islandské sřadatele prakticky jedinou bezpečnou možností“ ⁽⁷⁴⁾.
- (169) Za druhé se zdá být zřejmé, že v případě neexistence záruky by mohla Íslandsbanki snáze utrpět v důsledku hromadného výběru vkladů stejně jako její předchůdkyně ⁽⁷⁵⁾. Banka by tudíž musela pravděpodobně platit vyšší úrokové sazby (jako náhradu za riziko), aby přilákala či pouze zachovala stejný objem vkladů, pokud by neexistovala dodatečná neomezená záruka za vklady, kterou poskytl samotný islandský stát. Kontrolní úřad proto vyvozuje závěr, že záruka za vklady banku zvýhodnila.

1.2.2. *Selektivita*

- (170) Opatření podpory musí být za druhé selektivní v tom, že zvýhodňuje „určité podniky nebo určitá odvětví výroby“. Kapitalizační opatření, likvidní facilita a dohoda týkající se banky Straumur jsou selektivní, jelikož zvýhodňují pouze Íslandsbanki.
- (171) Jelikož státní podpora může být selektivní i v případě, že zvýhodňuje jedno či více hospodářských odvětví, zatímco ostatní nikoli, Kontrolní úřad považuje za selektivní rovněž státní záruku za vklady, která zvýhodňuje celý islandský bankovní sektor. Tento závěr vyplývá i z výše uvedených úvah, podle nichž jsou banky zvýhodněny v porovnání s ostatními společnostmi, které nabízejí možnosti spoření a investování peněžních prostředků.

1.3. **Narušení hospodářské soutěže a ovlivnění obchodu mezi smluvními stranami**

- (172) Opatření posilují postavení Íslandsbanki v porovnání s jejími konkurenty (nebo možnými konkurenty) na Islandu a v ostatních státech EHP. Íslandsbanki je podnik, který působí (jak bylo popsáno výše) na finančních trzích, jež jsou v EHP otevřeny mezinárodní hospodářské soutěži. Ačkoli islandské finanční trhy jsou v současnosti, zejména kvůli kontrolám kapitálu, poměrně izolované, (potenciální) přeshraniční obchod přesto existuje a zvýší se, jakmile budou zrušeny kontroly kapitálu. Je proto třeba mít za to, že všechna posuzovaná opatření narušují hospodářskou soutěž a ovlivňují obchod mezi smluvními stranami Dohody o EHP ⁽⁷⁶⁾.

1.4. **Závěr**

- (173) Kontrolní úřad proto dospěl k závěru, že opatření, která islandský stát přijal za účelem kapitalizace nové banky, jakož i likvidní facilita, záruka za vklady a dohoda týkající se banky Straumur zahrnují státní podporu ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP. Kontrolní úřad připomíná, že ke stejnému závěru dospěl i s ohledem na kapitalizační opatření ve prospěch společnosti Byr ve svých rozhodnutích týkajících se společnosti Byr.

⁽⁷⁴⁾ 75.Zpráva ministra hospodářství pro parlament (březen 2012) s názvem „Budoucí struktura islandského finančního systému“, oddíl 9.6, k dispozici na adrese: <http://eng.atvinnuvegaraduneyti.is/media/Acrobat/Future-Structure.pdf>

⁽⁷⁵⁾ Kontrolní úřad bere v tomto ohledu na vědomí připomínky guvernéra islandské centrální banky, který v předmluvě ke zprávě o finanční stabilitě banky za druhé pololetí roku 2010 uvedl, že „kapitalizace finančních institucí je v současnosti chráněna kontrolami kapitálu a prohlášením vlády o zárukách za vklady“. Viz <http://www.sedlabanki.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=8260>, s. 5. Viz rovněž rozhodnutí Komise NN 48/2008 Systém záruk pro banky v Irsku, body 46 a 47: http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2008/nn048-08.pdf; a NN 51/2008 Systém záruk pro banky v Dánsku: http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2008/nn051-08.pdf

⁽⁷⁶⁾ V této souvislosti viz věc Phillip Morris v. Komise, 730/79, Sb. rozh. 1980, s. 2671.

2. PROCESNÍ POŽADAVKY

- (174) V čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3 Dohody o Kontrolním úřadu a Soudním dvoru je stanoveno, že „Kontrolní úřad ESVO bude včas informován o všech plánech ohledně poskytnutí nebo změny podpor, aby mohl podat své vyjádření (...). Dotčené státy neprovedou navrhovaná opatření, dokud nebude v tomto řízení přijato konečné rozhodnutí“.
- (175) Islandské orgány neoznámily Kontrolnímu úřadu opatření podpory, jichž se týkalo rozhodnutí o zahájení řízení, před jejich provedením. Kontrolní úřad proto vyvozuje závěr, že islandské orgány nedodržely své povinnosti v tomto ohledu stanovené v čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3. Provedení těchto opatření podpory bylo proto protiprávní.

3. SLUČITELNOST PODPORY

- (176) Kontrolní úřad na úvod podotýká, že ačkoli je Íslandsbanki novým subjektem, který byl zřízen v roce 2008, je – co se týká domácích operací – zjevně hospodářským nástupcem banky Glitnir v tom smyslu, že mezi oběma subjekty existuje hospodářská kontinuita. Jelikož by hospodářské činnosti, které Íslandsbanki vykonává od podzimu roku 2008, nemohly pokračovat, pokud by podpora nebyla poskytnuta, považuje Kontrolní úřad banku za podnik v obtížích.
- (177) Posuzovaná opatření jsou současně opatřeními na záchranu a restrukturalizaci. Jak se uvádí v rozhodnutí o zahájení řízení, pokud by byla opatření oznámena před jejich provedením, Kontrolní úřad by je pravděpodobně prozatímně schválil jako slučitelnou podporu na záchranu, než ohledně nich dospěje k definitivnímu názoru na základě plánu restrukturalizace. Jelikož však oznámení nebylo podáno včas, zahájil Kontrolní úřad formální vyšetřovací řízení a požádal o předložení plánu restrukturalizace. Jak bylo uvedeno výše, definitivní slučitelnost těchto opatření závisí na tom, zda plán restrukturalizace splňuje kritéria použitelných pokynů Kontrolního úřadu ke státní podpoře pro podniky v obtížích.

3.1. Právní základ pro posouzení slučitelnosti: čl. 61 odst. 3 Dohody o EHP a pokyny Kontrolního úřadu k restrukturalizaci

- (178) Ačkoli se státní podpora pro podniky v obtížích jako Íslandsbanki obvykle posuzuje podle čl. 61 odst. 3 písm. c) Dohody o EHP, může Kontrolní úřad na základě čl. 61 odst. 3 písm. b) této dohody povolit státní podporu, která má „napravit vážnou poruchu v hospodářství některého státu ESVO“. Jak je uvedeno v bodě 8 pokynů k bankovníctví⁽⁷⁾, Kontrolní úřad opětovně potvrzuje, že v souladu s judikaturou a rozhodnutími Komise v této oblasti vyžaduje čl. 61 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP restriktivní výklad, pokud jde o to, co může být považováno za vážnou poruchu v hospodářství některého státu ESVO.
- (179) Islandské orgány objasnily (jak bylo podrobně popsáno výše), že se islandský finanční systém dostal v říjnu roku 2008 do stavu systémové krize vedoucí k úpadku tří velkých bank a rovněž velkých spořitelů během několika málo dnů. Společný podíl finančních institucí v obtížích na trhu překračoval ve většině segmentů islandského finančního trhu 90 %. Obtíže byly spojeny se zhroutilím důvěry v islandskou měnu. Finanční krizí byla vážně zasažena islandská reálná ekonomika. Ačkoli od začátku krize uplynuly více než tři roky, islandský finanční systém je i dosud ve stavu neklidu. I když se situace od roku 2008 významně zlepšila, je zjevné, že v době přijetí měla tato opatření napravit vážnou poruchu v islandském hospodářství.

- (180) Usuzuje se proto, že se v tomto případě použije čl. 61 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP.

⁽⁷⁾ Viz část VIII pokynů Kontrolního úřadu v oblasti státních podpor. Dočasná pravidla v souvislosti s finanční krizí. Použití pravidel pro poskytování státní podpory na opatření přijatá ve vztahu k finančním institucím v souvislosti se současnou globální finanční krizí, k dispozici na adrese <http://www.efasurv.int/?1=1&showLinkID=16604&1=1>

Použití sdělení o restrukturalizaci

- (181) Pokyny Kontrolního úřadu v oblasti státních podpor týkající se návratu k životaschopnosti a hodnocení restrukturalizačních opatření ve finančním sektoru v současné krizi podle pravidel pro státní podporu ⁽⁷⁸⁾ (dále jen „pokyny k restrukturalizaci“) stanoví pravidla státní podpory, která jsou použitelná na restrukturalizaci finančních institucí v současné krizi. Aby byla restrukturalizace finanční instituce v současné finanční krizi slučitelná s čl. 61 odst. 3 písm. b) Dohody o EHP, musí podle pokynů k restrukturalizaci:
- i) vést k obnově životaschopnosti banky,
 - ii) zahrnovat dostatečný vlastní příspěvek příjemce (sdílení nákladů),
 - iii) obsahovat dostatečná opatření omezující narušení hospodářské soutěže.
- (182) Kontrolní úřad proto na základě plánu restrukturalizace, který byl předložen pro Íslandsbanki a který odráží rovněž nabytí společností Byr, posoudí, zda jsou tato kritéria splněna, a zda tudíž výše popsání opatření podpory a opatření, která Kontrolní úřad určil v rozhodnutí týkajícím se společností Byr, představují slučitelnou podporu na restrukturalizaci.

3.2. Obnovení životaschopnosti

- (183) Obnovení dlouhodobé životaschopnosti příjemce podpory na restrukturalizaci je hlavním cílem této podpory a posouzení, zda podpora na restrukturalizaci dosáhne tohoto cíle, představuje při rozhodování o její slučitelnosti důležitý aspekt.
- (184) Jak bylo uvedeno výše, otřesy v islandském hospodářství od podzimu roku 2008, existence mimořádných opatření, jako jsou kontroly kapitálu, vyvíjející se regulační prostředí a makroekonomický výhled, který je navzdory určité nedávné stabilizaci i nadále poněkud nejistý, zejména vzhledem k současným hospodářským potížím eurozóny, znamenaly, že dosažení ziskovosti banky a zajištění její dlouhodobé životaschopnosti bylo problematické. Kontrolní úřad na začátku zdůrazňuje, že v níže uvedeném posouzení je třeba mít tento aspekt na paměti.
- (185) V oddíle 2 pokynů k restrukturalizaci je objasněno, že by stát EHP měl předložit komplexní a podrobný plán restrukturalizace, který poskytuje úplné informace o obchodním modelu a který obnovuje dlouhodobou životaschopnost banky. V bodě 10 pokynů k restrukturalizaci se vyžaduje, aby plán restrukturalizace uváděl příčiny obtíží banky a vlastní nedostatky banky a nastiňoval, jak navrhovaná restrukturalizační opatření dotyčné problémy banky napraví.
- (186) Příčiny obtíží Íslandsbanki jsou (jak bylo popsáno výše) objasněny jak v plánu restrukturalizace, tak i ve zprávě zvláštní vyšetřovací komise. K hlavním příčinám zjištěným na úrovni banky, které byly uvedeny ve zprávě vyšetřovací komise, patřil nadměrný a neudržitelný růst, výpůjčky vlastníků banky, koncentrace rizika, nedostatečný vlastní kapitál a velikost bank v porovnání s islandským hospodářstvím. Banka Glitnir se mimoto podílela na LBO ⁽⁷⁹⁾ se silným pákovým efektem a působila na trzích komerčních nemovitostí mimo Island. Banka se spoléhala rovněž především na krátkodobé velkoobchodní financování, podstoupila velké riziko poskytováním půjček svým vlastníkům a měla velké expozice vůči jedné protistraně.

Regulační opatření k obnově životaschopnosti

- (187) Ačkoli se plán restrukturalizace Íslandsbanki zabývá mnoha výše uvedenými nedostatky banky, Kontrolní úřad se domnívá, že úpadek banky Glitnir a zhroucení islandského finančního odvětví byly způsobeny rovněž řadou faktorů, které jsou specifické pro Island vzhledem k jeho malé velikosti a nedostatkům v oblasti regulace a dohledu, jež byly vyzdvíženy zvláštní vyšetřovací komisí. Dlouhodobá životaschopnost Íslandsbanki stejně jako ostatních islandských bank tudíž nezávisí výhradně na opatření přijatých na úrovni banky, nýbrž rovněž na tom, zda jsou odstraněny nedostatky v oblasti regulace a dohledu.

⁽⁷⁸⁾ Návrat k životaschopnosti a hodnocení restrukturalizačních opatření ve finančním sektoru v současné krizi podle pravidel pro státní podporu, Kontrolním úřadem přijato dne 25.11.2009 v kapitole VII: Dočasná pravidla v souvislosti s finanční krizí, prodlouženo pokyny v souvislosti s finanční krizí z roku 2012. K dispozici na internetových stránkách Kontrolního úřadu na adrese: <http://www.eftasurv.int/media/state-aid-guidelines/Part-VIII—Return-to-viability-and-the-assessment-of-restructuring-measures-in-the-financial-sector.pdf>

⁽⁷⁹⁾ Leveraged Buyout – nabytí většinového podílu ve společnosti s využitím pákového efektu.

- (188) V tomto ohledu Kontrolní úřad hodnotí kladně změny regulačního a dohledového rámce, které islandské orgány provedly, jak je objasněno v příloze.
- (189) Za prvé se zvýšily pravomoci a kompetence FME, mimo jiné mu byly přiděleny nové povinnosti s ohledem na velké expozice vůči jedné protistraně a rizika s tím spojená, což podle názoru Kontrolního úřadu řeší jeden z faktorů, které vedly k zhroutilosti finančního odvětví.
- (190) Za druhé, dočasné vysoké požadavky na ukazatel kapitálové přiměřenosti a řada ustanovení týkajících se zajištění, zejména zákaz poskytovat úvěry oproti zástavě vlastních akcií, mají zajistit, aby se islandské banky nemohly znovu dostat do slabé kapitálové pozice. Kontrolní úřad se domnívá, že tato opatření přispějí k odolnosti islandských bank.
- (191) Za třetí byla provedena řada opatření týkajících se způsobilosti ředitelů a členů správní rady a rovněž jejich odměňování. Půjčky spřízněným stranám (např. vlastníkům) mimoto podléhají přísnějším pravidlům a FME může nyní bance zakázat vykonávání určitých činností, pokud k tomu má důvod. Změnila se rovněž vnější a vnitřní účetní pravidla, například se zkrátila doba, po kterou může externí účetní pracovat pro stejnou banku. Kontrolní úřad hodnotí kladně, že tato opatření mají zabránit opakování událostí, co se týká vlastníků a pracovníků vrcholného vedení. Opatření rovněž zlepšují sledování vnějších rizik, což oboje snižuje hrozby pro životaschopnost banky.
- (192) Za čtvrté, podle islandských orgánů je výše zmíněná možnost FME omezit činnosti bank vynucena rovněž rozsáhlým přijímáním vkladů ze strany islandských komerčních bank před krizí, což (jak se zdá) přinejmenším urychlilo jejich zánik. Podle Kontrolního úřadu se rovněž zdá, že nová pravidla týkající se likvidity a devizové bilance⁽⁸⁰⁾ zahrnují i určitá omezení, pokud jde o možnost bank lákat nepřiměřeně vysoké částky vkladů v cizí měně, pokud by to vedlo k větší nestabilitě v činnosti bank a jejich větší zranitelnosti vůči měnovému riziku a riziku likvidity. Kontrolní úřad vítá, že islandské orgány reagovaly na tento aspekt nedostatků v regulaci.

Plán restrukturalizace Íslandsbanki

- (193) Co se týká plánu restrukturalizace a opatření na úrovni banky, Íslandsbanki se v zásadě vrátila k tradičnějšímu bankovnímu modelu zaměřujícím se na její hlavní silnou stránku (domácí bankovníctví, mořské produkty a geotermální energie), který bude financován především vklady klientů.
- (194) Poměr vkladů a úvěrů se dále sníží z přibližně 80 % na [...] % na konci období restrukturalizace [...].
- (195) Jak bylo uvedeno výše, Íslandsbanki byla – v porovnání s bankou Glitnir – od okamžiku svého založení podstatně méně zadlužená, a jelikož většina velkoobchodních dluhů zůstala v konkurzní podstatě banky Glitnir, bude se muset banka podle plánu restrukturalizace spoléhat na refinancování na mezinárodních trzích pro nezajištěné dluhové nástroje jen ve velmi omezeném rozsahu.

⁽⁸⁰⁾ Nová pravidla týkající se devizové bilance, která přijala islandská centrální banka, vstoupila v platnost dne 1. ledna 2011. Účelem těchto pravidel je omezit měnové riziko tím, že devizová bilance nemůže překročit stanovené limity. Jednou z nejdůležitějších změn oproti předchozím verzím pravidel je to, že se přípustná otevřená měnová pozice v jednotlivých měnách snížila z 20 % na 15 % vlastního kapitálu a přípustná celková devizová bilance se snížila z 30 % na 15 %. Vykazování devizové bilance je rovněž podrobnější než dříve, jelikož aktiva a závazky v cizí měně jsou klasifikována podle typu: půjčky, dluhopisy, majetkové cenné papíry, podíly v podílových fondech, vklady, úročené obchody, dluhy vůči centrální bance atd. Pokud by se devizová bilance odchýlila od limitů stanovených v pravidlech, musí dotyčná finanční společnost přijmout opatření k odstranění rozdílu do nejvýše tří obchodních dnů. Jestliže opatření přijatá finanční společností tohoto nedosáhnou, může islandská centrální banka vypočítat penále. Islandská centrální banka podnikla rovněž další kroky k omezení měnových nerovnováh, například uzavřením dohody o měnovém swapu s jednou komerční bankou a rovněž nákupem cizí měny. Podle islandské centrální banky podporují tato opatření větší finanční stabilitu a zvyšují nevypůjčené devizové rezervy islandské centrální banky.

- (196) Spoléhání se na velkoobchodní trhy při financování se ve skutečnosti ukázalo jako jeden z hlavních důvodů zániku banky Glitnir. Financování Íslandsbanki bylo dosud založeno většinou na vkladech a vlastním kapitálu, plán restrukturalizace však předpokládá mírně snížení významu vkladů z 80 % na [...] % celkových závazků, [...]. Íslandsbanki hodlá toto vyrovnat emitováním krytých dluhopisů na domácím trhu. Banka již v prosinci 2011 úspěšně vydala kryté dluhopisy v hodnotě 4 miliardy ISK a [...].
- (197) [...]. Íslandsbanki zastává názor, že by se v současnosti omezený zájem investorů o nezajištěné islandské cenné papíry mohl zvýšit, jakmile bude zrušena neomezená záruka za vklady. Kontrolní úřad se domnívá, že na základě údajů, které předložily islandské orgány, se situace banky v oblasti financování jeví až do konce období restrukturalizace jako přiměřená. Vzhledem k nejistotě spojené se zárukou za vklady a kontrolami kapitálu a rovněž nejasnému budoucímu vývoji trhů se (státními) dluhopisy nelze vyvodit závěr, zda se v dlouhodobém horizontu uskuteční strategie Íslandsbanki v oblasti financování, jak se předpokládá. Vzhledem k značnému spoléhání se na vklady a kryté dluhopisy v období restrukturalizace a velkému podílu těchto druhů dluhových nástrojů v rozvaze Kontrolní úřad připouští, že mírné odchylky od strategie financování, jež mohou být později nutné, neohroží životaschopnost banky.
- (198) Co se týká strany aktiv v rozvaze, nejrizikovější mezinárodní aktiva – jako cenné papíry kryté komerčními nemovitostmi v zahraničí – zůstávají v konkurzní podstatě banky Glitnir. Bilanční suma se proto snížila o 85 %. Byl tudíž odstraněn hlavní nedostatek obchodního modelu banky Glitnir – spoléhání se na riziková mezinárodní aktiva bez náležitého posouzení rizik a omezená znalost trhu. Kontrolní úřad vítá, že podle plánu restrukturalizace se nebude banka v budoucnu podílet na obdobných činnostech, nýbrž se zaměří na tradiční hlavní oblast podnikání.
- (199) Banka od svého založení zjevně vzrostla, zejména nabytím společnosti Byr. Podle plánu restrukturalizace to však nemá významný dopad na obchodní model Íslandsbanki, jelikož společnost Byr disponovala převážně aktivy s podobnými charakteristikami, jaká mají aktiva v portfoliu Íslandsbanki. Kontrolní úřad se každopádně domnívá, že příslibené odprodeje, jež jsou podrobněji projednány níže, přispějí k tomu, aby se Íslandsbanki mohla zaměřit na svou hlavní oblast podnikání.
- (200) Značným problémem pro banku s ohledem na její portfolio aktiv zůstává restrukturalizace úvěrů, které byly převedeny z banky Glitnir. V této souvislosti Kontrolní úřad hodnotí kladně, že proces restrukturalizace je prioritou banky, jak dokládá mnoho obecných i na míru upravených návrhů, které banka předložila svým nadměrně zadluženým klientům. Ačkoli proces nepokračoval tak rychle, jak se původně plánovalo, mnohého již bylo dosaženo. Ke dni 8. února 2012 prošlo například 2 680 společností určitou formou restrukturalizace a podle islandských orgánů byla velká většina těchto společností po restrukturalizaci schopna své dluhy splácet.
- (201) Kontrolní úřad se domnívá, že to je ukazatelem přiměřenosti metod restrukturalizace Íslandsbanki. Na základě údajů v přehledu ukazatelů restrukturalizace poskytnutých bankou se jeví jako reálné, že banka dosáhne svého cíle týkajícího se dokončení restrukturalizace portfolia úvěrů pro podniky do konce roku 2012 a restrukturalizace retailových pohledávek do roku 2013. Nedojde-li k neočekávanému vývoji v makroekonomickém prostředí na Islandu či v zahraničí, znamená to, že nejpozději na konci období restrukturalizace bude mít Íslandsbanki podle názoru Kontrolního úřadu poměrně zdravou rozvahu a portfolia řádně splácených úvěrů.
- (202) Jak bylo uvedeno výše, jedním z faktorů, které vedly k pádu banky Glitnir, byla její nedostatečná kapitalizace. Plán restrukturalizace Íslandsbanki předpokládá, že po celé období restrukturalizace zůstane banka značně nad minimálním ukazatelem kapitálové přiměřenosti ve výši 16 %, jak požaduje FME. Tento kapitálový poměr bude značně vyšší než budoucí minimum podle rámce Basel III ve výši 10,5 %. I podle zátěžového scénáře, který Íslandsbanki poskytla společně s letošní zprávou o kapitálové přiměřenosti připojenou k plánu restrukturalizace, by se ukazatel kapitálové přiměřenosti neměl snížit pod tuto vysokou referenční hodnotu. Podle plánu

restrukturalizace bude Íslandsbanki svůj kapitálový poměr postupně snižovat, aby zvýšila ziskovost tím, že začne vyplácet dividendy ⁽⁸¹⁾. Kontrolní úřad považuje za obezřetné a přiměřené, že i v zátěžovém scénáři, který předložila Íslandsbanki a který je (jak se zdá) založen na přiměřených parametrech, zůstává přebytek kapitálu ve výši více než [...] miliard ISK, což ve výše popsaném prostředí, v němž banka působí, poskytuje Íslandsbanki značnou schopnost vypořádat se s neočekávanými nepříznivými podmínkami.

- (203) Pokud jde o likvidní pozici banky, Kontrolní úřad podotýká, že podle plánu restrukturalizace se stávající situace jeví jako dostatečně pevná a že neexistují žádné náznaky, že by se během období restrukturalizace mohla podstatně zhoršit. Kontrolní úřad se mimoto domnívá, že zátěžové testy týkající se ukazatele likvidity banky v rámci zprávy o kapitálové přiměřenosti, podle níž je banka náležitě připravena na nepříznivé události, naznačují, že likvidní pozice Íslandsbanki je zdravá.
- (204) Kontrolní úřad vítá taktéž výše popsané změny správy a řízení společnosti a řízení rizik v Íslandsbanki, které odstraňují nedostatky v činnosti banky Glitnir a které přispívají k objektivnějšímu a profesionálnějšímu posuzování rizik spojených s činností banky.
- (205) Pokud jde o ziskovost, pokyny k restrukturalizaci stanoví, že by plán restrukturalizace měl rovněž prokázat, jak banka co nejrychleji obnoví dlouhodobou životaschopnost bez státní podpory. Banka by měla být zejména schopna dosáhnout odpovídající výnosnosti vlastního kapitálu, pokrýt veškeré své náklady na běžnou činnost a dodržovat příslušné regulační požadavky. Bod 13 pokynů k restrukturalizaci uvádí, že dlouhodobé životaschopnosti je dosaženo, pokud je banka – s přihlédnutím k jejímu rizikovému profilu – schopna pokrýt veškeré své náklady včetně odpisových a finančních nákladů a vykazuje odpovídající výnosnost vlastního kapitálu.
- (206) V tomto bodě Kontrolní úřad připomíná to, co již bylo zmíněno výše, totiž že by hospodářské prostředí, v němž Íslandsbanki působí, bylo problematické pro jakoukoli banku. Maje toto na paměti je Kontrolní úřad spokojen se ziskovostí odhadovanou v plánu restrukturalizace, která bude navzdory vysokému kapitálovému poměru přiměřená a po většinu období restrukturalizace i posléze většinou vyšší než vlastní cíle Íslandsbanki týkající se ziskovosti. Mezi rokem 2009 a 2014 návratnost vlastního kapitálu kolísá v rozmezí od [...] % do [...] %. Jak však bylo popsáno výše, [...] výkyvy jsou zapříčiněny především mimořádnou situací a událostmi, jako jsou zisky z ocenění aktiv převedených z banky Glitnir na straně jedné a odpisy způsobené nedávným rozsudkem Nejvyššího soudu o úvěrech v cizí měně a nabytí společnosti Byr na straně druhé. Podle plánu restrukturalizace nebude k těmto mimořádným událostem podle předpokladů po roce 2013 docházet a v období od roku 2014 do roku 2016 se má návratnost vlastního kapitálu podle očekávání zvýšit z [...] % na [...] %. Výpočet, který předložily islandské orgány a v jehož rámci byla výsledovka očištěna od těchto mimořádných položek, naznačuje, že v období od roku 2008 do roku 2016 banka dosahovala a bude nadále dosahovat poměrně stálých zisků. Zdá se, že výše uvedená zpráva společnosti Icelandic State Financial Investments („ISFI“) tento závěr podporuje. Ačkoli není jasné, zda tyto výpočty zohledňují v plné výši zisky plynoucí z velké slevy, Kontrolní úřad podotýká, že po roce 2013, kdy se předpokládá absorbování slevy v plné výši, bude banka podle plánu restrukturalizace dosahovat zisku v rozmezí od [...] do [...] miliard ISK ročně.
- (207) Některé z nejdůležitějších a podrobnějších aspektů finančního plánování, na nichž je založen plán restrukturalizace, byly zmíněny výše, například snížení příjmů plynoucích z hlavních obchodních segmentů korporátního a retailového bankovníctví během období restrukturalizace. Kontrolnímu úřadu se zdá, že to je především výsledkem absorbování slevy a že to odráží vyšší náklady financování (vyplývající z větší diverzifikace na straně závazků s větším podílem dluhů s delší dobou splatnosti) a rovněž snížení čistého úrokového rozpětí ze současných 4,4 % na [...] %. Kontrolní úřad zastává názor, že je obezřetné nespolehat se na růst příjmů v těchto segmentech. Zdá se pravděpodobné, že se náklady financování budou mírně zvyšovat (podle plánu restrukturalizace na [...] bazických bodů). Co se týká úrokového rozpětí, Kontrolní úřad podotýká, že i po předpokládaném

⁽⁸¹⁾ Ve zprávě o kapitálové přiměřenosti však Íslandsbanki zdůrazňuje, že rozhodnutí o každoročním vyplacení dividend budou založena na aktuální analýze kapitálové přiměřenosti a budou přihlížet rovněž k likvidní pozici banky.

poklesu na [...] % bude v mezinárodním srovnání poměrně vysoké⁽⁸²⁾. Podle islandských orgánů bylo rozpětí přibližně na této úrovni či vyšší během posledních desetiletí a je kromě jiných faktorů zapříčiněno prostředím vysokých úrokových sazeb na Islandu, nižším podílem hypoték v úvěrovém portfoliu a menší velikostí bank. Kontrolní úřad považuje tato vysvětlení za přijatelná, a proto pokládá tento aspekt finančního plánování za dostatečně věrohodný.

- (208) Dalším důležitým faktorem budoucí ziskovosti jsou podle plánu restrukturalizace vyšší výnosy z poplatků a provizí, které za celé období, jehož se prognóza týká, vzrostou na [...]. Toto zvýšení by v roce 2016 přineslo zisk ve výši [...] ISK. Islandské orgány uvedly, že tyto odhady jsou věrohodné, jelikož činnosti přinášející výnosy z provizí a poplatků, jako jsou transakce na trhu cenných papírů a obchodování s cizími měnami, byly po zhroutení a v důsledku kontrol kapitálu prakticky ukončeny. Jelikož podle islandských orgánů však lze reálně očekávat významný nárůst činnosti na burze cenných papírů a předpokládá se, že kontroly kapitálu budou na konci roku 2013 zrušeny, Kontrolní úřad věrohodnost těchto údajů nezpochybňuje.
- (209) Vedle strany příjmů v odhadu výsledovky přijala banka řadu iniciativ (jak bylo popsáno výše) k zvýšení efektivnosti a snížení nákladů, mimo jiné snížení počtu zaměstnanců téměř o 10 %, což by mělo snížit poměr mezi náklady a výnosy ze 75 % na [...] % v roce 2014. Kontrolní úřad tyto snahy vítá, jelikož stávající poměr se v mezinárodním srovnání jeví jako příliš vysoký. Kontrolní úřad se rovněž domnívá, že na základě plánu restrukturalizace je dosažení tohoto cíle věrohodné, jelikož dokončení restrukturalizace portfolia zděděného z banky Glitnir a předpokládané omezení práce v oblasti dohledu by mělo umožnit snížení počtu zaměstnanců banky, a zvýšení efektivnosti činnosti banky se tudíž jeví jako dosažitelné.
- (210) Kromě výše uvedených skutečností je zřejmé, že plán restrukturalizace je založen na velkém počtu dalších předpokladů. Kontrolní úřad se snažil ověřit ty předpoklady, které se jeví jako nejdůležitější a které nejvíce ovlivní budoucí životaschopnost Íslandsbanki. Co se týká makroekonomických předpokladů, zdá se, že jsou obecně v souladu s prognózami MMF a islandského statistického úřadu, například co se týká růstu HDP a nezaměstnanosti. Celkově se zdá, že předpoklady, na nichž je plán restrukturalizace založen, jsou dostatečně obezřetné, aby společně s úvahami, které Kontrolní úřad uvedl výše, umožnily dospět k závěru, že restrukturalizační opatření, která banka přijala, jsou dostatečná k zajištění její dlouhodobé životaschopnosti, nedojde-li k neočekávaným nepříznivým událostem v nepředvídaném rozsahu a s nepředvídanými důsledky.
- (211) S přihlédnutím k výše uvedeným skutečnostem se Kontrolní úřad domnívá, že plán restrukturalizace zahrnuje dostatečné prvky, které přispívají k obnovení dlouhodobé životaschopnosti banky, aby mohl Kontrolní úřad vyvodit závěr, že jsou dodržena ustanovení uvedená v oddíle 2 pokynů k restrukturalizaci.

3.3. Vlastní příspěvek/sdílení nákladů

- (212) Bod 22 pokynů k restrukturalizaci zní takto: „Aby se omezilo narušení hospodářské soutěže a morální hazard, podpora by měla být omezena na nezbytné minimum a příjemce podpory by měl poskytnout přiměřený vlastní příspěvek na restrukturalizační náklady. Banka a držitel jejího kapitálu by se na restrukturalizaci měli podílet co nejvíce svými vlastními zdroji. Je to nezbytné jednak k zajištění toho, aby zachráněné banky nesly náležitou odpovědnost za důsledky svého jednání v minulosti, jednak k vytvoření odpovídajících podnětů pro jejich jednání v budoucnu“.
- (213) Kontrolní úřad v této souvislosti připomíná rozhodující aspekt daného případu. Když byla Íslandsbanki zřízena na základě domácích operací banky Glitnir, byly investice akcionářů Glitnir Bank zcela vymazány, a ti tedy přispěli k restrukturalizaci Íslandsbanki v maximálním možném rozsahu. Věřitelé Glitnir museli převzít značné ztráty⁽⁸³⁾, nebo přinejmenším podstoupit riziko spočívající v tom, že jejich investice bude záviset na ziskovosti Íslandsbanki. Co se tudíž týká vlastníků a věřitelů banky Glitnir, kritérium týkající se sdílení nákladů je optimálně splněno a otázka morálního hazardu je vyřešena.

⁽⁸²⁾ Viz např. zpráva islandské centrální banky o finanční stabilitě 2011:2, podle níž je úrokové rozpětí na Islandu přibližně 2–3krát vyšší než v ostatních severovýchodních zemích.

⁽⁸³⁾ Podle stávajících odhadů by ztráty mohly činit 70–75 % úvěrů poskytnutých bance Glitnir; viz například <http://glitnirbank.com/press-room/tilkynningar-a-islensku/448-athugasemdfraasladastjorn.html>

- (214) Kromě výše uvedených skutečností musí Kontrolní úřad posoudit, zda je státní podpora, kterou Íslandsbanki obdržela, omezena na nezbytné minimum.
- (215) Co se týká kapitalizačních opatření, počáteční kapitalizace Íslandsbanki do uzavření dohody s věřiteli banky Glitnir, která snížila podíl státu na 5 %, postačovala právě k tomu, aby banka splnila kapitálové požadavky FME. V roce 2009 poté, co bylo dosaženo dohody o nabytí banky Glitnir ze strany Íslandsbanki a Íslandsbanki byl poskytnut kapitál tier 2, dosáhl ukazatel kapitálové přiměřenosti přibližně 19 %, což je o tři procentní body více, než je minimální kapitálový poměr stanovený FME. V tomto ohledu Kontrolní úřad podotýká, že kapitálový poměr závisel především na tom, zda bylo ocenění aktiv, která byla převedena z banky Glitnir na Íslandsbanki, provedeno správně. Mimoto je třeba mít na paměti, že v té době byl hospodářský výhled Islandu nejistý. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem se Kontrolní úřad domnívá, že částka kapitálu, kterou islandský stát poskytl Íslandsbanki, byla omezena na nezbytné minimum, jelikož představovala pouze regulační minimum a přiměřenou rezervu.
- (216) Tento závěr nemění skutečnost, že ukazatel kapitálové přiměřenosti Íslandsbanki se poté dostatečně zvýšil, aby v roce 2011 umožnil absorbovat značně podkapitalizovanou banku – Byr. Zvýšení ukazatele kapitálové přiměřenosti bylo zapříčiněno téměř výhradně zvýšením účetní hodnoty aktiv, která byla převedena z banky Glitnir na Íslandsbanki. Nebylo možné s jistotou předvídat, že k tomu dojde, a skutečnost, že se ukazatel kapitálové přiměřenosti později vyvíjel tak dobře, není podle názoru Kontrolního úřadu důvodem pro to, aby se usuzovalo, že stát Íslandsbanki na začátku překapitalizoval⁽⁸⁴⁾.
- (217) V bodě 26 pokynů k restrukturalizaci se uvádí, že banky, které obdrží podporu na restrukturalizaci, „by měly být schopny odměňovat poskytovatele kapitálu, mj. formou dividend nebo úroků ze zůstatku podřízeného dluhu, ze zisků ze své činnosti“.
- (218) V této souvislosti je třeba připomenout, že stát dosáhl u kapitálu, který byl splacen již na podzim 2009, roční návratnosti ve výši téměř 14 %. Vyhledka na uspokojivou návratnost u 5 % podílu, který si stát ponechal, se rovněž jeví jako slibná vzhledem k celkové dobré výkonnosti Íslandsbanki od jejího založení.
- (219) Je však třeba rovněž zdůraznit, že se odměna za kapitál tier 2 odchyľuje od pokynů Kontrolního úřadu k rekapitalizaci⁽⁸⁵⁾. Jak správně uvedly islandské orgány, požadovaná odměna podle pokynů k rekapitalizaci činí přibližně 15,7 % (a sestává z finančních nákladů státu ve výši 8 %, rozpětí CDS banky Glitnir v době před krizí ve výši 5,7 % a 2 % přírážky). Odměna, kterou Íslandsbanki platí, EURIBOR plus přírážka ve výši 4 %, je podstatně nižší než tato referenční hodnota. Podle bodu 25 pokynů k restrukturalizaci musí být takováto odchyľka od přiměřeného sdílení nákladů *ex ante* (tj. přiměřená odměna) odůvodněna mimo jiné rozsáhlejší restrukturalizací, včetně opatření omezujících narušení hospodářské soutěže. Jak bude prokázáno níže, Kontrolní úřad se domnívá, že restrukturalizace Íslandsbanki je dostatečně rozsáhlá, aby byla tato podmínka splněna.
- (220) Ačkoli dohoda týkající se banky Straumur (jak bylo popsáno výše) zahrnuje prvky státní podpory, Kontrolní úřad se domnívá, že je navržena způsobem, který se snaží omezit, ne-li vyloučit přímou finanční výhodu pro Íslandsbanki. Dohoda v zásadě představuje sjednané odškodnění pro Íslandsbanki za převzetí závazků plynoucích z vkladů banky Straumur a je pravděpodobné, že Íslandsbanki získá za převedené závazky odpovídající aktiva. Kontrolní úřad se nedomnívá, že tato podpora má velký význam pro posouzení sdílení nákladů.

⁽⁸⁴⁾ Kapitalizace Íslandsbanki ze strany státu byla ve skutečnosti přímo založena na rozdílu mezi počátečním oceněním převedených aktiv a závazků a kapitálovým požadavkem FME.

⁽⁸⁵⁾ Rekapitalizace finančních institucí během současné finanční krize: omezení podpory na nezbytné minimum a záruky proti neoprávněnému narušení hospodářské soutěže („pokyny k rekapitalizaci“), Úř. věst. L 17, 20.1.2011 a dodatek EHP č. 3. Pokyny jsou rovněž k dispozici na internetových stránkách Kontrolního úřadu na adrese: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

- (221) Co se týká záruky za vklady, Kontrolní úřad již v rozhodnutí o zahájení řízení uvedl, že vzhledem k mimořádným okolnostem v té době mohla představovat přiměřený prostředek k zajištění finanční stability na Islandu. Je však zřejmé, že tuto podporu nelze povolit na dobu neurčitou.
- (222) Aby bylo možno usuzovat, že tato státní podpora je omezena na nezbytné minimum, zastává Kontrolní úřad názor, že je třeba ji co nejdříve ukončit. Kontrolní úřad proto vítá záměr islandských orgánů zrušit záruku za vklady před zrušením kontrol kapitálu, a tudíž podle stávajícího plánu nejpozději do konce roku 2013.
- (223) S cílem zohlednit prodlevy při rušení kontrol kapitálu a přihlédnout k názoru Kontrolního úřadu, že by životaschopná banka měla být schopna soutěžit na trhu bez ochrany v podobě takovéto paušální záruky za vklady, proto záruku za vklady povolí pouze do konce roku 2014 ⁽⁸⁶⁾. Poté by se ochrana vkladů měla řídit pouze platnými právními předpisy EHP týkajícími se pojištění vkladů.
- (224) Na základě výše uvedených skutečností vyvozuje Kontrolní úřad závěr, že plán restrukturalizace Íslandsbanki zajišťuje, že podpora je omezena na nezbytné minimum a že se příjemce podpory, akcionáři a dlužníci předchozí banky významně podíleli na sdílení nákladů. Podpora na restrukturalizaci je tudíž v souladu s oddílem 3 pokynů k restrukturalizaci.

3.4. Omezení narušení hospodářské soutěže

- (225) V bodech 29–32 oddílu 4 pokynů k restrukturalizaci je stanoveno:

„Finanční stabilita zůstává prvořadým cílem pomoci finančnímu sektoru v systémové krizi, avšak zajištění systémové stability v krátkodobém horizontu by nemělo vést k dlouhodobému poškození rovných podmínek a konkurenčního prostředí na trhu. V této souvislosti mají opatření omezující narušení hospodářské soutěže vyplývající ze státní podpory významnou roli [...] Opatření omezující narušení hospodářské soutěže by měla být ‚šitá na míru‘, aby řešila narušení zjištěná na trzích, na kterých banka, jež přijala státní podporu, působí po obnovení životaschopnosti po restrukturalizaci, přičemž bude zároveň uplatňována společná politika a budou dodržovány společné zásady. Jako východisko pro posouzení, zda jsou taková opatření potřebná, považuje Kontrolní úřad velikost, rozsah a vymezení činností, které by dotyčná banka vyvíjela při provádění věrohodného plánu restrukturalizace podle oddílu 2 této kapitoly. [...] Povaha a forma takových opatření bude záležet na dvou kritériích: zaprvé na výši podpory a podmínkách a okolnostech, za kterých byla podpora udělena, a zadruhé na vlastnostech trhu či trhů, na kterých bude banka přijímající podporu působit.

Pokud jde o první kritérium, opatření omezující narušení hospodářské soutěže se budou podstatně různit podle výše podpory i podle stupně sdílení nákladů a úrovně stanovené ceny. Obecně lze konstatovat, že případy, ve kterých je rozsah sdílení nákladů a vlastního příspěvku větší, mívají méně negativních důsledků vyplývajících z morálního hazardu.

Pokud jde o druhé kritérium, Kontrolní úřad bude analyzovat pravděpodobné dopady podpory na trhy, na kterých přijímající banka po restrukturalizaci působí. V první řadě bude po obnovení životaschopnosti banky přezkoumána její velikost a relativní význam na příslušném trhu či trzích. Podobu opatření budou určovat tržní charakteristiky, aby bylo zajištěno zachování hospodářské soutěže. [...] Opatření omezující narušení hospodářské soutěže by neměla oslabovat vyhlídky na obnovení životaschopnosti banky.“

- (226) Z výše uvedeného vyplývá, že při posuzování vhodnosti opatření omezujících narušení hospodářské soutěže ze strany Kontrolního úřadu je rozhodující výše podpory, zejména v relativním vyjádření, a tržní charakteristiky. Současně je zřejmé, že tato opatření nesmí ohrozit životaschopnost příjemce podpory na restrukturalizaci a musí být odstraněny obavy z narušení hospodářské soutěže vzhledem k prvořadému cíli finanční stability v současné krizi.

⁽⁸⁶⁾ Na konci roku 2014 skončí období restrukturalizace všech islandských bank, s ohledem na něž bylo zahájeno formální vyšetřovací řízení.

- (227) V kontextu výše uvedeného právního rámce objasní Kontrolní úřad níže aspekty, které považuje za nezbytné pro posouzení opatření omezujících narušení hospodářské soutěže.
- (228) Kontrolní úřad se především domnívá, že vzhledem k zvláštní situaci na islandských finančních trzích a hospodářským podmínkám (jak bylo popsáno v předchozích oddílech) je nezbytné pečlivě posoudit tržní podmínky a konkurenční prostředí. Opatření omezující narušení hospodářské soutěže by měla odrážet současnou složitou situaci a současně zajistit, aby narušení hospodářské soutěže bylo omezeno na minimum, a to jak v krátkodobém, tak i v dlouhodobém horizontu.
- (229) Za druhé, jak bylo objasněno výše v oddíle týkajícím se sdílení nákladů, byl zajištěn největší možný příspěvek bývalých vlastníků banky Glitnir a do jisté míry i jejich věřitelů. Potřeba dodatečných opatření v oblasti hospodářské soutěže byla proto omezena.
- (230) Za třetí, co se týká charakteristik relevantního trhu, (jak bylo popsáno výše) zhroucení finančního systému na Islandu, po němž následovaly zásahy islandských orgánů, včetně založení Íslandsbanki na základě domácích operací banky Glitnir, vedlo k větší koncentraci na islandském trhu finančních služeb a podstatně zvýšilo podíl tří velkých bank – Íslandsbanki, Arion Bank a Landsbankinn. Vedle nich na trhu setrvalo pouze několik jiných menších hráčů a bezprostřední vyhlídka na vstup nového účastníka na trh je mimořádně malá, nejen kvůli již zmíněným překážkám vstupu a malé velikosti trhu, nýbrž rovněž kvůli kontrolám kapitálu. Íslandsbanki má na tomto koncentrovaném trhu velmi významné postavení s podílem na trhu v nejrelevantnějších a hospodářsky nejdůležitějších segmentech ve výši více než [...] %.
- (231) Za čtvrté, krize vedla k řadě velmi specifických problémů, jako je mimořádně vysoká míra přímého a nepřímého vlastnictví velkých bank v reálné ekonomice a fakticky monopol u bankovních služeb informačních technologií (datové centrum), kdy většinovými vlastníky jsou tři velké banky.
- (232) Za páté, relativní výše podpory, kterou Íslandsbanki obdržela, je značná. V tomto ohledu Kontrolní úřad podotýká, že na začátku poskytl celý kapitál banky stát. Banka měla mimoto prospěch z řady opatření podpory – dohody týkající se banky Straumur, zvláštní likvidní facility a záruky za vklady. Íslandsbanki současně zůstává malou bankou, alespoň podle mezinárodních standardů.
- (233) Za šesté, nabytí společnosti Byr ze strany banky vyžaduje další opatření v oblasti hospodářské soutěže. Ve druhém rozhodnutí týkajícím se společnosti Byr Kontrolní úřad požadoval, aby připravovaný plán restrukturalizace zahrnoval opatření, která zajistí, že islandský finanční trh bude mít v budoucnu prospěch z účinné hospodářské soutěže, aby se odstranily obavy, které Kontrolní úřad uvedl s ohledem na stav hospodářské soutěže na islandském finančním trhu.
- (234) V této souvislosti Kontrolní úřad uvádí, že byla nebo bude přijata řada opatření, která omezují narušení hospodářské soutěže vyplývající ze státní podpory, která byla Íslandsbanki poskytnuta.
- i) Opatření a změny v oblasti regulace, které provedly nebo k nimž se zavázaly islandské orgány
- (235) Islandská vláda výslovně přijala dva závazky (viz příloha), které podle názoru Kontrolního úřadu mohou přispět k vytvoření regulačního prostředí, jež napomáhá hospodářské soutěži na finančních trzích:

- (236) Za prvé, jmenování pracovní skupiny, která přezkoumá zákon č. 36/1978 o kolkovném, a přezkoumání možného zrušení kolkovného u dluhopisů vydaných jednotlivci při převodu mezi věřiteli (tj. pokud jednotlivci převedou své úvěry z jedné úvěrové instituce do druhé). Kontrolní úřad se domnívá, že stávající zákon, který mimo jiné klientům ukládá povinnost zaplatit při změně půjčovatele kolkovné z částky příslušného dluhopisu⁽⁸⁷⁾, může představovat překážku hospodářské soutěže, jelikož může klienty nutit, aby setrvali u stávajících smluv o dlouhodobých úvěrech. Kontrolní úřad proto vítá závazek týkající se revize tohoto zákona.
- (237) Kontrolní úřad bere za druhé na vědomí, že podle usnesení, které islandský parlament vydal dne 21. března 2012, jmenuje vláda výbor, který bude pověřen přezkoumáním ochrany spotřebitele na finančním trhu. To bude zahrnovat zvláštní pověření k přezkumu usnadnění přechodu a snížení nákladů na přechod a k úzké spolupráci výboru s islandským orgánem pro hospodářskou soutěž, co se týká této záležitosti. Výbor předloží zprávu nejpozději do dne 15. ledna 2013. Kontrolní úřad je názoru, že bližší posouzení by mohlo přinést prospěch hospodářské soutěži v dlouhodobém horizontu. Prozatím by měl k snazšímu přechodu, a tudíž k zvýšení hospodářské soutěže, přispět zvláštní závazek Íslandsbanki, který je projednán níže.
- (238) Co se týká obav z narušení hospodářské soutěže, které Kontrolní úřad zjistil v případě datového centra, Kontrolní úřad vítá dohodu ohledně této záležitosti, k níž dospěl islandský orgán pro hospodářskou soutěž a vlastníci datového centra, včetně tří velkých bank. Tato dohoda zajistí přístup malých soutěžitelů a potenciálních nových účastníků trhu k základní infrastruktuře informačních technologií na nediskriminačním základě a s přiměřenými náklady. Kontrolní úřad má za to, že jeho obavy, které byly vysloveny mimo jiné ve druhém rozhodnutí týkajícím se společnosti Byr, byly touto dohodou uspokojivě rozptýleny a že není nutné, aby se v tomto rozhodnutí dotýcnou záležitost dále zabýval.
- (239) Kontrolní úřad bere na vědomí rovněž změny v oblasti regulace, k nimž došlo od roku 2008, jak je projednáno v příloze. Co se týká obav z narušení hospodářské soutěže, v tomto ohledu je obzvláště důležitá úvodní část § 22 zákona č. 161/2002 o finančních společnostech. Tato část zahrnuje ustanovení, která omezují účast finančních společností na činnostech nespádajících do působnosti jejich provozních licencí. Podle tohoto nového pravidla mohou být tyto činnosti vykonávány pouze dočasně a za účelem uzavření transakcí nebo reorganizace činností klientů. FME je nutno zaslat za tímto účelem odůvodněné oznámení a byly zavedeny lhůty, v nichž musí finanční společnosti provést reorganizaci svých klientů a odprodat přivlastněná aktiva.
- (240) Kontrolní úřad považuje tuto změnu za vhodné regulační opatření reagující na problém nepřiměřeně velkého vlastnictví finančních institucí v reálné ekonomice. Zdá se, že toto ustanovení zmíněnou situaci, která je přímým výsledkem kapitalizace pohledávek (a podobných transakcí) v případě nadměrně zadlužených společností v důsledku krize, přinejmenším napravuje a znemožňuje, aby se stala trvalou. Jelikož se zabývá jedním z nejnaléhavějších problémů v oblasti hospodářské soutěže, který je spojen se státní podporou poskytnutou třem bankám, bere ji Kontrolní úřad při posuzování náležitě v úvahu.

ii) Specifická opatření týkající se Íslandsbanki

- (241) Kontrolní úřad zdůrazňuje, že přítomnost Íslandsbanki na trhu a její velikost je pouze zlomkem ve srovnání s bankou Glitnir, jelikož se celková aktiva snížila o 84 %, jak bylo popsáno výše, a na rozdíl od banky Glitnir působí Íslandsbanki pouze na islandském trhu. Ačkoli většina tohoto zmenšení je zjevně důsledkem ukončení mezinárodních operací banky Glitnir, Kontrolní úřad zastává názor, že tento proces je obzvláště důležitý, pokud jde o narušení hospodářské soutěže, jelikož to byla zejména riziková zahraniční strategie banky Glitnir, která vedla k jejímu pádu a v minulosti způsobilá narušení na finančních trzích EHP⁽⁸⁸⁾.

⁽⁸⁷⁾ Kolkovné se liší v závislosti na druhu dotýcného právního dokumentu, obvykle však činí 15 ISK za každý započatý tisíc ISK (tj. přibližně 1,5 %) z částky úročených dluhopisů zajištěných hypotékou či jiným cenným papírem.

⁽⁸⁸⁾ Viz např. rozhodnutí Komise ve věci SA.28264, Podpora na restrukturalizaci podniku Hypo Real Estate, v němž Komise uznala oddělení velké části zahraničních obchodních činností podniku Hypo Real Estate jako opatření k omezení narušení hospodářské soutěže u nástupce banky – společnosti PBB.

- (242) Kontrolní úřad mimoto vítá závazky Íslandsbanki (viz příloha) týkající se dalšího omezení její přítomnosti na domácím trhu [...] odprodeji týkajícími se [...]. Na základě konečného plánu restrukturalizace a připomínaje, že Íslandsbanki je podle standardů EHP malá banka, souhlasí Kontrolní úřad s Íslandsbanki, že by další strukturální opatření mohla ohrozit vyhlídky banky na obnovení dlouhodobé životaschopnosti ⁽⁸⁹⁾.
- (243) Kontrolní úřad bere na vědomí závazek, že Íslandsbanki nebude do 15. října 2014 nabývat finanční instituce, pokud předem nezíská povolení Kontrolního úřadu. To znamená, že nebudou-li z důvodu finanční stability nezbytné další fúze, lze zabránit další koncentraci islandského finančního trhu prostřednictvím akvizic provedených Íslandsbanki. Tento závazek rovněž zajišťuje, aby byla podpora, která byla Íslandsbanki poskytnuta, použita k obnovení její životaschopnosti, a nikoli k upevnění a dalšímu zvýšení její přítomnosti na islandském trhu. Totéž platí pro závazek Íslandsbanki, podle něhož nebude banka do 15. října 2014 uplatňovat stávající smluvní ustanovení ani zavádět nová smluvní ustanovení, která podmiňují zvláštní podmínky týkající se úrokových sazeb zachováním minimálního rozsahu obchodu u banky, a rovněž závazek nevyužívat účast státu jako zdroj konkurenční výhody při propagaci svých služeb.
- (244) Jak bylo popsáno výše, islandský finanční trh v současnosti představuje problematické prostředí pro fungování jakékoli banky, což se v současnosti odráží rovněž v téměř naprosté absenci zájmu zahraničních subjektů o vstup na tento trh. Kontrolní úřad proto vítá závazky Íslandsbanki týkající se usnadnění přechodu mezi bankami a poskytování základních služeb pro zpracování plateb a rovněž služeb v oblasti distribuce peněz. Kontrolní úřad je názoru, že tato opatření společně s dohodou mezi třemi velkými bankami a islandským orgánem pro hospodářskou soutěž ohledně datového centra zajistí, že menší účastníci trhu mají přístup k nezákladnější infrastruktuře a službám za přiměřené ceny, aniž by větší účastníci mohli jejich přístup blokovat. Kontrolní úřad se domnívá, že to sníží překážky vstupu budoucích (potenciálních) účastníků trhu a stávajícím menším účastníkům by to mohlo umožnit, aby své podíly na trhu zvýšili, pokud budou schopni nabízet lepší služby než jejich větší konkurenti. Opatření, která mají usnadnit přechod, mimoto přispívají k větší hospodářské soutěži mezi stávajícími velkými hráči a mohla by přispět rovněž k tomu, aby se zamezilo situaci případného společného dominantního postavení, či aby byla takováto situace ukončena.
- (245) Íslandsbanki se rovněž zavazuje odprodat co nejdříve podíly v provozních společnostech, které byly převzaty v důsledku restrukturalizace v souladu s § 22 zákona č. 161/2002 o finančních společnostech, zavazuje se dodržet postup a lhůty, které jsou stanoveny v tomto ustanovení, a bude na svých internetových stránkách nebo na internetových stránkách svých dceřiných společností uvádět aktuální informace o dceřiných společnostech a podléch, které jsou určeny k prodeji. Kontrolní úřad vítá závazek Íslandsbanki odprodat co nejdříve všechny společnosti a podniky, které nesouvisí s její hlavní oblastí podnikání, v neposlední řadě kvůli obavám ohledně její životaschopnosti. Ačkoli se Kontrolní úřad domnívá, že je samozřejmé, že banka musí dodržovat domácí právní povinnosti, jako je § 22 zákona o finančních společnostech, bere tento závazek na vědomí a upozorňuje islandské orgány a příjemce na skutečnost, že v tomto ohledu může porušení vnitrostátních právních předpisů znamenat zneužití podpory. Kontrolní úřad mimoto usuzuje, že povinným uváděním informací o plánovaných odprodejích a prodejkách na internetových stránkách je zajištěna větší transparentnost ohledně stávající situace v oblasti vlastnictví v islandském hospodářství. To přinejmenším do jisté míry odstraňuje tuto zvláštní obavu z narušení hospodářské soutěže, která je v současnosti pro islandské trhy typická.
- (246) Na základě všech výše uvedených skutečností, zejména s ohledem na zvláštní situaci na Islandu a skutečnost, že se Kontrolní úřad domnívá, že výše uvedená opatření odstraňují hlavní problémy v oblasti hospodářské soutěže, které Kontrolní úřad určil ve spolupráci s islandským orgánem pro hospodářskou soutěž, a s přihlédnutím k prvořadému cíli finanční stability vyvozuje Kontrolní úřad závěr, že závazky uspokojivě omezují narušení hospodářské soutěže. Podpora na restrukturalizaci je proto v souladu s oddílem 4 pokynů k restrukturalizaci.

⁽⁸⁹⁾ Z týchž důvodů Kontrolní úřad akceptuje, že odprodeje jsou podmíněny tím, že [...].

4. ZÁVĚR

(247) Na základě výše uvedeného posouzení a vzhledem k plánu restrukturalizace, který islandské orgány předložily pro Íslandsbanki, jsou pochybnosti Kontrolního úřadu ohledně povahy a slučitelnosti opatření podpory pro Íslandsbanki, které byly uvedeny v rozhodnutí o zahájení řízení, rozptýleny. Kontrolní úřad proto schvaluje opatření podpory jako podporu na restrukturalizaci, která je slučitelná s fungováním Dohody o EHP podle čl. 61 odst. 3 písm. b) této dohody s výhradou dodržení závazků uvedených v příloze ze strany Islandu a Íslandsbanki,

PŘIJAL TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Počáteční provozní kapitál, (dočasná) plná kapitalizace ze strany státu, podržení 5 % akciového kapitálu ze strany státu a kapitál tier 2 poskytnutý Íslandsbanki, jakož i zvláštní likvidní facility, neomezená záruka za vklady a dohoda týkající se banky Straumur představují státní podporu ve smyslu čl. 61 odst. 1 Dohody o EHP.

Článek 2

Opatření uvedená v článku 1 představují protiprávní podporu ode dne jejich provedení do dne vydání tohoto rozhodnutí vzhledem k tomu, že islandské orgány nesplnily povinnost oznámit podporu Kontrolnímu úřadu před jejím poskytnutím v souladu s čl. 1 odst. 3 části I protokolu 3.

Článek 3

Opatření uvedená v článku 1 a rovněž opatření ve prospěch společnosti Byr popsaná v rozhodnutí č. 126/11/KOL jsou slučitelná s fungováním Dohody o EHP podle čl. 61 odst. 3 písm. b) této dohody s výhradou dodržení závazků uvedených v příloze. Platnost povolení týkajícího se neomezené záruky za vklady skončí koncem roku 2014.

Článek 4

Toto rozhodnutí je určeno Islandské republice.

Článek 5

Pouze anglické znění tohoto rozhodnutí je závazné.

V Bruselu dne 27. června 2012.

Za Kontrolní úřad ESVO

Oda Helen SLETNES
předsedkyně

Sabine MONAUNI-TÖMÖRDY
členka kolegia

PŘÍLOHA

ZÁVAZKY A PŘÍSLUŠNÉ ZMĚNY PRÁVNÍHO RÁMCE PRO BANKOVNICTVÍ

1. ZÁVAZKY ISLANDSKÝCH ORGÁNŮ

Islandské orgány přijaly dva závazky, které jsou uvedeny níže.

Změna kolkovného s cílem vyloučit státní podporu a snížit náklady na přechod

Ministerstvo financí jmenuje pracovní skupinu, která bude pověřena přezkoumáním zákona č. 36/1978 o kolkovném. Pracovní skupina má do října 2012 podat ministru financí zprávu společně s návrhem zákona. Úkolem pracovní skupiny bude zejména přezkoumání možnosti zrušení kolkovného u dluhopisů vydaných jednotlivci při převodu mezi věřiteli (tj. pokud jednotlivci převedou své úvěry z jedné úvěrové instituce do druhé). Skupina dále přezkoumá, jak by bylo možno ustanovení o kolkovném změnit v zájmu zjednodušení postupů a na podporu hospodářské soutěže.

Opatření k usnadnění přechodu a snížení nákladů na přechod

V souladu s usnesením islandského parlamentu ze dne 21. března 2012 jmenuje vláda výbor, který bude pověřen přezkoumáním ochrany spotřebitele na finančním trhu a předložením návrhů na to, jak by bylo možno posílit postavení jednotlivců a domácností vůči úvěrovým institucím. Jmenování výboru bude zahrnovat zvláštní pověření k přezkumu usnadnění přechodu a snížení nákladů na přechod a k úzké spolupráci výboru s islandským orgánem pro hospodářskou soutěž, co se týká této záležitosti. Výbor předloží zprávu nejpozději do dne 15. ledna 2013.

Islandské orgány mimoto schválily a budou prosazovat tyto závazky Íslandsbanki:

Omezení akvizic

Íslandsbanki se zavazuje, že do 15. října 2014 nebude nabývat žádné finanční instituce.

Bez ohledu na tento závazek může Íslandsbanki po získání povolení Kontrolního úřadu nabývat podniky, je-li to nezbytné k zachování finanční stability.

Odprodej [...]

Íslandsbanki se zavazuje odprodat své podíly v [...] do [datum] a zavazuje se nabídnout veřejně na prodej níže uvedené podíly [...].

[...]e [...]

[...].

Odprodej podílů v restrukturalizovaných společnostech

Íslandsbanki se zavazuje odprodat co nejdříve podíly v provozních společnostech, které byly převzaty v důsledku restrukturalizace v souladu s § 22 zákona č. 161/2002 o finančních podnicích. Banka se dále zavazuje dodržet postup a lhůty, které jsou stanoveny ve výše zmíněném právním předpise. Banka bude rovněž na svých internetových stránkách (nebo na internetových stránkách příslušné dceřiné společnosti, např. Midengi ehf.) uvádět aktuální informace o podílech, které jsou určeny k prodeji.

Opatření ve prospěch nových a malých konkurentů

Íslandsbanki se zavazuje přijmout tato opatření ve prospěch nových a malých konkurentů:

- a) Íslandsbanki nebude do 15. října 2014 uplatňovat smluvní ustanovení ani zavádět nová smluvní ustanovení, která podmiňují přijetí zvláštních podmínek týkajících se úrokových sazeb zachováním minimálního rozsahu obchodu u banky.
- b) Íslandsbanki poskytne na svých internetových stránkách snadno přístupné informace o procesu převedení bankovních služeb na jinou finanční instituci. Na internetových stránkách budou rovněž snadno dostupné dokumenty potřebné pro změnu finanční instituce. Tytéž informace a formuláře pro změnu finanční instituce budou k dispozici i v pobočkách banky.

- c) Íslandsbanki rychle vyřídí všechny žádosti o převedení bankovních služeb.
- d) Íslandsbanki nebude při propagaci využívat účast státu jako zdroj konkurenční výhody.
- e) Nebudou-li k dispozici konkurenční nabídky na služby, je Íslandsbanki ochotna nabízet níže uvedené služby za cenu, která bude založena na nákladech a přiměřeném rozpětí:
- f) Služby pro zpracování plateb v ISK.
 - i) Služby pro zpracování plateb v cizí měně.
 - ii) Distribuce bankovek a mincí.
 - I. Prodej a dodávky bankovek a mincí do obchodních prostor příjemce služby.
 - II. Udržování zásoby zvláštních kazet s bankovkami, které jsou umístěny v bankomatech. Vkládat zásobníky do bankomatu však bude bezpečnostní firma najatá novým/malým účastníkem.

2. PŘÍSLUŠNÉ ÚPRAVY A ZMĚNY REGULAČNÍHO A DOHLEDOVÉHO RÁMCE PRO FINANČNÍ TRHY NA ISLANDU, KTERÉ BYLY PŘEVEDENY PO KRIZI

Íslandské orgány předložily následující přehled změn právních předpisů, které byly v platnosti na podzim roku 2008:

- Zvýšily se pravomoci FME (íslandského orgánu finančního dohledu) k zásahům (převzetí pravomocí valné hromady akcionářů a odprodeji aktiv, viz mimořádný zákon); FME byly uděleny větší pravomoci v oblasti dohledu; byly přijaty dodatečné předpisy, které FME umožňují posoudit operace nebo chování jednotlivých stran podléhajících dohledu. To zahrnuje rozhodovací pravomoci, jako je uzavření provozoven nebo ukončení určitých činností, aniž by došlo ke skutečnému zrušení provozních licencí, a rovněž podrobnější definice pojmů, jejichž výklad FME a subjekty podléhající dohledu či odvolací orgány zpochybnily.
- Byla objasněna a upřesněna pravidla týkající se velkých expozic vůči jedné protistraně; zvětšila se úloha i odpovědnost řízení rizik a FME je oprávněn udělit řízení rizik v organizaci finančních společností vyšší status; zpřísnila se ustanovení o provádění zátěžových testů.
- Byly přijaty právní předpisy o zvláštním registru větších dlužníků s cílem poskytnout lepší přehled o velkých individuálních expozicích vůči dvěma či více finančním společnostem. Registr je důležitý pro spojování expozic a posuzování jejich systémového dopadu, pokud v činnosti dlužníků nastanou potíže. Subjekty, které nepodléhají dohledu ze strany FME, jsou však uvedeny v registrech finančních společností, musí FME poskytnout informace o všech svých závazcích. FME může zakázat poskytování služeb těmto stranám, pokud odmítnou požadované informace poskytnout.
- Byla posílena ustanovení o osvědčených obchodních postupech a v zákoně byla zakotvena existence výboru pro stížnosti na transakce s finančními společnostmi; musí být zveřejněny podrobné informace o všech významných vlastních finančních společnostech.
- Zkrátily se lhůty, v nichž mají finanční společnosti odprodat přivlastněná aktiva.
- Byla zpřísněna a upřesněna ustanovení o držbě vlastních akcií ze strany finančních společností. Podíly v dceřiných společnostech se nyní považují za vlastní akcie stejně jako podrozvahové smlouvy týkající se vlastních akcií.
- Finančním společnostem bylo zakázáno poskytovat úvěry oproti zástavě vlastních akcií nebo kapitálových certifikátů.
- FME má nyní stanovit pravidla týkající se toho, jak mají být úvěry zajištěné zastavením akcií jiných finančních společností započítávány v rizikové základně a vlastním kapitálu.
- Zvýšila se odpovědnost i úloha oddělení interního auditu. Existují podrobná pravidla týkající se rovnováhy mezi velikostí a rozmanitostí činností dotyčné finanční společnosti a působností jejího oddělení interního auditu.

- Byly zavedeny pětileté lhůty týkající se období, pro něž může auditorská společnost provést audit téže finanční společnosti; byla omezena možnost finanční společnosti odmítnout „problematického“ auditora.
- Byla revidována všechna ustanovení o výpočtu vlastního kapitálu a různých jiných technických aspektech.
- Byla revidována pravidla týkající se uplatňování kvalifikované účasti, tj. 10 % či více hlasovacích práv. Při posuzování stran, které chtějí získat kvalifikované účasti nebo je zvýšit, je FME oprávněn důkazní břemeno obrátit, není-li například jisté, kdo je skutečným majitelem holdingové společnosti s kvalifikovanou účastí.
- Byly stanoveny dodatečné požadavky na způsobilost ředitelů, zvýšila se jejich odpovědnost za dohled nebo operace a nejsou přípustní výkonní předsedové správní rady; FME byla přidělena větší úloha v oblasti dohledu nad správní radou; musí být zveřejněny osobně identifikovatelné údaje o odměnách vrcholného vedení.
- Byla stanovena pravidla týkající se úvěrových transakcí finančních společností s řediteli, výkonnými řediteli, klíčovými zaměstnanci a vlastníky kvalifikovaných účastí v dotyčné finanční společnosti. Podobná pravidla se vztahují na strany úzce propojené s výše uvedenými osobami. FME přijal pravidla týkající se toho, co se při těchto transakcích považuje za uspokojivý kolaterál.
- Byla přijata pravidla týkající se ujednání o systémech pobídek a bonusech pro vedení a zaměstnance a o dohodách o ukončení pracovního poměru.
- Byla zpřísněna ustanovení o reorganizaci a likvidaci finančních společností.
- Byla provedena celková revize zvláštních pravidel pro spořitelny. Byl objasněn status a práva vlastníků základního kapitálu spořitelny, byla stanovena omezení týkající se dividend, byla přijata jasná pravidla pro transakce se základním kapitálem, byla stanovena pravidla týkající se snížení hodnoty základního kapitálu a byla objasněna pravidla pro udělování povolení spořitelnám k oficiální spolupráci. Spořitelnám bylo zakázáno měnit právní formu.

Podle islandských orgánů jdou islandská pravidla v některých ohledech nad celoevropský rámec. Hlavní odchylky od pravidel EU, která byla převzata do Dohody o EHP, jsou tyto:

- FME je oprávněn omezit činnosti jednotlivých provozoven finančních společností, pokud k tomu vidí důvod. Dále je oprávněn stanovit zvláštní požadavky vztahující se na jednotlivé provozovny finančních společností, aby tyto mohly pokračovat v činnosti. FME může rovněž prozatímně omezit činnosti, které může finanční společnost vykonávat, a to zcela, nebo částečně, bez ohledu na to, zda se na ně vztahuje licence, či nikoli, pokud k tomu vidí důvod. To je vynuceno v neposlední řadě činnostmi poboček a vkladovými účty, které byly jimi zřízeny v ostatních evropských státech do roku 2008 (Icesave, Edge a Save-and-Save).
- V islandských právních předpisech jsou obsažena mnohem podrobnější ustanovení týkající se úlohy interního auditu než ve směrnicích EU.
- Jsou přijata mnohem podrobnější ustanovení o způsobu provádění zátěžových testů než ve směrnicích EU.
- Finanční společnosti musí vést zvláštní registr (úvěrový registr) všech stran, kterým poskytly úvěr, a na konci každého měsíce předložit FME aktualizovaný seznam. Obdobný seznam je zaslán i s ohledem na strany úzce propojené s finančními společnostmi, jejich správní rady a ředitele a skupiny propojených klientů, pokud tyto strany nejsou uvedeny ve výše zmíněném seznamu. Tento seznam umožní lépe sledovat vzájemné vztahy mezi finančními společnostmi, jejich řediteli a vedením.
- Pokud se FME domnívá, že by půjčky jedné strany uvedené v úvěrovém registru, která nepodléhá oficiálnímu dohledu nad finančními činnostmi, mohly mít systémový dopad, může si od dotčené strany vyžádat informace o jejích závazcích.
- Pokud určitá strana, která nepodléhá oficiálnímu dohledu a která je uvedena v úvěrovém registru, odmítne poskytnout FME informace, může orgán subjektům podléhajícím dohledu nařídít, aby této straně neposkytovaly další služby. Totéž platí v případě, nejsou-li informace poskytnuté dotyčnou stranou uspokojivé. Ustanovení o úvěrovém registru a rozsáhlých pravomocích orgánů dohledu s ohledem na strany, které nepodléhají oficiálnímu dohledu, nejsou v pravidlech EU/EHP obsažena.
- Existují značně podrobnější a přísnější předpisy o půjčkách a kolaterálu v případě spřízněné strany než v pravidlech EU/EHP.

- FME musí odmítnout právo držitele kvalifikované účasti na uplatnění účasti, pokud existují pochybnosti, kdo je či bude skutečným majitelem.
- Maximální doba, po kterou mohou externí auditoři pracovat pro stejnou finanční společnost, je kratší než v pravidlech EU/EHP.
- Existují mnohem podrobnější ustanovení o způsobilosti ředitelů finančních společností než ve směrnicích EU.
- Jsou přijata ustanovení o ujednáních o systémech bonusů a dohodách o ukončení pracovního poměru.
- Nedávno byla ve směrnicích EU stanovena oficiální pravidla týkající se zásad odměňování, v tomto fóru však nebyla dosud přijata pravidla týkající se dohod o ukončení pracovního poměru.

Dne 23. března 2012 předložil ministr hospodářství zprávu o budoucí struktuře islandského finančního systému a jeho regulaci a dohledu. Ministr dále jmenoval odbornou skupinu, která má přepracovat právní a správní rámec pro veškeré finanční činnosti na Islandu.
